

Τμήμα Πολιτικής
Επιστήμης

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Η πολιτική στη «δημόσια σφαίρα»: Ο ρόλος των κύριων άρθρων των εφημερίδων και της αρθρογραφίας γνώμης στη διαμόρφωση της δημόσια ατζέντας και της «κοινής γνώμης»

Μαρία Χαλικοπούλου (Α.Μ:3762)

Επιβλέπων καθηγητής: Καραγιάννης Ιωάννης

Ρέθυμνο, Νοέμβριος 2022

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	3
1.1 Το αντικείμενο της έρευνας.....	3
1.2 Μέθοδος	4
Κεφάλαιο 2: Τύπος και πολιτικές επιρροές: η θεώρηση της «ημερήσιας θεματολογίας» (agenda setting).....	5
2.1 Η οροθέτηση της ημερήσιας διάταξης – Οι επιμέρους θεματολογίες	5
2.2. Η επιρροή των ΜΜΕ στην πολιτική θεματολογία - Ο ρόλος και η συμβολή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της ημερήσιας διάταξης.....	6
2.2.1 Η συμβολή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της δημόσιας ατζέντας	6
2.2.2 Παράμετροι διαμόρφωσης της ημερήσιας διάταξης.....	7
2.2.3 Οργανωσιακές ρουτίνες	8
2.2.4 Άμεσες και έμμεσες εξαρτήσεις των ΜΜΕ	10
2.3 Διαδίκτυο	11
Κεφάλαιο 3: Θεματικές αναφορές των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» (Νοέμβριος 2020-Μάιος 2021).....	12
3.1: Θεματικές αναφορές Νοεμβρίου	12
3.2: Θεματικές αναφορές Δεκεμβρίου.....	15
3.3: Θεματικές αναφορές Ιανουαρίου	17
3.4: Θεματικές αναφορές Φεβρουαρίου	20
3.5: Θεματικές αναφορές Μαρτίου	22
3.6: Θεματικές αναφορές Απριλίου.....	25
3.7: Θεματικές αναφορές Μαΐου.....	27
3.8: Συνολική αποτίμηση της θεματικής ατζέντας της «Καθημερινής» στο διάστημα Νοέμβριος 2020-Μάιος 2021.....	27
Κεφάλαιο 4: Θεματικές αναφορές των κύριων άρθρων της «ΕφΣυν» (Νοέμβριος 2020 – Μάιος 2021).....	28
4.1: Θεματικές αναφορές Νοεμβρίου	28
4.2: Θεματικές αναφορές Δεκεμβρίου.....	32
4.3 Θεματικές αναφορές Ιανουαρίου	36
4.4 Θεματικές αναφορές Φεβρουαρίου	40
4.5 Θεματικές αναφορές Μαρτίου	45
4.6 Θεματικές αναφορές Απριλίου.....	49
4.7 Θεματικές αναφορές Μαΐου.....	54
4.8 Συνολική αποτίμηση της θεματικής ατζέντας της «Εφημερίδας των Συντακτών» στο διάστημα Νοέμβριος 2020 – Μάιος 2021.....	55

Κεφάλαιο 5: Επισκόπηση στα κύρια άρθρα των Μανδραβέλλη, Θεοδωρόπουλου, Παππά, Ψαρρά.....	56
5.1: Πάσχος Μανδραβέλλης	56
5.2: Τάκης Θεοδωρόπουλος.....	57
5.3: Τάσος Παππάς.....	58
5.4: Άντα Ψαρρά.....	59
Κεφάλαιο 6: Σύγκριση μεταξύ των δύο εφημερίδων – Συμπεράσματα	60
6.1 Σύγκριση «Καθημερινής» - «Εφημερίδας των Συντακτών».....	60
6.1.1 Ύφος – έκταση – δομή.....	60
6.1.2 Περιεχόμενο	61
6.2 Συμπέρασμα.....	63
Βιβλιογραφία	65

Εισαγωγή

1.1 Το αντικείμενο της έρευνας

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας αποτελεί η διαχείριση της δημόσιας θεματολογίας κατά τη διάρκεια της δεύτερης καραντίνας, υπό το πρίσμα της αρθρογραφίας δύο αντιτιθέμενων ιδεολογικά εφημερίδων. Ο λόγος για την «Καθημερινή» και την «Εφημερίδα των Συντακτών», δύο μέσα με ξεκάθαρη απήχηση που αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα της εγχώριας ενημέρωσης. Η ανάλυση των κύριων άρθρων τους και οι ημερήσιες τοποθετήσεις των ίδιων των μέσων αλλά και ορισμένων δημοσιογράφων σχετικά με την επικαιρότητα και τις εξελίξεις, αποτελούν το βασικό κορμό της εργασίας. Σημαντική παράμετρος της λοιπόν, είναι η κατανόηση του ρόλου και της συμβολής των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της ημερήσιας διάταξης, σε μία περίοδο που χαρακτηρίζεται από κοινωνική αναταραχή και έντονη σύγχυση σε πολλά επίπεδα.

Σκοπός της συγκεκριμένης μελέτης είναι να αποτυπωθεί η επικαιρότητα της εποχής, μέσω της καταγραφής των κύριων άρθρων των εφημερίδων. Η επιλογή των συγκεκριμένων μέσων προέκυψε λόγω της δημοφιλίας τους και της ξεκάθαρης πολιτικής τους τοποθέτησης. Πιο αναλυτικά, η «Καθημερινή» χαρακτηρίζεται από μια πιο φιλελεύθερη ατζέντα, καθώς η επιχειρηματολογία της προσιδιάζει με εκείνη της κυβέρνησης. Από την άλλη, η «Εφημερίδα των Συντακτών» βρίσκει κοινά με την Αξιωματική Αντιπολίτευση και σχολιάζει με καχυποψία τις κυβερνητικές πρακτικές. Επομένως, η ατζέντα της φαίνεται να είναι στραμμένη σε μια πιο προοδευτική κατεύθυνση με επίκεντρο τη κοινωνία.

Έναυσμα για την εκπόνηση της εργασίας υπήρξε ο προβληματισμός γύρω από τον αντίκτυπο της δημόσιας θεματολογίας των μέσων, αλλά και ο ρόλος του πολιτικού υπόβαθρου για τη προσέγγιση μιας είδησης. Πράγματι, οι πολιτικές καταβολές και οι ιεραρχήσεις που προκύπτουν από αυτές, αντικατοπτρίζονται στη διαδικασία διαμόρφωσης της ημερήσιας διάταξης. Η δημοσιογραφία αποτελεί έναν τόπο όπου η ενημέρωση είθισται να πραγματοποιείται μέσα από αντικειμενικούς κώδικες, που μεταφέρουν στο ακέραιο το περιεχόμενο της είδησης και τις παραμέτρους που την περιβάλλουν. Ωστόσο, η πλειονότητα των μέσων τείνει να προσεγγίζει την επικαιρότητα, είτε πρόκειται για το σχολιασμό μιας είδησης, είτε για την απόκρυψη ή την ορατότητά της, βάσει συγκεκριμένων παραγόντων, που θα αναλυθούν στη παρακάτω ενότητα. Επομένως η αντικειμενική διάσταση ενός γεγονότος είναι σχεδόν αδύνατο να αποτυπωθεί, διότι σε κάθε περίπτωση συντρέχουν μία σειρά περιορισμών, πιέσεων και εξαρτήσεων που «φιλτράρουν» την ουσία του.

Ωστόσο πέρα από την καταγραφή και μελέτη των κύριων άρθρων των εφημερίδων, θεωρήθηκε σκόπιμη και η μελέτη των άρθρων ορισμένων γνωστών δημοσιογράφων που αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα του εκάστοτε μέσου. Σε γενικές γραμμές, η θεματολογία που αναπτύσσουν οι δημοσιογράφοι ταυτίζεται με την επιχειρηματολογία του μέσου, ενώ ορισμένες φορές οι κριτικές τους αποκτούν μια πιο έντονη χροιά, καθώς αποτελούν προσωπικές τους θέσεις. Συνεπώς είναι ιδιαίτερος ενδιαφέρον να αποκρυσταλλωθούν οι θεμελιώδεις διαφορές τόσο των μέσων μεταξύ τους, όσο και των ίδιων των δημοσιογράφων, προκειμένου να αποσαφηνιστεί όλο το εύρος της θεματολογίας τους.

Η συγκυρία της πανδημίας εν γένει, αποτελεί μία πρωτόγνωρη κατάσταση για όλους τους τομείς ανεξαιρέτως. Πέρα από τις πρωτοφανείς υγειονομικές εξελίξεις, αυτό το διάστημα συντελείται πλήθος δράσεων και γεγονότων που έμμεσα ή άμεσα απορρέουν από αυτές. Οι δημόσιες τοποθετήσεις των μέσων αντικατοπτρίζουν τις διαφορετικές οπτικές της κοινής γνώμης και αποτυπώνουν το κλίμα της εποχής. Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι λόγω της σύντομης χρονικής απόστασης από τη συγκεκριμένη περίοδο, οι έρευνες που αφορούν την συμβολή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της δημόσιας θεματολογίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας, είναι λιγότερες συγκριτικά και με άλλες περιόδους. Επομένως, η χρησιμότητα του συγκεκριμένου ζητήματος έγκειται στη σπανιότητα τέτοιων μελετών, κυρίως σε συγκυρίες που σχετίζονται με κάποια υγειονομική κρίση.

1.2 Μέθοδος

Για την πραγματοποίηση της παρακάτω μελέτης, τα στοιχεία αντλήθηκαν από την ηλεκτρονική έκδοση της κάθε εφημερίδας, καθώς η πρόσβαση σε αυτή είναι πολύ εύκολη και η διαδικασία εύρεσης των άρθρων λιγότερο χρονοβόρα, συγκριτικά με την έντυπη. Σε πρώτο στάδιο, η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν η ταξινόμηση των κύριων άρθρων, βάσει της κυρίαρχης θεματικής τους. Κατόπιν λοιπόν της ανάγνωσης των άρθρων, προχώρησα σε έναν υποτυπώδη διαχωρισμό, καταγράφοντας μία επεξηγηματική λεζάντα για κάθε άρθρο, προκειμένου να μπορώ να ανατρέξω γρηγορότερα σε καθένα από αυτά. Έπειτα, εφόσον είχα προσδιορίσει τις θεματικές που προκύπτουν για όλο το διάστημα του εξαμήνου στο εκάστοτε μέσο, συνέχισα με τη δημιουργία συγκεκριμένων θεματικών πινάκων. Σε γενικές γραμμές οι πίνακες έχουν ένα ευρύ περιεχόμενο, ούτως ώστε να προσδιορίζουν όσο το δυνατόν περισσότερα άρθρα (π.χ. παιδεία, οικονομία, εργασιακά κ.α.). Βέβαια και στις δύο περιπτώσεις, παρατηρούνται άρθρα που δεν κατατάσσονται σε κάποια θεματική, καθώς το περιεχόμενό τους δεν επανέρχεται συχνά στη δημόσια θεματολογία του μέσου, και επομένως δεν χρήζει περαιτέρω διαχωρισμού.

Το επόμενο βήμα ήταν η αναλυτική καταγραφή των άρθρων και η δημιουργία γραφημάτων που θα αντικατοπτρίζουν ποσοστιαία τη συχνότητα των θεματικών. Η καταγραφή πραγματοποιήθηκε σε μηνιαία βάση, ενώ οι θεματικές σχολιάστηκαν, κατά κύριο λόγο, από αυτές με τη μεγαλύτερη συχνότητα προς εκείνες με τη λιγότερη. Σε λίγες περιπτώσεις ακολουθήθηκε η χρονολογική σειρά, όποτε αυτό θεωρήθηκε χρήσιμο για την ομαλή μετάβαση από μία θεματική σε μία άλλη παρεμφερή. Σκοπός ήταν να γίνει αντιληπτό το εύρος των θεματικών αναφορών ανά μήνα, αλλά και να δοθεί μια αναλυτική εικόνα της επιχειρηματολογίας και της κριτικής του κάθε μέσου. Τέλος, προέκυψε μια σύντομη επισκόπηση με συμπεράσματα και αναφορές στον τρόπο προσέγγισης της επικαιρότητας για όλο το διάστημα που μελετήθηκε.

Αντίστοιχη ήταν και η διαδικασία για τους τέσσερις αρθρογράφους, καθώς χρειάστηκε η κατάταξη των άρθρων τους, προκειμένου να εξαχθεί ένα γενικό συμπέρασμα για το περιεχόμενο των αναφορών τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η ανάλυση δεν ήταν τόσο εκτενής, μιας και σκοπός της έρευνας ήταν να αποτυπωθούν οι κεντρικοί άξονες της αρθρογραφίας του εκάστοτε δημοσιογράφου.

Συμπερασματικά, το διάστημα της δεύτερης καραντίνας αποτελεί μία πλούσια περίοδο πολιτικής δραστηριότητας, και κατά συνέπεια δημοσιογραφικής κάλυψης. Σημαντική παράμετρος της παρούσας εργασίας είναι να αποδοθεί το περιεχόμενο της κριτικής της κάθε εφημερίδας και να αναλυθούν οι τοποθετήσεις της για μείζονα ζητήματα της επικαιρότητας. Σε γενικές γραμμές είναι αναγκαίο να ερευνηθεί η διαχείριση της ημερήσιας διάταξης από τα

μέσα, προκειμένου να γίνει αντιληπτή η έμφασή τους σε συγκεκριμένες θεματικές αναφορές. Τέλος, το διακύβευμα που προκύπτει είναι πως τα ΜΜΕ ως φορείς ενημέρωσης, αποτελούν ενεργούς δρώντες της ημερήσιας θεματολογίας, καθώς έχουν τη δυνατότητα χάραξης των κεντρικών αξόνων της καθημερινής διάταξης.

Κεφάλαιο 2: Τύπος και πολιτικές επιρροές: η θεώρηση της «ημερήσιας θεματολογίας» (agenda setting)

Στο τμήμα αυτό της εργασίας γίνεται αναφορά στη θεωρία της «ημερήσιας θεματολογίας» (agenda setting). Σύμφωνα με την εν λόγω προσέγγιση, τα ΜΜΕ συντελούν στη διαμόρφωση ή/και επιρροή της «κοινής γνώμης», μέσω των συγκεκριμένων θεμάτων που προτείνουν ως άξια δημόσια προσοχής. Αναλύονται τα κριτήρια επιλογής και ιεράρχησης των προς συζήτηση προβλημάτων, καθώς και η σχέση ανάμεσα στο μιντιακό και πολιτικό πεδίο. Τέλος, εξετάζεται η διευρυμένη, πλέον, χρήση του διαδικτύου και η συμβολή του στις διαδικασίες διαμόρφωσης της δημόσιας θεματολογίας.

2.1 Η οροθέτηση της ημερήσιας διάταξης – Οι επιμέρους θεματολογίες

Οι έννοιες της «θεματολογίας» και της «ημερήσιας διάταξης» συχνά ταυτίζονται καθώς αποδίδουν νοηματικά τον όρο «agenda setting». Η έννοια της θεματολογίας αποτυπώνει μια ρευστή και δυναμική κατάσταση, σύμφωνα με την οποία τα ΜΜΕ λειτουργούν ως φορείς επεξήγησης διαφόρων ζητημάτων μία δεδομένη στιγμή, προς ενημέρωση του κοινού. Η σχέση κοινού και ΜΜΕ σχετικά με τον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης βρίσκεται σε αλληλεξάρτηση, καθώς η ορατότητα (ή η απουσία αυτής) και η συχνή προβολή μιας είδησης είναι αποτέλεσμα είτε κοινωνικών πιέσεων και ανησυχιών είτε δημοσιογραφικής κάλυψης. Συνεπώς, το θέμα που προκύπτει είναι εάν και κατά πόσο η κοινή γνώμη καθορίζει και σηματοδοτεί την ημερήσια διάταξη ή εάν, αντίθετα, τα ΜΜΕ είναι αυτά που αποτελούν τους κατεξοχήν ρυθμιστές της. Εάν, με άλλα λόγια, η ειδησεογραφική κάλυψη ενός γεγονότος προσδιορίζει τη σημασία του και, κατ' επέκταση, την οπτική της κοινής γνώμης προς αυτό. Η απάντηση στο συγκεκριμένο προβληματισμό δεν είναι μονοδιάστατη ούτε ξεκάθαρη, καθώς σε κάθε περίπτωση λαμβάνονται υπόψη και επιπλέον παράμετροι. Σημαντική παράμετρος η οποία παρεμβαίνει στον καθορισμό της ημερήσιας διάταξης αποτελεί η διαδικασία ιεράρχησης των ειδήσεων σε μία δεδομένη συγκυρία.

Σύμφωνα με την επισκόπηση του Παναγιώτη Τσιλιγιάννη¹, η διαδικασία διαμόρφωσης της «ημερήσιας διάταξης» συνδέεται με τρεις επιμέρους θεματολογίες, οι οποίες διακρίνονται από τους «φορείς» ιεράρχησης. Αυτές, είτε δρουν αλληλένδετα είτε ξεχωριστά, καθορίζουν σε σημαντικό βαθμό το αντικείμενο ενδιαφέροντος. Επιγραμματικά, η πρώτη θεματολογία που παρουσιάζεται είναι η «θεματολογία των ΜΜΕ» (media agenda), σύμφωνα με την οποία τα μέσα καταδεικνύουν και ρυθμίζουν την ιεράρχηση ενός συνόλου ζητημάτων. Η υπόθεση αυτή υποστηρίζεται από πολλούς μελετητές ως η κατεξοχήν διαδικασία επιρροής τόσο της κοινής

¹ Βλ. Τσιλιγιάννης, Π. (2004). ΜΜΕ και καθορισμός της θεματολογίας του κοινού: η τρέχουσα θεωρητική συζήτηση. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 23(1), 89-106. <https://doi.org/10.12681/hpsa.14733>.

γνώμης όσο και της πολιτικής ελίτ, οι οποίες και αποτελούν τις άλλες δύο επιμέρους θεματολογίες.

Ειδικότερα, η «δημόσια θεματολογία» (public agenda) σχετίζεται με την αξιολόγηση μίας σειράς ζητημάτων από τους πολίτες. Σύμφωνα με αυτή, η κοινή γνώμη ασκεί τη σημαντικότερη επιρροή στη διαμόρφωση της «ημερήσιας διάταξης» και δύναται να την καθορίσει. Βέβαια, η συγκεκριμένη θεματολογία δεν είναι τόσο συμπαγής, καθώς η στάση των πολιτών συχνά δεν συμβαδίζει και δεν παρουσιάζει κοινή οπτική σχετικά με την ιεράρχηση των θεμάτων. Τέλος, προκύπτει η «πολιτική θεματολογία» (policy agenda), η οποία ωφελεί την πολιτική ελίτ και η ιεράρχηση πραγματοποιείται βάσει των προτεραιοτήτων της. Σε αυτή τη θεματολογία θα γίνει εκτενέστερη αναφορά στη συνέχεια.

Συμπερασματικά, η «ημερήσια διάταξη» συνιστά μια πολύπλοκη διαδικασία κατά την οποία εμπλέκονται κοινωνικοί και πολιτικοί δρώντες. Οι προαναφερθέντες παράγοντες αποτελούν μόλις ένα μέρος του καθορισμού της, καθώς συντρέχουν και άλλες επιμέρους διαδικασίες που επιδρούν στη συγκρότησή της. Ορισμένες εξ αυτών θα αναλυθούν σε επόμενα κεφάλαια.

2.2. Η επιρροή των ΜΜΕ στην πολιτική θεματολογία - Ο ρόλος και η συμβολή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της ημερήσιας διάταξης

2.2.1 Η συμβολή των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της δημόσιας ατζέντας

Κεντρική προβληματική της συγκεκριμένης ενότητας αποτελεί ο βαθμός επιρροής των ΜΜΕ στη διαμόρφωση και συγκρότηση της δημόσιας ατζέντας. Η δύναμη των ΜΜΕ σε μεγάλο βαθμό φανερώνεται και από το ρόλο που διαδραματίζουν στη δημόσια σκηνή, θέτοντας τα ίδια τις προτεραιότητες και το βαθμό ορατότητας των υφιστάμενων ζητημάτων. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντικό να επισημανθεί η διμερής συμβολή των ΜΜΕ στη διαδικασία διαμόρφωσης των δημόσιων προβλημάτων. Τα ΜΜΕ αποτελούν τους κατεξοχήν ρυθμιστές ορατότητας ή απόκρυψης των ζητημάτων που προωθούνται στο δημόσιο διάλογο από πολιτικούς και κοινωνικούς δρώντες. Εν προκειμένω, τα ΜΜΕ καθορίζουν τα κριτήρια επιλογής και ιεράρχησης των δυνάμει διακυβευμάτων, γεγονός που τα καθιστά σε φορείς συγκρότησης του κυρίαρχου δημόσιου λόγου. Σύμφωνα με τον Stuart Hall², τα ΜΜΕ δεν αποτελούν αντικειμενικούς δρώντες που μεταδίδουν διαφανώς μια είδηση. Αντιθέτως, αυτό που καταλήγει να προβάλλεται στα δελτία ειδήσεων είναι το τελικό προϊόν μιας σύνθετης διαδικασίας, η οποία εξετάζεται υπό το πρίσμα ενός υφιστάμενου κοινωνικά κατασκευασμένου πακέτου κατηγοριών.

Η δεύτερη συμβολή τους, αφορά στην αλληλεξαρτώμενη σχέση μεταξύ πολιτικού και μιντιακού πεδίου. Πράγματι, μεγάλο μέρος της επικαιρότητας αποτελείται από τις εξελίξεις του πολιτικού πεδίου, οι οποίες μονοπωλούν το ενδιαφέρον των ΜΜΕ και γι' αυτό κατέχουν σταθερή θέση στα δελτία ειδήσεων. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Jay Blumler³, η διαδικασία εδραίωσης μιας συγκεκριμένης πολιτικής ατζέντας είναι μια διαδικασία ανταγωνιστική μεταξύ των πολιτικών δυνάμεων, καθώς επιδιώκουν την ορατότητα των δράσεων και των απόψεών τους. Επιζητούν, δηλαδή, την προβολή των ΜΜΕ προκειμένου να καταστήσουν σαφή στην

² Βλ. Κουντούρη, Φ. (2015). Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα. *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα*, 97.

³ Βλ. Κουντούρη, Φ. (2015). Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα. *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα*, 95.

κοινή γνώμη τη θεματολογία που υπερασπίζονται. Τα ΜΜΕ αναδεικνύονται πλέον σε ενεργούς δρώντες του πολιτικού συστήματος, με ξεκάθαρη επιρροή στους πολίτες. Συνεπώς, έχουν τη δύναμη και τη δυνατότητα να επιβάλουν συγκεκριμένα ζητήματα και, κατ' επέκταση, να επηρεάζουν τις διαδικασίες πολιτικής απόφασης και τη δημόσια πολιτική.

2.2.2 Παράμετροι διαμόρφωσης της ημερήσιας διάταξης

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, ο ρόλος των ΜΜΕ στη διαμόρφωση της «ημερήσιας διάταξης» είναι πρωτεύων, καθώς είναι σε θέση να επηρεάσουν τη δημόσια και, κατά συνέπεια, την «πολιτική θεματολογία» (agenda setting). Ωστόσο, για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος της επιρροής των ΜΜΕ είναι σημαντικό να κατανοηθούν οι παραμέτρους που τα απαρτίζουν και τα ωθούν να λάβουν υπόψη τους συγκεκριμένα κριτήρια ιεράρχησης. Τα τελευταία, καθορίζονται από δύο σύνολα παραμέτρων: το πρώτο, αναφέρεται στις ειδησεογραφικές αξίες που καθορίζουν την παραγωγή ειδήσεων (media logic), ενώ το δεύτερο αφορά τις οργανωσιακές πρακτικές των ΜΜΕ.

Το πρώτο σύνολο παραμέτρων (media logic), παρουσιάζει μια διπλή προσέγγιση που αφορά τα κριτήρια επιλογής ή απόρριψης μιας είδησης και επεξηγεί εκτενώς το συγκεκριμένο μοντέλο. Η πρώτη από αυτές τις προσεγγίσεις είναι η εκδοχή των πυλωρών, που συστήνεται από τους Galtung και Ruge⁴. Σύμφωνα με αυτό το μοντέλο, τον σημαντικότερο ρόλο διαδραματίζει η επιλεκτικότητα των πυλωρών (gate keepers) αναφορικά με τις αξίες των ειδήσεων. Αυτή η διαδικασία συνδέεται με την επιλογή των κριτηρίων που καθιστούν μια είδηση αξιόλογη (ή όχι) και επομένως επηρεάζουν την ανάδειξη ή την απόρριψή της. Τα κοινωνικά ζητήματα τίθενται σε μια διαδικασία ανταγωνισμού, με σκοπό την επικράτηση αυτών που κρίνονται ως αξιολογότερα. Βέβαια, αυτή η επικράτηση είναι αποτέλεσμα ποικίλων παραγόντων που χαρακτηρίζουν το περιεχόμενο των ειδήσεων. Ορισμένοι από αυτούς είναι η αξία έντασης, σύμφωνα με την οποία όσο πιο έντονο ή βίαιο είναι ένα γεγονός τόσο πιθανότερο είναι να καταλάβει κεντρική θέση στην «ημερήσια διάταξη» ενός μέσου, το απροσδόκητο και η σπανιότητα ενός γεγονότος είναι σημαντικός παράγοντας ανάδειξης μιας είδησης, η συνέχεια/ τακτικότητα ενός γεγονότος και οι κοινωνικοπολιτισμικές αξίες της κοινωνίας. Ωστόσο, επισημαίνεται πως προσωποκεντρικές ειδήσεις, σκάνδαλα και γεγονότα που αφορούν τις ελίτ, ανέκαθεν καταλάμβαναν υψηλή θέση σε κάποιο δελτίο ειδήσεων. Πολλές από αυτές, εξάλλου, εμπεριέχουν τον παράγοντα του απροσδόκητου, συνεπώς απαντούν και στο προαναφερθέν σύστημα.

Η δεύτερη προσέγγιση αναφορικά με τη «μιντιακή λογική» (media logic) είναι ιδιαιτέρως ενδιαφέρουσα καθώς προχωρά στη διάκριση των δημόσιων προβλημάτων με γνώμονα τον τύπο προώθησής τους. Αυτό το σύστημα αξιολόγησης προτείνεται από τους Molotch και Lester⁵, και αφορά την τυπολογία των γεγονότων, κάνοντας σαφή συσχέτιση μεταξύ ΜΜΕ και εξουσίας. Η πρώτη τυπολογία που αναφέρουν, τα «γεγονότα ρουτίνας», προσεγγίζει τη θέση των ελίτ και την καθημερινή πρόσβασή τους στα ΜΜΕ. Κεντρική προβληματική της συγκεκριμένης τυπολογίας αποτελεί η προνομιακή θέση των ελίτ στο μιντιακό σύστημα, η τακτική τους πρόσβαση δηλαδή στη τρέχουσα επικαιρότητα. Η σχέση προνομιακής στάσης και

⁴ Galtung, J., & Ruge, M.H. (1965). The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*, 2(1), pp. 64-91

⁵ Molotch, H., & Lester, M. (1974). *News as purpose behavior: On the strategic use of routine events, accidents and scandals*. *American Sociological Review*, 39 (1), pp. 101-112.

προσβασιμότητας αποτελεί αίτιο και αιτιατό της θέσης των εξουσιαστικών υποκειμένων, γεγονός που τα καθιστά «προωθητές γεγονότων», εφόσον έχουν τη δυνατότητα να διατηρούν σχέσεις με τους φορείς που τα αναδεικνύουν. Προκύπτει συνεπώς μια ρουτίνα σχετικά με την προσβασιμότητα σε ειδησεογραφικό υλικό, η οποία εξασφαλίζεται από τις συστημικές ελίτ και απορρέει από την ίδια τη φύση της θέσης τους. Ασφαλώς, επισημαίνεται και η διακοπτόμενη πρόσβαση που συναντάται σε πρόσωπα τα οποία κατέχουν διακοπτόμενα την εξουσία στη καθημερινή πρόσβαση και, επομένως, μπορούν με τις δραστηριότητές τους να διακόψουν την κανονική ροή και να καταλάβουν θέση στα πρωτοσέλιδα. Τέλος, αναφέρεται η άμεση πρόσβαση, κατά την οποία ο προωθητής ενός γεγονότος και ο φορέας που τη δημοσιοποιεί ταυτίζονται.

Η δεύτερη τυπολογία που αναφέρουν οι Molotch και Lester είναι τα «ατυχήματα». Επιγραμματικά, αυτό που χαρακτηρίζει αυτόν τον τύπο και τον διαχωρίζει από τον προηγούμενο είναι η απουσία πρόθεσης πίσω από το γεγονός και η μη ταύτιση αυτών που δημοσιοποιούν το πρόβλημα από αυτούς που το δημιούργησαν. Το «ατύχημα», δεν αποτελεί αυτό καθ' αυτό δημόσιο ζήτημα που αξίζει να συζητηθεί. Το χαρακτηριστικό όμως που το καθιστά σε αξιόλογο δημόσιο γεγονός είναι η κοινωνική υπόσταση που του προσδίδεται όταν μελετώνται οι επιμέρους πτυχές του.

Επόμενος τύπος είναι τα «σκάνδαλα», που αν και παρουσιάζουν κοινά γνωρίσματα με τους δύο προηγούμενους, το γεγονός που τα χαρακτηρίζει είναι η πρόθεση των δρώντων. Στην Ελλάδα, κατά τις δεκαετίες 1980-2000 ξεσπά μία σειρά πολιτικών σκανδάλων τα οποία πολλές φορές αφορούσαν και μέλη του κυβερνώντος κόμματος. Αποκορύφωμα αυτής της πολιτικά έντονης περιόδου αποτελεί το «σκάνδαλο Κοσκωτά», το οποίο κλόνισε το ΠΑΣΟΚ καθώς φέρεται να εμπλέκονταν βουλευτές του κόμματος.

Τέλος, διακρίνονται τα «τυχαία γεγονότα», τα οποία παρουσιάζουν κοινά χαρακτηριστικά με τα γεγονότα ρουτίνας και τα ατυχήματα, ωστόσο η ειδοποιός διαφορά τους είναι πως αν και είναι αναπάντεχα, ο προωθητής τους είναι ένας. Η συγκεκριμένη τυπολογία διαχωρίζει τα γεγονότα βάσει του περιεχομένου και των προωθητών τους, ενώ λαμβάνει υπόψη και τις σχέσεις προωθητών και των ίδιων των μέσων.

2.2.3 Οργανωσιακές ρουτίνες

Όπως ήδη αναφέρθηκε, για να γίνει αντιληπτή η επίδραση των ΜΜΕ στην «ημερήσια διάταξη» είναι αναγκαίο να προσδιοριστούν οι πρακτικές που διέπουν το ίδιο το επάγγελμα του δημοσιογράφου, καθώς και οι λειτουργίες που αφορούν επιμέρους διαδικασίες της ειδησεογραφικής κάλυψης. Οι διαδικασίες αυτές χαρακτηρίζονται «οργανωσιακές ρουτίνες» και αποτυπώνουν τους κανόνες που σχετίζονται με την επιλογή και τη παρουσίαση των δημόσιων προβλημάτων. Σημαντική τους παράμετρος αποτελεί επίσης η πολιτική εξάρτηση των ΜΜΕ από τα κέντρα εξουσίας, γεγονός που αποκρυσταλλώνεται στην υπερ-προβολή συγκεκριμένων μηνυμάτων και στην ανάδειξη πολιτικών διακυβευμάτων.

Σε αυτό το πλαίσιο, διακρίνονται τρεις δυναμικές στις «οργανωσιακές ρουτίνες», οι οποίες χαρακτηρίζουν και επεξηγούν τη λειτουργία των ΜΜΕ σχετικά με την ιεράρχηση της διάταξης των καθημερινών ζητημάτων. Ο πρώτος παράγοντας, αφορά την οργανωτική δομή των ειδησεογραφικών μονάδων. Η δομή του δημοσιογραφικού συστήματος εν γένει, αλλά και των επιμέρους μέσων, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο και επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τους φορείς των ειδήσεων. Ακόμη, η εμπλοκή του πολιτικού συστήματος μέσω των κυβερνητικών πηγών, των non papers, αλλά και των ίδιων των δηλώσεων μελών της κυβέρνησης, αποτελεί

εξέχον κομμάτι της δημοσιογραφικής ατζέντας και συνθέτει μεγάλο μέρος της ενημέρωσης για την επικαιρότητα. Εξάλλου, οι κυβερνητικές αποφάσεις ενδιαφέρουν άμεσα το κοινό, καθώς τα αποτελέσματά τους επηρεάζουν βασικές πτυχές της ζωής και της καθημερινότητάς του. Πέραν του άμεσα πρακτικού αντίκτυπου, ωστόσο, η εμπλοκή της πολιτικής ελίτ στην ειδησεογραφική διαδικασία προκύπτει και από την προνομιακή της πρόσβαση στα ΜΜΕ, γεγονός που της επιτρέπει να καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την «ημερήσια διάταξη». Ενίοτε, οι δηλώσεις πολιτικών προσώπων θεωρείται πως εκπροσωπούν την αντικειμενικότητα και, επομένως, συμβαδίζουν με τη δημοσιογραφική δεοντολογία. Ωστόσο, σύμφωνα με τον Bennett⁶, η αντικειμενικότητα αυτών των πηγών είναι επίπλαστη, ακριβώς λόγω του περιορισμού των απόψεων που αναδεικνύονται και, κατά συνέπεια, της προσβασιμότητας των φορέων στην παραγωγή ειδήσεων.

Η δεύτερη δυναμική αφορά τους χρονικούς και οικονομικούς περιορισμούς που ασκούνται στα ΜΜΕ, γεγονός που επηρεάζει το περιεχόμενο των ειδήσεων. Πράγματι, οι γρήγοροι ρυθμοί και η διαρκής αγωνία των ΜΜΕ να βρίσκονται εντός των προθεσμιών, επισπεύδουν την ερευνητική διαδικασία και περιορίζουν τη δυνατότητα διασταύρωσης των πηγών. Σύμφωνα μάλιστα με τον Hall⁷, η προνομιακή θέση των ελίτ στην «ημερήσια διάταξη» είναι αλληλένδετη με την υπακοή των ΜΜΕ στις προθεσμίες. Ειδικότερα, η επιτακτική ανάγκη των δημοσιογραφικών μονάδων να προσφέρουν αντικειμενική ενημέρωση εντός ενός συγκεκριμένου χρονικού πλαισίου, επιτείνει την πρόσβαση και την ορατότητα των προνομιούχων ομάδων στα ΜΜΕ, μέσω μιας σταδιακά αυξανόμενης εξάρτησης (των μέσων) από τους συγκεκριμένους φορείς. Η ανάγκη λοιπόν για αμεροληψία, αλλά και σταθερή παρουσία στην ενημερωτική διαδικασία, ωθεί τα ΜΜΕ να αναπαράγουν όλο και περισσότερο τις θέσεις των υφιστάμενων εξουσιαστικών δομών. Το ίδιο βέβαια ισχύει και για τους οικονομικούς περιορισμούς που ασκούνται στα ΜΜΕ. Είναι γεγονός ότι οι δημοσιογραφικοί οργανισμοί κινούνται εντός ενός προκαθορισμένου οικονομικού προϋπολογισμού, συνεπώς οποιαδήποτε προσπάθεια εξεύρεσης νέων ρεπορτάζ θα αναγκάσει το μέσο είτε να αναζητήσει νέους πόρους είτε να βγει εκτός προϋπολογισμού. Επίσης, σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η οικονομική εξάρτηση των ΜΜΕ από την ίδια τη κυβέρνηση ή σε άλλες περιπτώσεις από κόμματα της αντιπολίτευσης, γεγονός που περιορίζει σε σημαντικό βαθμό την αυτονομία των ΜΜΕ και καταστρατηγεί την έννοια της αντικειμενικής ενημέρωσης. Συνοπτικά, οι οικονομικοί και οι χρονικοί περιορισμοί είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι μεταξύ τους, ενώ εντείνονται λόγω των ανταγωνιστικών συνθηκών που υφίστανται στην ενημερωτική διαδικασία.

Τρίτη και τελευταία παράμετρος που συνθέτει τις «οργανωσιακές ρουτίνες», αποτελεί το δημοσιογραφικό προσωπικό, οι επαγγελματίες δηλαδή που απαρτίζουν ένα δημοσιογραφικό site, ένα κανάλι ή μια εφημερίδα. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ανακύπτουν τα ζητήματα της υποστελέχωσης των δημοσιογραφικών μονάδων και της απουσίας εξειδίκευσης του ήδη υπάρχοντος προσωπικού. Αναφορικά με την ανεπάρκεια των δημοσιογράφων, σημαντικό ρόλο διαδραματίζει η συρρίκνωση του επαγγέλματος κατά τη διάρκεια της κρίσης, με αποτέλεσμα να καλείται ένας μικρός αριθμός εργαζομένων να καλύψει πολλά ρεπορτάζ ταυτόχρονα. Επιπλέον, παρατηρείται απουσία εξειδίκευσης σε σημαντικούς άξονες της δημόσιας πολιτικής, με αποτέλεσμα να προκύπτει κενό στην κάλυψη συγκεκριμένων τομέων, αλλά και απουσία ελέγχου των κυβερνητικών αποφάσεων σε αυτούς τους τομείς.

⁶ Βλ. Bennett, W.L. (2000). Media power in the United States. In J. Curran (Ed.), *De-Westernizing Media Studies*. M.-J. Park, London: Routledge.

⁷ Βλ. Κουντούρη, Φ. (2015). Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα. *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα*, 97

Συμπερασματικά, οι παραπάνω περιοριστικοί παράμετροι ενισχύουν ολοένα και περισσότερο την εμπλοκή των πολιτικών δρώντων στη διαδικασία καθορισμού της «ημερήσιας διάταξης». Από την άλλη, οι ίδιοι οι δρώντες, σύμφωνα με τον Chartron⁸, βασίζονται ή και ενισχύουν οι ίδιοι αυτούς ακριβώς τους περιορισμούς και τις ρουτίνες που τους χαρακτηρίζουν, προκειμένου να παρεισφρήσουν στην «ημερήσια θεματολογία» και να εμπλακούν στον καθορισμό της επικαιρότητας. Από αυτό προκύπτει ότι η δημοσιογραφία κάθε άλλο παρά είναι αυτόνομη και ανεξάρτητη, ενώ εγείρεται και ο προβληματισμός εάν και κατά πόσο τα ΜΜΕ αντανακλούν τις θεματικές προτεραιότητες της κοινής γνώμης ή εάν, αντίθετα, αποτελούν εκφραστές της άρχουσας πολιτικής δύναμης.

2.2.4 Άμεσες και έμμεσες εξαρτήσεις των ΜΜΕ

Ο λόγος για την εξάρτηση του μιντιακού πεδίου από το πολιτικό δεν εξαντλείται στην προνομιακή θέση του δεύτερου απέναντι στο πρώτο, αλλά αφορά και την ίδια τη φύση της σχέσης τους. Εν προκειμένω, και οι δύο τύποι εξαρτήσεων, άμεσες και έμμεσες, διακρίνονται στο υπάρχον μιντιακό σύστημα και λειτουργούν ως ρυθμιστές του περιεχομένου της θεματολογίας των ΜΜΕ. Στην περίπτωση μάλιστα των άμεσων εξαρτήσεων, οι οποίες αφορούν την προσκόλληση των ΜΜΕ στην εκάστοτε κυβέρνηση, η απουσία απόλυτης αυτονομίας εκ μέρους των δημοσιογραφικών οργανισμών είναι αναμενόμενη.

Μολονότι και οι δύο μορφές εξαρτήσεων αφορούν τους πολιτικούς φορείς, ωστόσο σε κάθε περίπτωση αποτυπώνονται διαφορετικά και με ξεχωριστά μέσα. Παραδείγματος χάρη, οι άμεσες εξαρτήσεις έχουν ως αποδέκτες τόσο τα δημόσια όσο και τα ιδιωτικά κανάλια. Αναφορικά με τα πρώτα, παρατηρείται μια νομιμοποιημένη εξάρτηση από το κυβερνών κόμμα, με αποτέλεσμα η διαμόρφωση της θεματολογίας να προκύπτει ως επί το πλείστον από κυβερνητικές πηγές. Η συγκεκριμένη αντίληψη φαίνεται πως δεν αμφισβητείται ούτε από τους ίδιους τους δημοσιογράφους, καθώς πολλές φορές με την αλλαγή του κόμματος που βρίσκεται στην εξουσία παρατηρείται και ένας νέος μετασχηματισμός στα κεντρικά πρόσωπα της δημόσιας τηλεόρασης. Βέβαια, αυτή η τόσο άμεση και εμφανής εξάρτηση των δημόσιων μέσων επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την εικόνα και τον αντίκτυπό της στην πολιτική δημοσιότητα. Ακόμη, κάθε επιχείρημα περί αντικειμενικότητας και ουδετερότητας αμβλύνεται, ενώ η αξιοπιστία τους αμφισβητείται μεταξύ των υπόλοιπων καναλιών. Τέλος, σχετικά με τα ιδιωτικά κανάλια, η εξάρτησή τους από την εκάστοτε κυβέρνηση είναι αναπόφευκτη, καθώς η λειτουργία τους προϋποθέτει την παροχή δανείων, τις τηλεοπτικές άδειες, την κρατική διαφήμιση και ενίοτε τις φοροαπαλλαγές όταν οι ιδιοκτήτες των ΜΜΕ διατηρούν επαφές με κυβερνητικά στελέχη.

Το πλαίσιο των έμμεσων εξαρτήσεων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς αναδεικνύει τις επιμέρους σχέσεις των μέσων με κάποιο πολιτικό χώρο ή κόμμα. Στην ελληνική περίπτωση, οι ιδιωτικές εφημερίδες για παράδειγμα ανέκαθεν έκλιναν προς κάποια πολιτική κατεύθυνση, η οποία έστω και έμμεσα εμπλεκόταν στη διαμόρφωση της θεματολογίας τους. Συντάσσονταν, δηλαδή, σε γενικές γραμμές, είτε με τον προοδευτικό είτε με τον συντηρητικό χώρο. Τα ΜΜΕ, συνεπώς, ταυτίζονταν με κάποιο πολιτικό πεδίο (Δεξιά, Κέντρο, Αριστερά), καθώς η αρθρογραφία τους παρουσίαζε ξεκάθαρα τα χαρακτηριστικά είτε του λεξιλογίου είτε της αντίληψης του συγκεκριμένου χώρου.

⁸ Βλ. Κουντούρη, Φ. (2015). Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα. *Ελληνικά Ακαδημαϊκά Ηλεκτρονικά Συγγράματα και Βοηθήματα*, 102.

Το πλαίσιο των εξαρτήσεων, είτε πρόκειται για άμεσες είτε για έμμεσες, αποτελεί μία από τις σημαντικότερες παραμέτρους που συνηγορεί στη διαδικασία επιλογής και ιεράρχησης των κεντρικών θεμάτων της επικαιρότητας. Το πολιτικό σύστημα μετατοπίζεται από προωθητής και εξωτερικός παράγοντας της μιντιακής διαδικασίας σε ενεργό συμμετέχοντα και ρυθμιστή της «ημερήσιας διάταξης», αναδεικνύοντας τα διακυβεύματα και θέτοντας τις προτεραιότητες που το αφορούν.

Στον αντίποδα, τα ΜΜΕ αποτελούν τους κεντρικούς φορείς ενημέρωσης, καθώς είναι υπεύθυνα για τον βαθμό ορατότητας ή απόκρυψης των κυρίαρχων προβλημάτων. Η διαδικασία καθορισμού της ημερήσιας διάταξης αποτελεί μία δυναμική κατάσταση, κατά την οποία τα ΜΜΕ καλούνται να συνυπολογίσουν κριτήρια και παραμέτρους με σκοπό να παράγουν μια όσο πιο αντικειμενική και ουδέτερη θεματολογία. Ωστόσο, οι περιορισμοί που υφίστανται αποτυπώνονται στην ενημερωτική διαδικασία, με αποτέλεσμα το υλικό τους να αποκτά συγκεκριμένη κατεύθυνση και περιεχόμενο. Η εμπλοκή της πολιτικής, κατά κύριο λόγο, ελίτ και η προνομιακή της πρόσβαση στα ΜΜΕ αποτελεί τον βασικότερο παράγοντα περιορισμού της αυτονομίας των ΜΜΕ. Συνεπώς, η «ημερήσια διάταξη» παίρνει τη μορφή που εν τέλει της δίνεται κατόπιν της αλληλεπίδρασης μιντιακού και πολιτικού πεδίου, με το δεύτερο να ασκεί σοβαρές πιέσεις στο πρώτο σχετικά με τα κριτήρια επιλογής και ιεράρχησης των ειδήσεων.

2.3 Διαδίκτυο

Λόγω της μελέτης των ηλεκτρονικών εκδόσεων των εφημερίδων, είναι αναγκαίο να παρουσιαστούν οι σημαντικότερες παράμετροι του τεχνολογικού μοντέλου ενημέρωσης. Παρότι η ηγεμονική θέση της τηλεόρασης είναι αδιαμφισβήτητη, κοινή παραδοχή αποτελεί το γεγονός ότι τα τελευταία χρόνια το διαδίκτυο παρουσιάζει μία σταδιακά ανοδική πορεία. Το κατεξοχήν κοινό του είναι μεν οι νεότερες ηλικίες, καθώς είναι πιο εξοικειωμένες με τις νέες τεχνολογίες, αυτό όμως δεν σημαίνει πως η ηλικιακή βεντάλια που το προσεγγίζει δεν αυξάνεται ολοένα και ταχύτερα.

Το διαδίκτυο έχει παρεισφρήσει στον ενημερωτικό άξονα, μεταβάλλοντας το υφιστάμενο επικοινωνιακό πλαίσιο και δημιουργώντας νέους κανόνες στην ενημερωτική διαδικασία. Πράγματι, από ένα μονοδιάστατο μοντέλο με σαφή σύνδεση μιντιακής και πολιτικής ελίτ, μεταφερόμαστε σε ένα νέο, τεχνολογικά εξελιγμένο σύστημα, το οποίο αναθεωρεί βασικές ειδησεογραφικές αρχές και θέτει νέους όρους στην κάλυψη των γεγονότων. Η συνεισφορά του διαδικτύου αποτυπώνεται στη μεταβολή του κυρίαρχου μοντέλου επικοινωνίας της πολιτικής πληροφορίας, πολλαπλασιάζοντας τους δίαυλους και τις πηγές πληροφόρησης, ενισχύοντας την άσκηση ελέγχου του πολιτικού μηνύματος.

Είναι γεγονός ότι οι διαφορές μεταξύ του παραδοσιακού μοντέλου πληροφόρησης, το οποίο χαρακτηρίζεται κυρίως από την τηλεόραση, και του τεχνολογικού, επικεντρώνονται στην ιεράρχηση των ζητημάτων βάσει πολιτικών επιρροών. Στην περίπτωση του πρώτου, η ενημερωτική διαδικασία έχει μια αρκετά καθετοποιημένη μορφή, με ξεκάθαρη διάκριση μεταξύ πρωτευόντων και δευτερευόντων θεμάτων. Η ιεράρχηση της είδησης αποτελεί κεντρικό γνώρισμα του συγκεκριμένου άξονα, καθώς κυριαρχεί η αντίληψη της επιλογής ξεκάθαρων κριτηρίων για τη διαμόρφωση της «ημερήσιας διάταξης». Ακόμη, η θεματολογία, βάσει οικονομικών και χρονικών περιορισμών, στρέφεται κατά βάση γύρω από τις κατευθύνσεις που επιβάλλει το πολιτικό σύστημα, ενώ συχνά αποκρύπτονται ζητήματα που θίγουν την πολιτική εξουσία.

Στον αντίποδα, το τεχνολογικό μοντέλο είναι περισσότερο εξισωτικό και οριζόντιο, χωρίς αυτό να σημαίνει πως είναι απαλλαγμένο από πολιτικές σκοπιμότητες. Οι δημοσιογραφικοί ιστότοποι συνήθως έχουν ξεκάθαρη τοποθέτηση, καθώς σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν την ηλεκτρονική έκδοση της αντίστοιχης εφημερίδας, ωστόσο υπάρχουν και ιστότοποι (site) που είναι μόνο διαδικτυακά. Η πλειονότητά τους παρέχει τη δυνατότητα στους χρήστες να ενημερωθούν από πλήθος πηγών και να διαβάσουν πρωτογενές υλικό, ρεπορτάζ και αναλύσεις, σε ένα ευρύ φάσμα ειδήσεων. Συγκριτικά με τα δελτία ειδήσεων των τηλεοπτικών καναλιών οι χρονικές και οικονομικές πιέσεις αμβλύνονται, ωστόσο οι πόροι δεν είναι ανεξάντλητοι και οι εξαρτήσεις από το κυβερνητικό σύστημα υφίστανται και σε αυτό το μοντέλο. Η ροή ειδήσεων είναι συνεχής, ενώ υπάρχουν και επιμέρους στήλες ανάλογα με τη θεματολογία των ζητημάτων.

Το διαδίκτυο αποτελεί το κατεξοχήν μέσο ενεργοποίησης της πολιτικής εμπλοκής των νέων, καθώς αποτελεί έναν προσιτό τρόπο ενημέρωσης για τις εξελίξεις της επικαιρότητας. Τα κριτήρια που διέπουν τη διαμόρφωση της «ημερήσιας διάταξης» είναι λιγότερο αυστηρά, αφού το συγκεκριμένο μοντέλο επικοινωνίας δεν εστιάζει στην ιεράρχηση των ειδήσεων, αντιθέτως μάλιστα προτείνει έναν νέο, περισσότερο εξισωτικό και οριζόντιο, τρόπο. Η σχέση μιντιακού και πολιτικού πεδίου παρατηρείται ως λιγότερο έντονη, καθώς διακρίνονται περισσότερες πηγές πληροφόρησης των ίδιων των μέσων και ο έλεγχος του πολιτικού μηνύματος διαπερνά από περισσότερες δικλίδες. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, το τεχνολογικό μοντέλο δέχεται τις επιρροές του πολιτικού συστήματος, ο μεγάλος αριθμός δημοσιογραφικών μέσων όμως επιτρέπει την πρόσβαση των χρηστών σε ένα ευρύ φάσμα ενημέρωσης και κατ' επέκταση, την επιλογή βάσει προσωπικών προτιμήσεων.

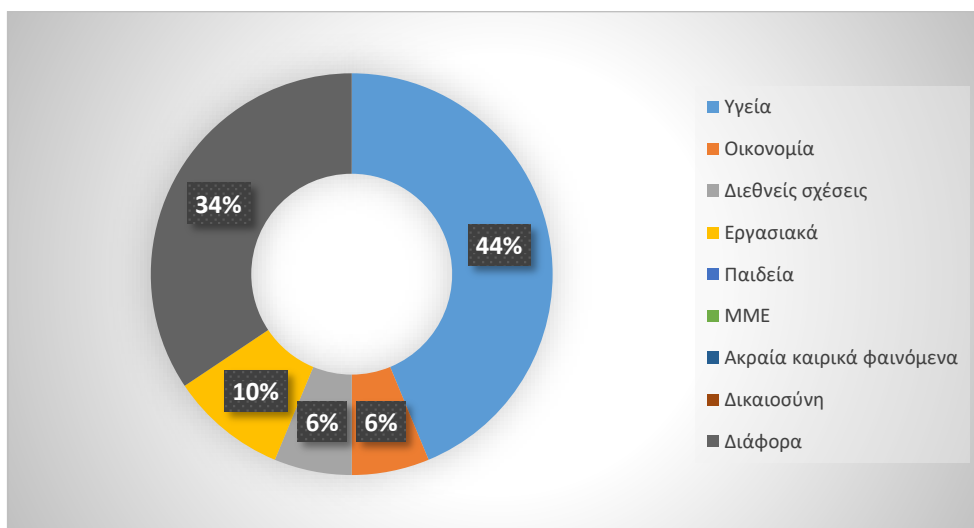
Κεφάλαιο 3: Θεματικές αναφορές των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» (Νοέμβριος 2020-Μάιος 2021)

3.1: Θεματικές αναφορές Νοεμβρίου

Τον Νοέμβριο του 2020 εφαρμόστηκαν για δεύτερη φορά περιοριστικά μέτρα κατά της πανδημίας (covid-19). Στη διάρκεια του συγκεκριμένου μήνα, τα κύρια άρθρα της «Καθημερινής» αναφέρονται στο μεγαλύτερο μέρος τους σε σχετικά με την υγειονομική κρίση θέματα, στα οποία περιλαμβάνονται και αναφορές της εφημερίδας στις ευθύνες των πολιτικών κομμάτων, καθώς και σχολιασμοί δημόσιων δηλώσεων και τοποθετήσεων εκπροσώπων τους. Εκτός από τα συγκεκριμένα θέματα, η εφημερίδα εστιάζει επίσης σε ζητήματα μεταρρυθμίσεων, με επίκεντρο την οικονομία, την παιδεία και τις εργασιακές σχέσεις, καθώς και σε εξελίξεις στον χώρο της εξωτερικής πολιτικής και των διεθνών σχέσεων της χώρας, ιδίως σε ότι αφορά τις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» για τον Νοέμβριο 2020 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 3.1:

Γράφημα 3.1

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «Καθημερινής» (Νοέμβριος 2020)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Καθημερινής» (www.kathimerini.gr)

Από την 6^η Νοεμβρίου που τίθενται σε ισχύ τα νέα μέτρα για το περιορισμό των μετακινήσεων του πληθυσμού, η συγκυρία της πανδημίας μονοπωλεί το ενδιαφέρον του μέσου, σχολιάζοντας κάθε φορά και μία διαφορετική διάσταση της επικαιρότητας. Την ημέρα εφαρμογής των περιορισμών, η εφημερίδα ασκεί κριτική στην Αξιωματική Αντιπολίτευση ότι η ρητορική της εντείνει την καταστροφολογία και, προσχηματικά, αγνοεί τα υγειονομικά δεδομένα. Η ατζέντα της εφημερίδας συμπορεύεται με αυτήν της κυβέρνησης, καθώς αμφότερες κάνουν λόγο για λαϊκισμό του ΣΥΡΙΖΑ, ο οποίος επιδιώκει να καρπωθεί οφέλη μέσω μιας άγονης αντιπολιτευτικής τακτικής. Την επομένη ημέρα (7^η Νοεμβρίου), το κύριο άρθρο της εφημερίδας σχολιάζει το επιχείρημα ότι τα περιοριστικά μέτρα θα είχαν αποφευχθεί εάν είχε ενισχυθεί το «Εθνικό Σύστημα Υγείας» (ΕΣΥ), επισημαίνοντας πως κάτι τέτοιο δεν ισχύει καθώς ο ρυθμός εξάπλωσης του ιού είναι τόσο ραγδαίος που ακόμη και στα πιο προηγμένα συστήματα υγείας δεν επιτρέπει καμία άλλη αντιμετώπιση.

Το επόμενο διάστημα, η εφημερίδα αναφέρεται στην πρακτική αλλά και επικοινωνιακή διαχείριση της υγειονομικής κρίσης. Αρχικά, επισημαίνεται η ανάγκη επιτυχίας των μέτρων όσο το δυνατόν γρηγορότερα, μολονότι η τήρησή τους απέχει κατά πολύ από τον μέγιστο δυνατό βαθμό. Σε αυτό προστίθεται και η εμφάνιση των εμβολίων, η οποία ενδεχομένως να εφησυχάσει το γενικό πληθυσμό και να δημιουργήσει μια επίπλαστη ασφάλεια που θα επιτείνει την εξάπλωση και, κατά συνέπεια, τον κίνδυνο. Όσον αφορά την επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας, με αφορμή δηλώσεις πολιτικών προσώπων η εφημερίδα προβαίνει σε δριμεία κριτική εναντίον όσων καταφέρονται με ελαφρότητα σε ένα τόσο σημαντικό θέμα, παρακάμπτοντας τη συλλογική προσπάθεια και δημιουργώντας κλίμα καχυποψίας. Η ευθύνη αυτών των δηλώσεων, εκτός από τα ίδια τα άτομα, υπογραμμίζεται πως βαραίνει και τα πολιτικά κόμματα, τα οποία οφείλουν να στηλιτεύουν τέτοιες συμπεριφορές. Την 14^η Νοεμβρίου, το κύριο άρθρο της εφημερίδας σχολιάζει θετικά το μέτρο της ακύρωσης των εορτασμών εν όψει της επετείου του Πολυτεχνείου, ένα μέτρο που κρίνεται γρήγορα από τη κοινή γνώμη και δημιουργεί αμφιβολίες σχετικά με τα κίνητρα και τους συμβολισμούς που προκύπτουν. Η απόφαση αυτή, ωστόσο, βρίσκει το μέσο απόλυτα σύμφωνο με τη κυβέρνηση, καθώς προτάσσει την ανάγκη διασφάλισης της δημόσιας υγείας έναντι των συναθροίσεων που προκύπτουν από μαζικές συγκεντρώσεις.

Στη θεματική της πανδημίας περιλαμβάνονται αναφορές στη σύγχυση που διαπιστώνεται πως επικρατεί στον δημόσιο διάλογο λόγω διακίνησης ψευδών και αντιεπιστημονικών ειδήσεων. Στην τρέχουσα συγκυρία, σύμφωνα με την «Καθημερινή», η παραπληροφόρηση βλάπτει την αξιοπιστία της υγειονομικής πολιτικής και μπορεί να προξενήσει σημαντικό πλήγμα στις προσπάθειες που καταβάλλονται για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Στο πλαίσιο αυτό, η κυβέρνηση καλείται να τροφοδοτεί την «κοινή γνώμη» με υπεύθυνη πληροφόρηση και να αναχαιτίζει τις εστίες των «ψευδών ειδήσεων».

Στη σύγχυση που διαπιστώνεται πως καλλιεργείται εντάσσει η «Καθημερινή» και τις αντιδράσεις οι οποίες προκλήθηκαν με αφορμή την απαγόρευση, λόγω της πανδημίας, των εορτασμών για την επέτειο του Πολυτεχνείου. Η εφημερίδα υποστηρίζει σε αυστηρό τόνο πως η ευρεία χρήση του όρου «χούντα» για τον χαρακτηρισμό αυτής της απόφασης, με αφορμή και τα επεισόδια που έλαβαν χώρα στις συγκεντρώσεις που πραγματοποιήθηκαν, είναι λανθασμένη και αποπροσανατολιστική. Επισημαίνεται καιροσκοπισμός στις σχετικές τοποθετήσεις και υπογραμμίζεται η δυνατότητα των σύγχρονων δημοκρατιών να επιλύουν με ομαλό τρόπο τα προβλήματα.

Στη θεματική της υγειονομικής κρίσης και της πανδημίας συγκαταλέγονται αναφορές της εφημερίδας σε ζητήματα όπως αυτά της άρσης των περιοριστικών μέτρων λόγω των εορτών, τη θετική συμβολή του προσωπικού στον χώρο της δημόσιας υγείας, την επίταξη του ιδιωτικού τομέα στην αντιμετώπιση της πανδημίας, καθώς και τον γενικότερο διχασμό που προκύπτει εξαιτίας της υγειονομικής κρίσης. Σχετικά με το ΕΣΥ και την ενίσχυσή του, η εφημερίδα τάσσεται υπέρ της αυτόβουλης συνεισφοράς του ιδιωτικού τομέα, καθώς η χώρα διανύει κρίσιμες στιγμές και είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν όλες οι υποδομές της. Επίσης, η προσφορά του υγειονομικού προσωπικού της ήδη υπερφορτωμένης δημόσιας υγείας έχει εξαντληθεί, γεγονός που επιβάλλει την επιστράτευση των ιδιωτών. Τέλος, επαναφέροντας στο προσκήνιο το ζήτημα των συναθροίσεων, η εφημερίδα κάνει λόγο για αποφυγή του διχασμού, καθώς μικρή σημασία έχει η ταυτότητά τους όταν διακυβεύεται η πορεία της πανδημίας.

Αναφορικά με τη θεματική των μεταρρυθμίσεων, η οποία είναι και περισσότερο ευρεία, οι αναφορές της εφημερίδας τον συγκεκριμένο μήνα είναι περιορισμένες λόγω των υγειονομικών ζητημάτων που προέχουν. Εν προκειμένω, ορισμένα κύρια άρθρα της εφημερίδας ασχολούνται με δύο συγγενικές θεματικές, αυτές της οικονομίας και των εργασιακών σχέσεων, οι οποίες παρουσιάζουν κοινό υπόβαθρο. Την 12^η Νοεμβρίου, γίνεται για πρώτη φορά λόγος για τις επενδύσεις και για τους όρους που τις διέπουν. Ο χώρος των επενδύσεων στην Ελλάδα είναι συχνά ασαφής και αποθαρρυντικός για τους επενδυτές, καθώς οι διαρκείς αλλαγές δημιουργούν κλίμα δυσπιστίας και ανασφάλειας. Υποστηρίζεται πως είναι αναγκαία η ρύθμιση των όρων των επενδύσεων, ιδίως από μία κυβέρνηση που προσβλέπει πολύ σε αυτές. Στην ίδια θεματική, περίπου δύο εβδομάδες αργότερα γίνεται αναφορά στην «Έκθεση Πισσαρίδη», η οποία επευφημείται από την εφημερίδα ως το πληρέστερο οικονομικό σχέδιο των τελευταίων ετών. Ωστόσο, τονίζονται και τα εμπόδια που προκύπτουν σε αυτές τις καταστάσεις, δηλαδή οι αντιδράσεις πολιτικών ηγεσιών οι οποίες ισχυρίζονται πως η συγκυρία είναι ακατάλληλη για την προώθηση ενός τέτοιου σχεδίου. Ένα ακόμη άρθρο, τέλος, αναφέρεται στην ΕΛΒΟ, ως ένα φωτεινό παράδειγμα ανερχόμενης επιχείρησης, που με την αρωγή την υπάρχουσας κυβέρνησης εξασφαλίζονται τα κίνητρα για μία επιτυχή πορεία. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, η κριτική της εφημερίδας προς τις επιχειρήσεις και τους φορείς του Δημοσίου είναι ως επί το πλείστον αρνητική, για τις οποίες τονίζεται η αναποτελεσματικότητά τους και δίνεται έμφαση στην ανάγκη αναδιαρθρώσεων ώστε να καταστούν βιώσιμες και κερδοφόρες στον τομέα δραστηριότητάς τους.

Αναφορικά με τα ζητήματα των εργασιακών σχέσεων, η εφημερίδα εστιάζει στη λειτουργία φορέων του Δημοσίου τομέα. Με αφορμή απεργιακές κινητοποιήσεις στον χώρο των μέσων σταθερής τροχιάς (μετρό, ηλεκτρικός), η «Καθημερινή» ασκεί κριτική σε έντονο τόνο για τις πρακτικές αυτές και επισημαίνει τον αντικοινωνικό, όπως σχετικά υποστηρίζεται, χαρακτήρα τους. Προτάσσει την υπευθυνότητα απέναντι στην υγειονομική κρίση ως ύψιστη αξία και τάσσεται κατά μίας απεργίας που δυσκολεύει τη καθημερινότητα των πολιτών. Τέλος, ασκεί δριμεία κριτική στο προσωπικό του Δημοσίου, το οποίο όπως και στην περίπτωση της απεργίας των ΜΜΜ, παρουσιάζει ποιοτική ανεπάρκεια και εκμεταλλεύεται τα περιοριστικά μέτρα (καραντίνα) ώστε να μην εργάζεται ή να υπολειτουργεί. Παρεπόμενο αυτής της κατάστασης είναι να δημιουργούνται κωλύματα στην εξυπηρέτηση των πολιτών, γεγονός που, σύμφωνα με την εφημερίδα, ενέχει κόστος.

Περιορισμένες είναι, τέλος, και οι αναφορές της εφημερίδας σε ζητήματα διεθνών σχέσεων. Την 13^η Νοεμβρίου σχολιάζεται ένα ζήτημα επικαιρότητας, αυτό της απροθυμίας του State Department να εκδώσει στο Κογκρέσο την έκθεση για τις παραβιάσεις της ελληνικής κυριαρχίας από την πλευρά της Τουρκίας. Αυτό, βέβαια, διαπιστώνεται πως καταδεικνύει τη μεροληψία υπέρ της Τουρκίας και θέτει υπό αμφισβήτηση την ισχύουσα στρατηγική

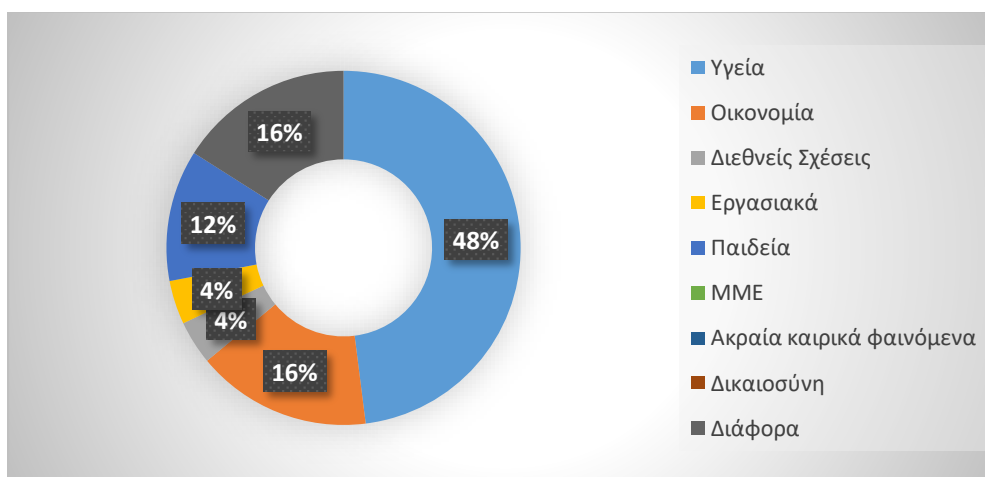
συμφωνία. Η δεύτερη αναφορά σε ζήτημα εξωτερικής πολιτικής πραγματοποιείται την 28^η Νοεμβρίου, όπου η εφημερίδα επαναφέρει το ζήτημα των ελληνοτουρκικών σχέσεων κάνοντας αυτή τη φορά λόγο για εφήμερες συζητήσεις από τη μεριά της Τουρκίας και την ανάγκη διασφάλισης μίας ξεκάθαρης στρατηγικής και από τις δύο πλευρές. Καταληκτικά, η εφημερίδα επιστά την προσοχή της Ελλάδας κατά τη διάρκεια των συζητήσεων, προκειμένου να αποφευχθούν παραπλανητικά συμπεράσματα μονομερών ενεργειών.

Συμπερασματικά, τον Νοέμβριο η «Καθημερινή» εστιάζει κυρίως σε ζητήματα υγείας και των υγειονομικών μέτρων, με αφορμή τα περιοριστικά μέτρα για την αντιμετώπιση της πανδημίας. Η εφημερίδα επισημάνει την ανάγκη αποτελεσματικότητας των μέτρων και συνηγορεί στις κυβερνητικές αποφάσεις αναφορικά με τον περιορισμό ορισμένων ελευθεριών ώστε να διασφαλιστεί η υγεία των πολιτών. Στις σχετικές θεματικές αναφορές, η «Καθημερινή» τάσσεται υπέρ της αποφυγής ακροτήτων στις δηλώσεις δημοσίων προσώπων, καθώς αυτές μπορούν να διασαλεύσουν την εμπιστοσύνη των πολιτών στα προτεινόμενα μέτρα. Μικρότερη συχνότητα εμφανίζουν τα άρθρα για την οικονομία και τις εργασιακές σχέσεις. Τα θέματα αυτά, κατά κανόνα προσεγγίζονται με κριτήριο την ανάπτυξη και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, ενώ συχνά δίνεται έμφαση στην επιρροή των οικονομικών και εργασιακών πρακτικών στη καθημερινότητα των πολιτών. Τέλος, ως προς τη θεματική των διεθνών σχέσεων, τα σχετικά άρθρα είναι περιορισμένα, και συνοψίζονται στις ελληνοτουρκικές σχέσεις, για τις οποίες οι εφημερίδα επισημαίνει διάφορες πτυχές ανάλογα με τη συγκυρία.

3.2: Θεματικές αναφορές Δεκεμβρίου

Κατά κύριο λόγο, η αρθρογραφία της «Καθημερινής» αναφορικά με τις εξελίξεις στον χώρο της πανδημίας συνεχίζεται και τον Δεκέμβριο. Συχνότερες είναι όμως, πλέον, οι αναφορές και σε οικονομικά θέματα, ενώ οι εργασιακές σχέσεις υποχωρούν ως θεματικό πεδίο αναφορών. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» για τον Νοέμβριο 2020 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 3.2:

Γράφημα 3.2
Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «Καθημερινής» (Δεκέμβριος 2020)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Καθημερινής» (www.kathimerini.gr)

Αναφορικά με την πανδημία, η εφημερίδα εστιάζει σε ζητήματα επικαιρότητας και, ειδικότερα, στη σύγχυση και τον αποπροσανατολισμό που προκαλούν οι προσωπικές γνώμες των επιδημιολόγων σχετικά με την πορεία της. Σύμφωνα με την «Καθημερινή», έμφαση πρέπει

να δίνεται στα επιδημιολογικά δεδομένα και όχι στις προσωπικές απόψεις μελών της επιτροπής, μιας και αυτές συχνά δημιουργούν κλίμα δυσπιστίας σε μία κοινωνία που αγωνιά για την επόμενη μέρα. Η εφημερίδα αρθρογραφεί τακτικά για την επικοινωνιακή διαχείριση της κατάστασης, είτε αυτή αφορά τους επιδημιολόγους όπως στη προκειμένη περίπτωση είτε πολιτικά πρόσωπα που τοποθετούνται δημόσια σχετικά με την αποτελεσματικότητα ή όχι των μέτρων. Στο κύριο άρθρο της 5^{ης} Δεκεμβρίου, επισημαίνεται σε ήπιους τόνους πως, σύμφωνα και με ξένα μέσα, η κατάληξη σε ένα δεύτερο ευρωπαϊκό πανδημικό κύμα ήταν σχεδόν αναπόφευκτη, παρά τις εγχώριες παραφιλολογίες. Προκρίνεται, συνεπώς, η ανάγκη για πολιτική ψυχραιμία, παρά για σφοδρή κριτική σε ένα ζήτημα που πλήττει παγκοσμίως τις κοινωνίες. Συναφώς, η εφημερίδα σχολιάζει το επικείμενο άνοιγμα του εμπορίου εν όψει των Χριστουγέννων, ένα μέτρο που χρήζει περαιτέρω εξήγησης μιας και δεν συμπίπτει με προηγούμενες δηλώσεις της κυβέρνησης, περί ανοίγματος πρώτα των σχολείων. Το μέτρο αυτό, εν τέλει, δεν θα υλοποιηθεί, καθώς τα επιδημιολογικά δεδομένα δεν επέτρεψαν την οποιαδήποτε χαλάρωση των περιορισμών.

Λίγες μέρες αργότερα, τίθεται στο δημόσιο διάλογο το θέμα του εμβολιασμού, το οποίο κρίνεται από την «Καθημερινή» ως ζήτημα μείζονος σημασίας που πρέπει να λάβει οικουμενικής στήριξης από τα κόμματα προκειμένου να αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά η υγειονομική κρίση. Ο εμβολιασμός είναι ένα θέμα στο οποίο αναφέρεται συχνά η εφημερίδα, καθώς τάσσεται ανοιχτά υπέρ, χωρίς ωστόσο να υποβαθμίζει τη συνεισφορά των υπόλοιπων μέτρων. Κρίνεται σημαντικό να υπάρχει απόλυτη διαφάνεια σε όλη τη διαδικασία του εμβολιαστικού προγράμματος, καθώς και συνεχή ενημέρωση προς αποφυγή παραπληροφόρησης και ψευδών ειδήσεων. Βέβαια, δεν είναι λίγες οι φορές που διαπιστώνεται πως κυβερνητικά στελέχη, του κυβερνητικού εκπροσώπου συμπεριλαμβανομένου, αποπροσανατολίζουν με δηλώσεις τους, καθώς αυτές συχνά δεν ανταποκρίνονται στη πραγματικότητα, όπως δηλώνουν μετέπειτα και μέλη της επιτροπής. Το γεγονός αυτό, δεν διαλάθει της προσοχής της εφημερίδας, η οποία υπογραμμίζει πως με τον τρόπο αυτό υπονομεύεται η αξιοπιστία της κυβέρνησης σε μία περίοδο που παγκοσμίως κρίνεται δύσκολη αναφορικά με τα επιδημιολογικά δεδομένα.

Στη λογική υπεράσπισης της κυβερνητικής πολιτικής, η «Καθημερινή» υποστηρίζει με σχετική αρθρογραφία πως η εγχώρια αντιμετώπιση της πανδημίας δεν μπορεί να τίθεται σε συγκριτική βάση με άλλες χώρες, καθώς συντρέχουν ιδιαίτερες συνθήκες σε κάθε χώρα. Μια τέτοιου είδους σύγκριση, επομένως, είναι όχι μόνο αποπροσανατολιστική, αλλά και ζημιογόνα για την προσπάθεια που καταβάλει η χώρα να αντιμετωπίσει την υγειονομική κρίση. Η εφημερίδα υπογραμμίζει ως αισιόδοξο το γεγονός ότι όλοι οι πολιτικοί αρχηγοί τηρούν ενιαία στάση έναντι του εμβολιασμού, σε μια περίοδο όπου η συνωμοσιολογία και οι ψευδείς ειδήσεις για τα εμβόλια κατακλύζουν την επικαιρότητα. Βέβαια, όπως επισημαίνεται και στο τελευταίο άρθρο του μήνα που αφορά την υγειονομική συγκυρία, ο συμβολικός εμβολιασμός των πολιτικών προσώπων είναι μεν σημαντικός, ωστόσο η σωστή οργάνωση του εμβολιαστικού προγράμματος παραμένει προτεραιότητα ύψιστης σημασίας. Τέλος, λίγο πριν την αλλαγή του χρόνου, η «Καθημερινή» σχολιάζει την μη έκδοση ειδικού επιδόματος και δώρου Χριστουγέννων στους υγειονομικούς που με αυτοθυσία κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν αυτή την απαιτητική κατάσταση. Καλεί το κράτος να μην ξεχάσει τη συνεισφορά αυτών των ανθρώπων και να τους ανταμείψει και πρακτικά για τις υπηρεσίες που με σθένος προσφέρουν όλο αυτό το διάστημα.

Αναφορικά με τα ζητήματα της οικονομίας και των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων, η εφημερίδα επισημαίνει τα φαινόμενα αισχροκέρδειας ορισμένων επιχειρήσεων με αφορμή την πανδημία και δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο σκάνδαλο της εταιρείας «Folli Follie». Η αναποτελεσματικότητα των ελεγκτικών μηχανισμών στη συγκεκριμένη υπόθεση υποστηρίζεται πως υπονομεύει την αξιοπιστία της χώρας στον τομέα των επενδύσεων, γεγονός που πλήττει βαθύτατα τις προσπάθειες που καταβάλλονται για προσέλκυση επενδύσεων και οικονομική ανάπτυξη. Η «Καθημερινή» προτρέπει τη δικαιοσύνη να εξετάσει το σκάνδαλο και να δώσει άμεσα λύσεις, προκειμένου η χώρα να καταστεί ξανά ελκυστική για επενδύσεις.

Με άρθρο την 19^η Δεκεμβρίου επισημαίνονται οι καθυστερήσεις που σημειώνονται στην ηλεκτρονική έκδοση των συντάξεων. Οι καθυστερήσεις αυτές, που δεν είναι πρωτόγνωρες, δημιουργούν προβλήματα στους δικαιούχους και δημιουργούν την εικόνα ενός κράτους που

απέχει σημαντικά από τη λειτουργία των σύγχρονων δυτικών κρατών. Γενικότερα, η εφημερίδα επισημαίνει την ανάγκη ψηφιακής αναδιάρθρωσης και τα προσκόμματα που θέτει μια «υπαλληλική κουλτούρα» ξένη προς το πνεύμα των σύγχρονων μεταρρυθμιστικών τομών.

Στο πεδίο των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων στις οποίες συνηγορεί η εφημερίδα γίνονται αναφορές και για τον χώρο της Παιδείας, υποστηρίζοντας με τον τρόπο αυτό τις σχετικές πρωτοβουλίες του αντίστοιχου Υπουργείου. Σχολιάζεται θετικά το σχέδιο φύλαξης των ΑΕΙ, ένα μέτρο που θα τεθεί σε διαβούλευση με την ακαδημαϊκή κοινότητα και αποσκοπεί στην εξάλειψη της βίας. Μνημονεύεται, επίσης, η νομοθετική ρύθμιση για καθιέρωση ελάχιστης βάσης εισαγωγής στα πανεπιστήμια, ένα μέτρο που θα συμπληρώσει το σχέδιο του υπουργείου Παιδείας, πάντα με τη σύμφωνη γνώμη των πρυτάνεων. Τέλος, ασκείται αυστηρή κριτική στις Συγκλήτους του ΑΠΘ και της Παντείου, οι οποίες απέρριψαν το σχέδιο φύλαξης των πανεπιστημίων. Η εφημερίδα, λειτουργώντας ως συνήγορος της κυβερνητικής πολιτικής, καλεί την ακαδημαϊκή κοινότητα να μην παρεμποδίσει τις προωθούμενες πολιτικές και να συμβάλει ενεργά στην προσπάθεια εξάλειψης της παραβατικότητας που υποστηρίζεται πως αναπτύσσεται στον χώρο των ΑΕΙ.

Περιορισμένες είναι, τέλος, οι αναφορές σε ζητήματα διεθνών σχέσεων. Η εφημερίδα αρθρογραφεί μόνο μία φορά για την εξωτερική πολιτική και συγκεκριμένα για τις ελληνοτουρκικές διαφορές, θέτοντας στο προσκήνιο την ανάγκη για διαρκή επαγρύπνηση από την ελληνική μεριά προκειμένου να διευκρινιστεί σε διεθνές επίπεδο η θέση της εκάστοτε χώρας.

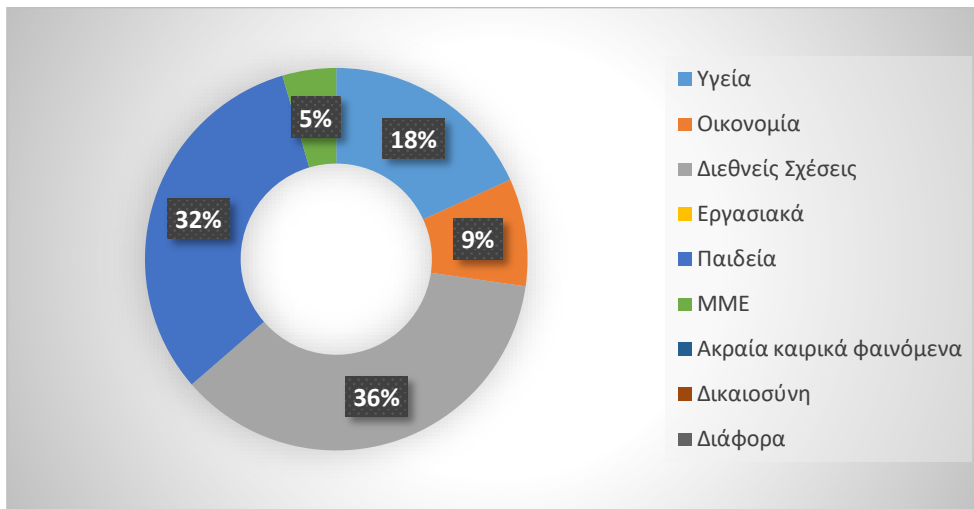
Συμπερασματικά, τον Δεκέμβριο τα κύρια άρθρα της «Καθημερινής» στρέφονται ως επί το πλείστον στο ζήτημα της πανδημίας και της αντιμετώπισής της, όμως είναι ευκρινής η υποχώρηση αυτής της θεματικής αναφοράς προς όφελος θεμάτων που άπτονται μεταρρυθμιστικές πρωτοβουλίες της κυβέρνησης όπως αυτές εν προκειμένω στον χώρο της Παιδείας.

3.3: Θεματικές αναφορές Ιανουαρίου

Η θεματική ατζέντα των αναφορών της εφημερίδας μετατοπίζεται αισθητά τον Ιανουάριο, καθώς η επικαιρότητα παύει να σχετίζεται σε μεγάλο βαθμό με τα υγειονομικά μέτρα με αποτέλεσμα η συχνότητα ορισμένων θεματικών να διαφέρει. Όπως θα φανεί στη συνέχεια, τη μερίδα του λέοντος καταλαμβάνουν αναφορές σε ζητήματα διεθνών σχέσεων, ενώ σε δεύτερη θέση έρχονται αναφορές σε ζητήματα μεταρρυθμίσεων και δη στον χώρο της Παιδείας. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» για τον Νοέμβριο 2020 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 3.3:

Γράφημα 3.3

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «Καθημερινής» (Ιανουάριος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Καθημερινής» (www.kathimerini.gr)

Λόγω της έναρξης της νέας χρονιάς το πρώτο άρθρο του Ιανουαρίου αφορά την ανάγκη επίτευξης ορισμένων στόχων και την δρομολόγηση μεταρρυθμίσεων από τη κυβέρνηση προκειμένου η χώρα να επιστρέψει στην αναπτυξιακή της πορεία. Συμβουλεύει επίσης την αντιπολίτευση να επιδειξει σοβαρότητα και να πάψει να καταστροφολογεί. Αναφέρεται, τέλος, στα 200 χρόνια από την ελληνική επανάσταση, επέτειος η οποία απαιτείται να σηματοδοτήσει μια νέα εποχή φιλόδοξων στόχων για την εξέλιξη και την ευημερία της ελληνικής κοινωνίας. Σε άρθρο της 5^{ης} Ιανουαρίου σχολιάζεται ο κυβερνητικός ανασχηματισμός και η κριτική που ασκήθηκε από την αντιπολίτευση. Η εφημερίδα επισημαίνει ως άκαιρη οποιαδήποτε σχετική αρνητική αναφορά, καθώς αυτή υποστηρίζεται πως έχει μικροπολιτικά ελατήρια και στόχους.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής σχολιάζονται εκτενέστατα τον Ιανουάριο, καθώς οι εξελίξεις σε διεθνές επίπεδο είναι πυκνές και μετατοπίζουν το ενδιαφέρον από τις ελληνοτουρκικές σχέσεις σε εξελίξεις στον ευρωπαϊκό χώρο και στις ΗΠΑ. Ειδικότερα, την 8^η Ιανουαρίου προβάλλεται η είδηση για τα επεισόδια στο Καπιτώλιο, την οποία η εφημερίδα επιλέγει να παραλληλίσει με αντίστοιχα γεγονότα που έλαβαν χώρα στην Ελλάδα στο πρόσφατο παρελθόν. Το συγκεκριμένο περιστατικό, διαπιστώνεται πως είναι απόρροια του αντι-συστημικού λαϊκισμού, ο οποίος ευνοεί τέτοιου είδους αντιδημοκρατικές πρακτικές και οδηγεί τον όχλο σε παράνομες ενέργειες. Την επομένη, η εφημερίδα εξακολουθεί να αρθρογραφεί για ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, αναφερόμενη αυτή τη φορά στην Ε.Ε. και στην απόφασή της να απορρίψει τον υγειονομικό ανταγωνισμό μεταξύ των κρατών-μελών σχετικά με τη διαχείριση των εμβολίων. Η «Καθημερινή» υποδέχεται θετικά αυτή την εξέλιξη, σχολιάζοντας ωστόσο και τις ανυπόστατες φήμες περί σύναψης διμερών συμφωνιών προκειμένου να διασφαλιστεί η διαθεσιμότητα των εμβολίων.

Λίγες μέρες αργότερα, το κύριο άρθρο της «Καθημερινής» καταπιάνεται με το κρίσιμο θέμα της διαβούλευσης για τη προμήθεια γαλλικών αεροσκαφών και την επέκταση των δυτικών χωρικών υδάτων στα 12 μίλια. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η απόφαση αυτή θα δοκιμάσει τις ισορροπίες του πολιτικού συστήματος και θα κρίνει εάν και κατά πόσο οι ηγεσίες μπορούν να συμπορευτούν και να καταλήξουν από κοινού σε ένα εθνικό στρατηγικό πλαίσιο. Επιστρέφοντας στο ζήτημα των ελληνοτουρκικών διπλωματικών σχέσεων, η εφημερίδα σχολιάζει την ανάγκη αποφυγής διαμεσολαβητών είτε πρόκειται για την Ε.Ε. είτε για τις ΗΠΑ, καθώς κάτι τέτοιο μάλλον θα περιπλέξει παρά θα βοηθήσει τα πράγματα. Συνεπώς, προκρίνει την άμεση επικοινωνία Ελλάδας – Τουρκίας όταν αυτό είναι εφικτό. Δύο μέρες μετά το εν λόγω άρθρο, η «Καθημερινή» κινούμενη στο ίδιο πλαίσιο σχολιάζει αυτό ακριβώς με το οποίο κατέληξε προηγουμένως, δηλαδή την αδυναμία σύναψης διπλωματικών σχέσεων. Την κατάσταση πυροδοτούν οι αντικρουόμενες δηλώσεις Τούρκων αξιωματούχων, γεγονός που δημιουργεί κλίμα δυσπιστίας και υπονομεύει την οποιαδήποτε προσπάθεια για ουσιαστική επικοινωνία.

Την 21^η Ιανουαρίου, με αφορμή την αλλαγή της Προεδρίας στις ΗΠΑ, γίνεται λόγος για την εύθραυστη δυτική δημοκρατία, η οποία παρά τα αλλεπάλληλα εμπόδια που τίθενται,

καταφέρνει εν τέλει να ανταπεξέλθει και να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες. Λίγες μέρες αργότερα, και λόγω της έναρξης των διερευνητικών, η εφημερίδα επαναφέρει στον δημόσιο διάλογο το ζήτημα του εθνικού συμφέροντος. Η αποτρεπτική ικανότητα της χώρας υποστηρίζεται πως διασφαλίζεται με τη συμφωνία για την αγορά των στρατιωτικών αεροσκαφών Ραφάλ, γεγονός που θέτει τα θεμέλια για μία δυναμική αμυντική και διπλωματική γραμμή. Τέλος, η εφημερίδα αρθρογραφεί ξανά για το ζήτημα του εμβολιαστικού προγράμματος στην Ευρώπη. Ειδικότερα, σχολιάζει το γεγονός ότι η Ε.Ε. πρόταξε το συμφέρον των κρατών - μελών της αναφορικά με την παραγγελία των εμβολίων, κάτι που η εφημερίδα αναμένει να πράξει ξανά, στη διάρκεια της δεύτερης φάσης της πανδημίας.

Ιδιαίτερα συχνές, όπως αναφέρθηκε, είναι οι αναφορές σε μεταρρυθμίσεις, ιδίως στον χώρο της Παιδείας. Εν προκειμένω, την 6^η Ιανουαρίου η εφημερίδα αναφέρεται στο άνοιγμα των σχολείων και στην ανάγκη συναίνεσης ως προς την προτεραιότητα που πρέπει να δοθεί στα σχολεία έναντι άλλων φορέων ή δραστηριοτήτων, καθώς αποτελεί ύψιστη ανάγκη η συνέχιση της εκπαιδευτικής λειτουργίας. Τα άρθρα που ακολουθούν το επόμενο διάστημα έχουν ως κοινό υπόβαθρο το νέο νομοσχέδιο που ετοιμάζει το υπουργείο Παιδείας για την αναβάθμιση των ΑΕΙ. Η εφημερίδα συμπορεύεται με την κυβερνητική γραμμή, καθώς τα άρθρα της τάσσονται ανοιχτά υπέρ της φύλαξης των ΑΕΙ όπως την ορίζει το νομοσχέδιο, αλλά και άλλων διατάξεών του. Ειδικότερα, στο άρθρο της 14^{ης} Ιανουαρίου, με αφορμή τη διαβούλευση για το νομοσχέδιο για τη Παιδεία, γίνεται ευρεία αναφορά στις αμφιλεγόμενες αυτές θέσεις περί φύλαξης των πανεπιστημίων από εξωπανεπιστημιακό αστυνομικό σώμα. Το συγκεκριμένο ζήτημα, όπως αναφέρθηκε, βρίσκει σύμφωνη την εφημερίδα, η οποία επιχειρηματολογεί υπέρ του και ασκεί κριτική στους Πρυτάνεις που αντιτίθενται σε αυτό. Στην κατεύθυνση αυτή, και προς επίρρωση των θέσεών της, η «Καθημερινή» προβάλλει τις υφιστάμενες δυσλειτουργίες και την παραβατικότητα στους πανεπιστημιακούς χώρους. Μία ημέρα αργότερα, κινούμενη πάλι στο ίδιο πλαίσιο, η εφημερίδα ασκεί κριτική στην Αριστερά η οποία έχει εκφράσει και αυτή την αντίρρησή της για συγκεκριμένες διατάξεις του νομοσχεδίου. Σχολιάζοντας την κατάσταση που επικρατεί στα πανεπιστήμια, η «Καθημερινή» υποστηρίζει πως η Αριστερά αγνοεί εσκεμμένα και καιροσκοπικά το καθεστώς ανομίας που επικρατεί στα ΑΕΙ. Στις 22 του ίδιου μήνα, η συζήτηση επιστρέφει στους πρυτάνεις και στην ακαδημαϊκή κοινότητα, η οποία να μην παραδέχεται τις δυσλειτουργίες των πανεπιστημίων, αλλά διστάζει να σταθεί στο ύψος τους και να τις αντιμετωπίσει όπως ορίζει το επικείμενο νομοσχέδιο. Σε αυτό το σημείο, η εφημερίδα κάνει λόγο για «συνδικαλιστικό στρουθοκαμηλισμό» που εντείνει το πρόβλημα στα ΑΕΙ, την ώρα που η λύση – σύμφωνα με το ίδιο – έχει βρεθεί. Τέλος, δύο άρθρα της εφημερίδας στον συγκεκριμένο μήνα στοχεύουν, ενόψει μάλιστα της ψήφισης του νομοσχεδίου, στο ξεκαθάρισμα της εντεινόμενης πολιτικής αντιπαράθεσης. Υποστηρίζεται, εν προκειμένω, πως η αντιπαράθεση είναι θεμιτή όταν αυτή απαντά σε πραγματικά γεγονότα και όχι σε φαντασιοπληξίες και ψευδείς δηλώσεις σχετικά με διατάξεις του νομοσχεδίου. Ένα τέτοιο γεγονός πλήττει την συζήτηση γύρω από μια τόσο σημαντική υπόθεση και δημιουργεί εμπόδια που πρέπει να παρακαμφθούν. Ωστόσο, σύμφωνα με την «Καθημερινή», την πραγματική εικόνα δείχνει η κοινή γνώμη η οποία αναγνωρίζει τα προβλήματα των ελληνικών πανεπιστημίων και αγανακτεί με όσα επιτρέπεται να διαπράττονται σε χώρους που προορίζονται για πνευματική καλλιέργεια.

Μια ποικιλία θεμάτων συνθέτουν την αρθρογραφία της «Καθημερινής» τον συγκεκριμένο μήνα. Την 10^η Ιανουαρίου, η εφημερίδα επικεντρώνεται στον δημόσιο λόγο και τις προεκτάσεις που μπορεί να λάβει ένα γεγονός, με αναφορά σε γεγονότα στις ΗΠΑ. Την 13^η Ιανουαρίου, αναφέρεται στις πιέσεις που ασκούνται από τους εμπόρους για το άνοιγμα της αγοράς και την 23^η Ιανουαρίου τίθεται ξανά το ζήτημα της καθυστέρησης στη ψηφιακή έκδοση των συντάξεων, γεγονός που δημιουργεί κλίμα αναξιοπιστίας και εντείνει την ήδη βεβαρημένη γραφειοκρατία. Την 16^η, την 20^η και την 27^η Ιανουαρίου, η εφημερίδα εκφράζει τους προβληματισμούς της σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται και με τους τρόπους με τους οποίους η κυβέρνηση τα μεθοδεύει. Προκρίνει την πειθώ έναντι των ποινών, ως μέσο εφαρμογής των μέτρων, ασκεί κριτική αναφορικά με την ιεράρχηση των προτεραιοτήτων και σχολιάζει την ιδιοτέλεια ορισμένων φορέων που καταλήγουν να αποδυναμώνουν οποιαδήποτε προσπάθεια υπακοής στις μεταρρυθμίσεις. Τέλος, την 29^η Ιανουαρίου γίνεται αναφορά στη

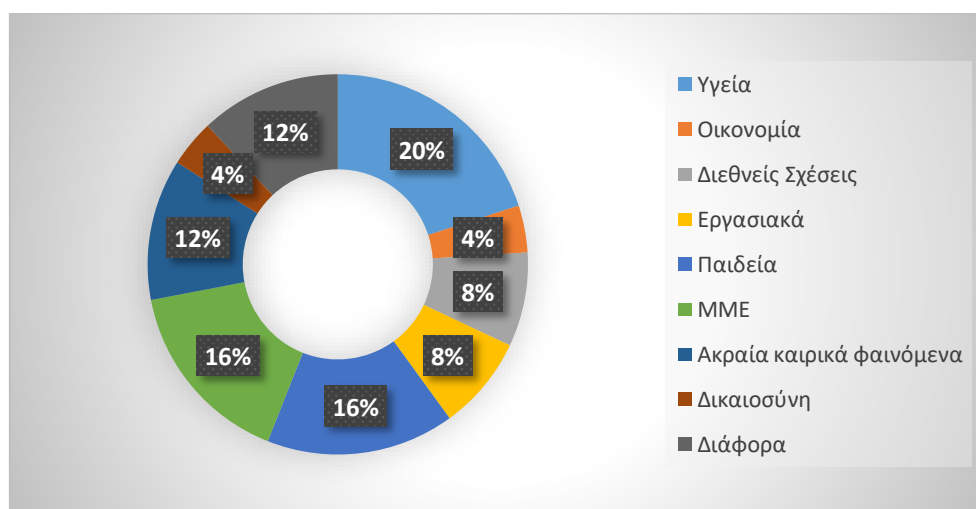
πολιτική κουλτούρα, η οποία επισημαίνεται πως αποτελεί προαπαιτούμενο για την κατανόηση και υπακοή στα υγειονομικά μέτρα.

Συμπερασματικά, τον συγκεκριμένο μήνα η «Καθημερινή» σταχολογεί, βάσει επικαιρότητας, τα θέματα που σχολιάζει, ενώ συχνές είναι οι επαναφορές σε συγκεκριμένα ζητήματα. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός, τέλος, ότι παρ' όλο που το εμβολιαστικό πρόγραμμα ξεκινάει τον Ιανουάριο, δεν γίνεται ιδιαίτερη αναφορά σε αυτό παρά μόνο στη διαχείριση των εμβολίων από την Ε.Ε.

3.4: Θεματικές αναφορές Φεβρουαρίου

Η θεματική ατζέντα της «Καθημερινής» τον Φεβρουάριο εμφανίζει ποικιλία, καθώς εκλείπουν συγκεκριμένα ζητήματα που να μονοπωλούν το ενδιαφέρον της. Πράγματι, τον Φεβρουάριο λαμβάνουν χώρα σημαντικές κοινωνικές και πολιτικές εξελίξεις, γεγονός που αντικατοπτρίζεται στην ευρύτητα των θεματικών αναφορών της εφημερίδας. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» για τον Φεβρουάριο 2021 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 3.4:

Γράφημα 3.4
Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «Καθημερινής» (Φεβρουάριος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Καθημερινής» (www.kathimerini.gr)

Ο τομέας της υγείας και των υγειονομικών μέτρων εμπλουτίζεται αυτόν τον μήνα, καθώς τόσο το ζήτημα του εμβολιασμού όσο και η σχετική κόπωση του πληθυσμού, κυριαρχούν στο δημόσιο διάλογο. Τα δύο πρώτα άρθρα του μήνα αναφέρονται στην υγεία, καθώς συμπίπτουν με τον έναν χρόνο από την έναρξη της πανδημίας. Την 2^η Φεβρουαρίου, η εφημερίδα ασκεί κριτική σε όσους τοποθετούνται δημόσια και αποπροσανατολίζουν ή δημιουργούν κλίμα εκφοβισμού σχετικά με την πανδημία. Αναγνωρίζεται πως η κατάσταση είναι ήδη τεταμένη, εξού και η δραματοποίηση των γεγονότων κάθε άλλο παρά θετικά αποτελέσματα επιφέρει. Την 3^η Φεβρουαρίου, η εφημερίδα ασκεί κριτική στην απόφαση για προαιρετικό εμβολιασμό του ιατρικού προσωπικού. Ως φορείς που βρίσκονται στη πρώτη γραμμή για την αντιμετώπιση του ιού, τονίζεται πως είναι αναγκαίο να συμπορευτούν με το δημόσιο συμφέρον, ακόμη και όταν αυτό αφορά το προσωπικό τους εμβολιασμό. Στη συνέχεια, λίγες μέρες αργότερα, η εφημερίδα κάνει λόγο για τη διαφύλαξη του ψυχικού σθένους των πολιτών εν όψει των δύο επόμενων μηνών. Ναι μεν οι απαγορεύσεις διαπιστώνεται πως προκαλούν κόπωση στους πολίτες,

εντούτοις η διασφάλιση της δημόσιας υγείας αποτελεί ζήτημα υψίστης σημασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η εφημερίδα απευθύνει έκκληση στους πολίτες να επιδείξουν υπομονή προκειμένου να αποδώσουν καρπούς τα περιοριστικά μέτρα. Την 16^η Φεβρουαρίου επανέρχεται στο προσκήνιο το ζήτημα του εμβολιασμού, με την εφημερίδα να μνημονεύει τη σχετική συνεισφορά των Ενόπλων Δυνάμεων. Η συμβολή του Στρατού στον ανεφοδιασμό των εμβολίων και στη δημιουργία νέων κέντρων υποστηρίζεται πως πιστοποιεί το σθένος των στελεχών των Ενόπλων Δυνάμεων να συνδράμουν σε μια τόσο απαιτητική προσπάθεια. Τέλος, την 27^η Φεβρουαρίου συζητείται για πρώτη φορά το σταδιακό άνοιγμα του τουρισμού, σχολιάζοντας το γεγονός ότι θα πρέπει να υπάρχει διαρκής επαγρύπνηση, ούτως ώστε να αποφευχθούν λάθη του παρελθόντος. Δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στα υγειονομικά μέτρα που πρέπει να παρθούν, προκειμένου η τουριστική περίοδος να κυλήσει ομαλά.

Την 7^η και την 13^η Φεβρουαρίου, η εφημερίδα αναφέρεται σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Εν προκειμένω, επανέρχεται στο θέμα της διαχείρισης της υγειονομικής κατάστασης και των εμβολίων από την Ευρώπη, ασκώντας κριτική στις Βρυξέλλες (7 Φεβρουαρίου) και το ζήτημα των τεταμένων ελληνοτουρκικών σχέσεων, καθώς και η θέση της Ελλάδας σε αυτό.

Την 4^η Φεβρουαρίου γίνεται αναφορά σε ένα οικονομικό ζήτημα, στο οποίο η εφημερίδα είχε αναφερθεί και τον προηγούμενο μήνα, αυτό των επιχειρήσεων που πλήττονται λόγω της πανδημίας. Σύμφωνα με την «Καθημερινή», είναι πολύ σημαντικό να διασφαλιστούν τα κριτήρια που θα ισχύουν προκειμένου μεθοδευτεί συντεταγμένα το πρόγραμμα αρωγής αυτών των επιχειρήσεων. Την 5^η Φεβρουαρίου, γίνεται αναφορά στο ζήτημα των εργασιακών σχέσεων στον δημόσιο τομέα, για τις οποίες διαπιστώνεται πως εκλείπει μια σαφής όσο και αποτελεσματική πολιτική η οποία να ρυθμίζει τα σχετικά ζητήματα.

Ως προς τα ζητήματα της εκπαίδευσης, η εφημερίδα αφιερώνει την 6^η Φεβρουαρίου το κύριο άρθρο της προκειμένου να ασκήσει κριτική στην σκληρή αντιπαράθεση που σημειώνεται σχετικά με το προτεινόμενο εκπαιδευτικό νομοσχέδιο. Κάνει λόγο για ακραία ρητορική, η οποία αποπροσανατολίζει από τα επίδικα αντικείμενα και παραπέμπει σε άλλες εποχές. Την 12^η και 14^η Φεβρουαρίου οι εξελίξεις σχετικά με τη Παιδεία είναι ραγδαίες, κατόπιν μάλιστα της διαβούλευσης μεταξύ των κομμάτων. Σε άρθρο της, η εφημερίδα πραγματεύεται τις δύο κυρίαρχες αντιλήψεις που προκύπτουν βάσει της σχετικής συζήτησης στην Ολομέλεια της Βουλής. Από τη μια πλευρά, εντοπίζεται η συντηρητική αντίληψη που συνηγορεί υπέρ της διατήρησης της υφιστάμενης κατάστασης και, από την άλλη, διαπιστώνεται πως υπάρχει η προοδευτική προσέγγιση η οποία εκφράζεται μέσω του προτεινόμενου σχεδίου νόμου που αξιολογείται ως ρηξικέλευθο. Η εφημερίδα επισημαίνει την ανάγκη εκσυγχρονισμού και μεταρρυθμίσεων στην Παιδεία, οι οποίες μπορούν να προωθηθούν μόνο εάν ξεπεραστούν συγκεκριμένες αντιλήψεις. Στο δεύτερο άρθρο, ασκείται σφοδρή κριτική στη θέση της Αντιπολίτευσης, καθώς η «Καθημερινή» διατείνεται πως η άποψη αυτή στοχεύει στη πώλωση και στην υπεράσπιση μίας παρωχημένης ατζέντας. Γίνεται ακόμη λόγος για μία Αντιπολίτευση που δεν δύναται να αποκηρύξει το παρελθόν της, γεγονός που, σύμφωνα με την εφημερίδα, την πλήττει και την καθιστά αναξιόπιστη εναλλακτική πολιτική επιλογή. Τέλος, την 24^η Φεβρουαρίου γίνεται αναφορά σε ένα ζήτημα της επικαιρότητας που σχετίζεται άμεσα και με το εκπαιδευτικό νομοσχέδιο. Η εφημερίδα αρθρογραφεί σχετικά με την αστυνομική επιχείρηση που πραγματοποιήθηκε στο ΑΠΘ, τονίζοντας πως η «κουλτούρα αυθαιρεσίας» αντιμετωπίζεται με τα αντίστοιχα μέσα.

Μια νέα θεματική ατζέντας, η οποία εμφανίζεται με μεγάλη συχνότητα αυτόν τον μήνα, είναι αυτή που αφορά ζητήματα δημόσιου λόγου. Την 11^η Φεβρουαρίου, αναπτύσσονται προβληματισμοί σχετικά με τον επικοινωνιακό αντίκτυπο ορισμένων δηλώσεων από μέλη της κυβέρνησης. Υποστηρίζεται πως οι αντιφατικές δηλώσεις είναι ικανές να πλήξουν την αξιοπιστία των υγειονομικών μέτρων και, κατά συνέπεια, την αξιοπιστία της κυβέρνησης. Συνεπώς, απαιτείται φραγή στις αντιφατικές δηλώσεις και γνώμες, ακόμη και υπουργών, προκειμένου να διασφαλιστούν συνθήκες συνοχής στη δημόσια εικόνα της κυβέρνησης. Την 19^η Φεβρουαρίου, με αφορμή ποικίλα σχόλια σε μέσα κοινωνικής δικτύωσης για τη διαχείριση της κατάστασης λόγω των καιρικών φαινομένων, η εφημερίδα επαναφέρει το ζήτημα της ποιότητας του δημόσιου λόγου. Κάνει λόγο λοιπόν για αντιπολιτευτική κουλτούρα, η οποία προάγει τον φανατισμό και το αντιδημοκρατικό πνεύμα. Αντιτίθεται, με αυτό το τρόπο, στα

κακεντρεχή σχόλια που κατακλύζουν τον δημόσιο λόγο και δρουν εγκληματικά κατά της δημοκρατίας.

Λίγες ημέρες αργότερα, η εφημερίδα επιστρέφει στην ίδια θεματική, με ένα εκτενέστατο κείμενο σχετικά με τις φήμες και το κύμα αντιδράσεων που έχει προκαλέσει η είδηση για την ανοχή της κυβέρνησης στο σκάνδαλο σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο του θεάτρου. Το κύριο άρθρο της εφημερίδας κάνει λόγο για συκοφαντία και αντιπολιτευτικό μίσος, το οποίο τρέφεται από αντιδημοκρατικές δυνάμεις που επιδιώκουν να βλάψουν τη δημοκρατία και τους θεσμούς. Στο πλαίσιο αυτό, προτρέπει τα κόμματα και τα ΜΜΕ να πάψουν να τροφοδοτούν ανυπόστατες κατηγορίες. Πέντε ημέρες αργότερα, την 28^η Φεβρουαρίου, όταν πλέον έχει εξομαλυνθεί η κατάσταση, η «Καθημερινή» ασκεί κριτική στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και τονίζει τους κινδύνους που ελλοχεύουν από μια τέτοιας κλίμακας κατακραυγή. Όπως γίνεται αντιληπτό, η θεματική των ΜΜΕ και του δημόσιου λόγου παρουσιάζει ποικιλομορφία, καθώς οι εξελίξεις είναι ραγδαίες και αφορούν σε πολλαπλές διαστάσεις του δημόσιου βίου και της εγχώριας πολιτικής σκηνής.

Τις επόμενες ημέρες, λόγω των ακραίων καιρικών φαινομένων και των αντίστοιχων ζημιών που προκλήθηκαν, η εφημερίδα αρθρογραφεί αποκλειστικά για το συγκεκριμένο γεγονός. Εν προκειμένω, την 17^η, 18^η και 21^η Φεβρουαρίου το κύριο άρθρο αναδεικνύει την ανεπάρκεια των υποδομών και του δικτύου ηλεκτροδότησης και τάσσεται υπέρ της απόφασης για το κλείσιμο της εθνικής.

Την 20^η Φεβρουαρίου, η εφημερίδα εντάσσει στον δημόσιο διάλογο το ζήτημα της δικαιοσύνης. Τη συγκεκριμένη περίοδο, πραγματοποιείται μία τομή στην ελληνική κοινωνία, καθώς ξεσπάνε τα πρώτα σκάνδαλα σεξουαλικής παρενόχλησης από υψηλά ιστάμενους στο χώρο του θεάτρου. Στις συνθήκες αυτές, η «Καθημερινή» προτάσσει την ανάγκη για έμπρακτη εμπιστοσύνη στη δικαιοσύνη, η οποία είναι και η μόνη που μπορεί να αναλάβει τη διαλεύκανση των υποθέσεων, ασκώντας παράλληλα κριτική σε όσα διαδίδονται ή φημολογούνται από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.

Τέλος, εντοπίζονται και ορισμένα άρθρα που δεν κατατάσσονται σε κάποια ειδική θεματική ενότητα. Παραδείγματος χάρι, το άρθρο της 9^{ης} Φεβρουαρίου αναφέρεται στη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης του λαού προς τον πρωθυπουργό και στην ανάγκη για πολιτική ωριμότητα εκ μέρους των μελών της κυβέρνησης. Την 25^η και 26^η Φεβρουαρίου, το κύριο άρθρο αφορά την αντιπαράθεση στη Βουλή. Σύμφωνα με την εφημερίδα, είναι ανάγκη να υπάρξει κοινός τόπος μεταξύ των κομμάτων, ενώ είναι εξίσου σημαντικό να συμφωνούν σχετικά με την ιεράρχηση των θεμάτων. Ακόμη, ασκείται κριτική στον ΣΥΡΙΖΑ και προτείνεται η απόσυρση των μελών που προκαλούν τις αντιπαραθέσεις στη Βουλή.

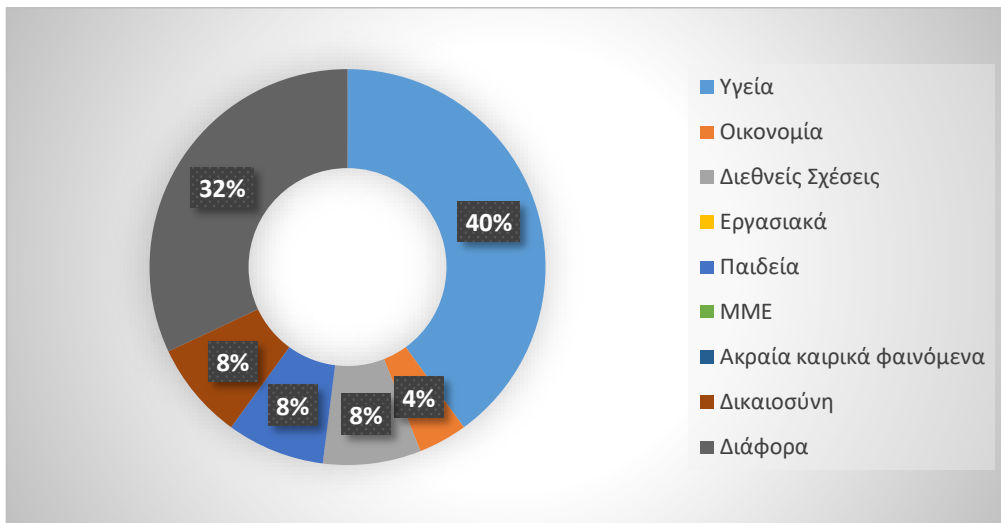
Συμπερασματικά, ο Φεβρουάριος είναι μήνας που διαφέρει, βάσει επικαιρότητας, από τους άλλους. Οι εξελίξεις στην Παιδεία και η επικοινωνιακή διαχείριση ορισμένων συνθηκών μονοπωλούν την ατζέντα της εφημερίδας, η οποία σε κάθε περίπτωση φαίνεται να θέτει τα επιχειρήματα που καλύπτουν τις θέσεις της.

3.5: Θεματικές αναφορές Μαρτίου

Τον Μάρτιο συντελούνται κοινωνικοπολιτικές αλλαγές που δημιουργούν εντάσεις, καθώς αφορούν αμφιλεγόμενα ζητήματα της επικαιρότητας. Ωστόσο, ακριβώς επειδή οι εξελίξεις είναι ραγδαίες και πυκνές, πολλά από τα άρθρα αυτού του μήνα δεν αναφέρονται ξεκάθαρα σε κάποια θεματική. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» για τον Μάρτιο 2021 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 2.5:

Γράφημα 3.5

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «Καθημερινής» (Μάρτιος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Καθημερινής» (www.kathimerini.gr)

Αρχικά, οι αναφορές στα υγειονομικά μέτρα παρουσιάζουν αύξηση συγκριτικά με τους δύο προηγούμενους μήνες. Κύριο ζήτημα σχολιασμού αποτελεί το εμβολιαστικό πρόγραμμα και η αποτελεσματικότητά του, καθώς και η συνεισφορά ορισμένων κλάδων της υγείας. Αναλυτικότερα, την 5^η και 6^η Μαρτίου γίνονται οι πρώτες αναφορές της εφημερίδας στην υγεία. Αρχικά, με αφορμή το ένα εκατομμύριο εμβολιασμούς, γίνεται λόγος για την επιτυχία του εμβολιαστικού προγράμματος και, δευτερευόντως, για την ανάγκη συμβολής των ιδιωτών προκειμένου να επισπευστεί η διαδικασία. Η επόμενη αναφορά σε αυτήν τη θεματική ατζέντα γίνεται μετά τα μέσα του μήνα. Εν προκειμένω, την 17^η και 19^η Μαρτίου γίνεται λόγος για τη διαχείριση των εμβολίων από την Ε.Ε. και για την άσκοπη σύγκριση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ακόμη, ασκείται κριτική σε όσους υποσκάλπουν τον δημόσιο διάλογο προβάλλοντας τη δυσaréσκειά τους. Την επομένη, και με αφορμή την άρνηση του προσωπικού του ογκολογικού νοσοκομείου «Μεταξά» να εμβολιαστεί, τίθεται το ζήτημα του υποχρεωτικού εμβολιασμού των φορέων που βρίσκονται στη πρώτη γραμμή. Η πρόταξη του συλλογικού συμφέροντος έναντι του ατομικού κρίνεται αναγκαία, τη στιγμή που το αντίθετο υποστηρίζεται πως θα μπορούσε να θέσει σε σοβαρό κίνδυνο το γενικό πληθυσμό. Τα δύο τελευταία άρθρα που αφορούν την υγεία σχετίζονται και αυτά με τον εμβολιασμό. Την 23^η Μαρτίου, η εφημερίδα αρθρογραφεί για τη συνεισφορά ιατρών και φαρμακοποιών, ενώ δεν ξεχνά να επισημάνει και ότι οι παραπάνω φορείς δεν πρέπει να εφησυχάσουν, παρ' όλες τις δυσκολίες που προκύπτουν. Τέλος, την 31^η Μαρτίου γίνεται λόγος για την ανάγκη εμβολιασμού των εκπαιδευτικών. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η απροθυμία του μισού εκπαιδευτικού προσωπικού να εμβολιαστεί δείχνει ανωριμότητα, καθώς τα μέλη της συγκεκριμένης επαγγελματικής κατηγορίας έπρεπε να επιδείξουν θετική στάση έναντι του εμβολιασμού δίνοντας το παράδειγμα στον υπόλοιπο πληθυσμό.

Αναφορικά με το ζήτημα των μεταρρυθμίσεων, οι αναφορές τις εφημερίδας σε θέματα οικονομίας και εργασιακών σχέσεων είναι ελάχιστες, όπως και αυτές για τον χώρο της εκπαίδευσης. Αναφορές γίνονται στα μέτρα που πάρθηκαν κατά τη διάρκεια της δεύτερης καραντίνας. Η εφημερίδα σχολιάζει το γεγονός ότι η χώρα διανύει την τρίτη εβδομάδα καραντίνας, πράγμα που δικαιολογημένα έχει προκαλέσει κόπωση στους πολίτες και προβλήματα στη λειτουργία διαφόρων τομέων της οικονομίας. Επισημαίνεται έτσι πως είναι χρέος της κυβέρνησης να επανεξετάσει τα μέτρα και τον τρόπο τήρησής τους και να προβεί στις ανάλογες αλλαγές όπου χρειάζεται.

Σε ένα αντίστοιχο θέμα επανέρχεται η εφημερίδα την 10η Μαρτίου, όπου αυτή τη φορά σχολιάζει την ανοχή απέναντι στην άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι. Σύμφωνα με

την «Καθημερινή», η θέση πως το δικαίωμα αυτό τίθεται υπεράνω της δημόσιας υγείας δείχνει ανευθυνότητα. Το συγκεκριμένο άρθρο, γράφεται σε μία περίοδο που πυκνώνουν οι συγκεντρώσεις για διάφορα κοινωνικοπολιτικά ζητήματα. Τέλος, και το άρθρο της 16^{ης} Μαρτίου έχει αυτή τη θεματική. Η εφημερίδα σχολιάζει τη χαλαρότητα των μέτρων και εφιστά την προσοχή, τόσο σε παράγοντες της τοπικής αυτοδιοίκησης όσο και στην αντιπολίτευση, για τη στάση που τηρεί σε μία τόσο βεβαρημένη περίοδο, καθώς με τις πράξεις της υποκινεί συναθροίσεις.

Η θεματική ατζέντα της εκπαίδευσης δεν είναι το ίδιο πλούσια με τον προηγούμενο μήνα. Αυτή τη φορά γίνεται λόγος για το άνοιγμα των σχολείων, μία προτεραιότητα που καλώς δόθηκε, παραμένει όμως πρόκληση τόσο για το αρμόδιο υπουργείο όσο και για τους εκπαιδευτικούς.

Την ίδια συχνότητα εμφανίζει και η σχετικά με την οικονομία αρθρογραφία της εφημερίδας. Το μόνο άρθρο που αναφέρεται στην οικονομία είναι αυτό της 30^{ης} Μαρτίου, σύμφωνα με το οποίο πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στον τρόπο εκταμίευσης και απορρόφησης των χρημάτων του Ταμείου Ανάκαμψης. Η εφημερίδα κρίνει πως η Ελλάδα είναι έτοιμη να διαχειριστεί σωστά το συγκεκριμένο ποσό, ενώ εκφράζει και την ανησυχία της για τη θέση της Ευρώπης.

Στην ίδια θεματική των μεταρρυθμίσεων, η εφημερίδα επανέρχεται με δύο άρθρα στο ζήτημα της δικαιοσύνης. Σε άρθρο της την 4^η Μαρτίου, αναφέρεται στην αναστολή κατεδαφίσεων αυθαιρέτων κτισμάτων. Μέσω αυτού του άρθρου, η εφημερίδα ασκεί κριτική στη κυβέρνηση, η οποία με αυτήν την απόφαση τείνει να διαιωνίζει την αντίληψη της νομιμοποίησης τέτοιων πράξεων. Το δεύτερο σχετικό άρθρο, αυτό της 18^{ης} Μαρτίου, κάνει λόγο για την παρέμβαση της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης με τη δήλωση του αρχηγού του ΣΥΡΙΖΑ περί «προκλητικών νομοθετημάτων» που οδηγούν σε αντιπολιτευτικές συναθροίσεις. Με τη δήλωση αυτή, διαπιστώνεται πως η Αξιοματική Αντιπολίτευση προτείνει την αναστολή της νομοθετικής λειτουργίας προκειμένου να μην υπάρξει κοινωνική αναταραχή. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στην Αξιοματική Αντιπολίτευση και τις εξαγγελίες της, καθώς αυτές υποδεικνύουν πολιτική ανωριμότητα και ανευθυνότητα.

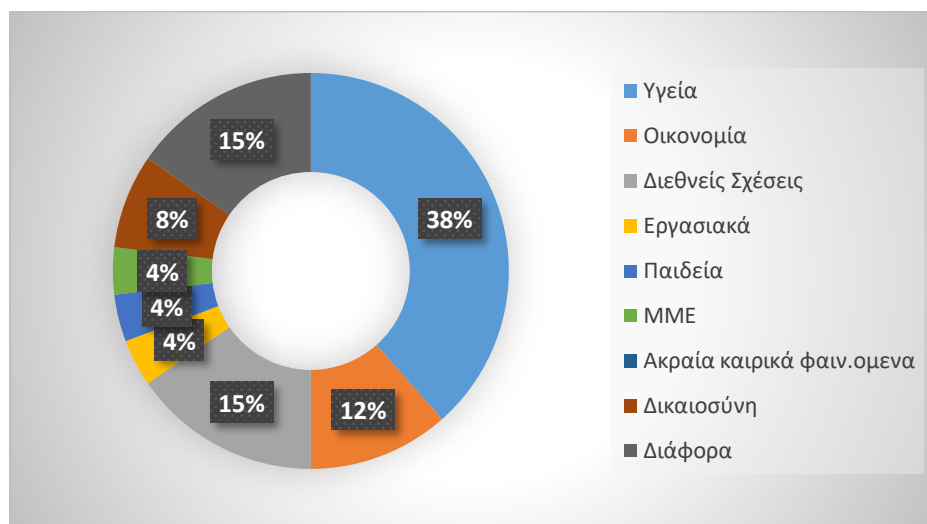
Ποικίλα άλλα άρθρα, τέλος, καλύπτουν μια ευρεία γκάμα θεμάτων. Στις 2 Μαρτίου, το κύριο άρθρο της εφημερίδας ασκεί κριτική στην αντιπολιτευτική ατζέντα, καθώς διαπιστώνεται πως αυτή δεν ανταποκρίνεται στον ρόλο της, αντιθέτως μάλιστα οξύνει τις αντιπαράθεσεις και δημιουργεί κλίμα σύγχυσης. Τις επόμενες επτά ημέρες (7-14 Μαρτίου), η εφημερίδα εντάσσει στην ατζέντα της ζητήματα επικαιρότητας που αφορούν την ένταση που έχει προκληθεί στη κοινωνία. Ειδικότερα, γίνεται αναφορά σε περιστατικά βίας που ξεσπούν αυτό το διάστημα, κατά κύριο λόγο μεταξύ αστυνομίας και φοιτητών ή πολιτών, καθώς και στην ευθύνη των κομμάτων. Ακόμη προτάσσει μηδενική ανοχή στη χρήση βίας από όπου κι αν προέρχεται, ενώ ασκεί κριτική σε όσους προσπαθούν να επωφεληθούν σε περιόδους εντάσεων. Επίσης, γίνεται αναφορά στη γενιά των δύο κρίσεων και τίθενται προβληματισμοί σχετικά με την εκτόνωσή της, αλλά και με το ρόλο της πολιτείας απέναντί της. Την 21^η Μαρτίου, εν όψει της επετείου των 200 χρόνων από την ελληνική επανάσταση, η εφημερίδα αρθρογραφεί για τη δύσκολη συγκυρία που διανύει η χώρα, καθώς και για την αφύπνιση του συλλογικού σθένους των πολιτών. Τέλος, στις 24 του ίδιου μήνα, η «Καθημερινή» καταπιάνεται με το νομοσχέδιο για το «Ελληνικό», το οποίο υπερψηφίζεται και από την αντιπολίτευση.

Συμπερασματικά, τον μήνα Μάρτιο δίνεται έμφαση στα ζητήματα που αφορούν το εμβολιαστικό πρόγραμμα και την αντοχή που χρειάζεται να επιδείξει η ελληνική κοινωνία προκειμένου να ανταπεξέλθει το κρίσιμο αυτό διάστημα. Οι αναφορές σε ζητήματα μεταρρυθμίσεων είναι ισχνές, όπως και σε αυτά για την παιδεία και την οικονομία. Κατά μείζονα λόγο, η «Καθημερινή» υπερασπίζεται το κυβερνητικό έργο με την άσκηση κριτικής προς την Αξιοματική Αντιπολίτευση και την εν γένει παρουσία και δράση της στον δημόσιο διάλογο.

3.6: Θεματικές αναφορές Απριλίου

Τον Απρίλιο, η εφημερίδα ασχολείται ως επί το πλείστον με ζητήματα υγείας και εξωτερικής πολιτικής, ενώ δίνεται λιγότερη έμφαση στα θέματα που άπτονται της παιδείας ή των οικονομικών. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Καθημερινής» για τον Απρίλιο 2021 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 3.6:

Γράφημα 3.6
Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «Καθημερινής» (Απρίλιος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Καθημερινής» (www.kathimerini.gr)

Με άρθρα της 6^η και 7^η Απριλίου, η εφημερίδα αναφέρεται στα ζητήματα της δημόσιας υγείας και την επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας. Το πρώτο άρθρο, κάνει λόγο για την ανάγκη δημιουργίας κλίματος ασφάλειας προκειμένου να επιτευχθεί η συνεργασία μεταξύ πολιτών και πολιτείας. Προτείνεται ως κρίσιμης σημασίας κυβερνητικοί αξιωματούχοι και επιστήμονες να εκφράζονται με ψυχραιμία και αισιοδοξία. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και το άρθρο της 7^{ης} Μαρτίου, στο οποίο η εφημερίδα ασκεί κριτική στις δημόσιες τοποθετήσεις πολιτικών και γιατρών. Το γεγονός αυτό, υποστηρίζεται πως διαιωνίζει την ανασφάλεια που επικρατεί στη κοινωνία και καταλήγει να πλήττει την όποια προσπάθεια έχει γίνει έως τώρα. Εν συνεχεία, την 14^η του ίδιου μήνα γίνεται αναφορά στις αντιφάσεις που επικρατούν στον δημόσιο διάλογο σχετικά με τα εμβόλια, καθώς και στις επιφυλάξεις των ΗΠΑ αναφορικά με την αξιοπιστία τους. Είναι γεγονός πως η διαρκής έκθεση των σπάνιων επιπλοκών των εμβολίων δημιουργεί κλίμα δυσπιστίας και παρατείνει τη κατάσταση. Δύο μέρες αργότερα, τονίζεται η ανάγκη για υπεύθυνη ενημέρωση από τους επιστήμονες σχετικά με τα εμβόλια και τις πιθανές επιπλοκές τους, ένα ζήτημα στο οποίο έχει ξαναγίνει αναφορά αυτόν τον μήνα. Στο ζήτημα της δημόσιας υγείας και, ειδικότερα, σε αυτό του εμβολιασμού, αναφέρονται τρία ακόμη άρθρα της εφημερίδας (20, 22 και 28 Απριλίου). Σχολιάζεται η ανάγκη άρσης των περιοριστικών μέτρων για όσους έχουν εμβολιαστεί, η προτροπή από τον πρωθυπουργό για εμπιστοσύνη στα εμβόλια και, τέλος, η επιδεινούμενη καχυποψία του γενικού πληθυσμού ως απόρροια ορισμένων δηλώσεων των επιστημόνων. Σχετικά με τα μέτρα της περιόδου, η εφημερίδα αρθρογραφεί την 21^η και 24^η Απριλίου για διαφορετικά ζητήματα αυτή τη φορά. Στο άρθρο της 21^{ης} Απριλίου γίνεται λόγος για την παράταση των περιορισμών εν όψει του Πάσχα, καθώς σύμφωνα με τα επιδημιολογικά δεδομένα μία αντίθετη απόφαση θα επιδεινώνει τη τρέχουσα κατάσταση. Στο άρθρο της 24^{ης} Απριλίου, επισημαίνεται η ανάγκη πρόσθετων μέτρων, καθώς αυτή τη φορά παρουσιάζεται η χορήγηση ασυλίας στα μέλη των υγειονομικών επιτροπών. Το γεγονός αυτό βρίσκει σύμφωνη την εφημερίδα, η οποία δεν διστάζει να ασκήσει κριτική σε όσους επικρίνουν το συγκεκριμένο μέτρο.

Αναφορικά με τη θεματική των μεταρρυθμίσεων, τα σχετικά άρθρα αφορούν κατά κύριο λόγο τον χώρο της οικονομίας, καθώς οι θεματικές της παιδείας και της δικαιοσύνης απασχολούν λιγότερο την εφημερίδα τη συγκεκριμένη περίοδο. Εν προκειμένω, την 4^η Απριλίου το κύριο άρθρο ασχολείται με την πρόταση της κυβέρνησης για αξιοποίηση των κονδυλίων του Ταμείου Ανάκαμψης, ασκώντας κριτική στην αντιπολίτευση και προτρέποντάς την να μη σταθεί εμπόδιο σε αυτό το ιδιαίτερος σημαντικό πρόγραμμα. Την 23^η και 25^η Απριλίου, η εφημερίδα καταπιάνεται ξανά με τη θεματική της οικονομίας. Πιο συγκεκριμένα, τη πρώτη μέρα αναφέρεται στη μείωση των φορολογικών βαρών και των ασφαλιστικών εισφορών, μέτρα που είχαν ανακηρυχθεί από τη κυβέρνηση και θέτουν τα θεμέλια για μία γρηγορότερη και με καλύτερους όρους ανάκαμψη. Την 25^η του ίδιου μήνα, γίνεται ξανά λόγος για ανάκαμψη της οικονομίας, με ειδική αναφορά ωστόσο στους νέους, οι οποίοι έχοντας βρεθεί αντιμέτωποι με δύο κρίσεις -οικονομική και υγειονομική- στέφονται εναντίον του πολιτικού συστήματος που αισθάνονται ότι τους αδικεί. Με αυτά τα άρθρα ολοκληρώνονται οι αναφορές στα ζητήματα της οικονομίας, ενώ ένα άρθρο επανέρχεται στο ζήτημα των εργασιακών σχέσεων. Εν προκειμένω, την 17^η Απριλίου, με άρθρο της η εφημερίδα προτείνει τη συμβολή των συνδικάτων και των κομμάτων στη διαμόρφωση του νέου εργασιακού σχεδίου, ούτως ώστε να ανακατασκευαστούν οι κανόνες του υπάρχοντος εργασιακού συστήματος.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, λιγιστά είναι τα άρθρα της εφημερίδας αναφορικά με την εκπαίδευση. Την 2^η Απριλίου, η εφημερίδα κάνει λόγο για την αλλαγή στο σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ, γεγονός που μπορεί να σταθεί αφορμή για μία σωστότερη ενημέρωση εκ μέρους των υποψηφίων αναφορικά με τις εναλλακτικές. Το άρθρο αυτό σχετίζεται με το εκπαιδευτικό νομοσχέδιο που έχει προτείνει η κυβέρνηση και αφορά μία ακόμη αμφιλεγόμενη διάταξή του.

Λιγιστά είναι επίσης και τα άρθρα σχετικά με τη δικαιοσύνη. Λόγω της επικαιρότητας, η εφημερίδα αρθρογραφεί δύο φορές με αφορμή τη δολοφονία Καραϊβάζ, η οποία φέρνει ξανά στο προσκήνιο την ανάγκη διερεύνησης των ανεξιχνίαστων εγκλημάτων. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η ανάγκη αυτή είναι ιδιαίτερος επιτακτική, καθώς είναι σημαντικό να τιμωρηθούν όσοι ευθύνονται για τέτοιες αποτρόπαιες πράξεις. Ακόμη, η εξιχνίασή τους θα δημιουργούσε κλίμα αξιοπιστίας απέναντι στις αρχές και θα έπαυε να διαιωνίζει την ανασφάλεια.

Ως προς τη θεματική των διεθνών σχέσεων, η εφημερίδα αρθρογραφεί εκτενέστερα τον Απρίλιο. Εν προκειμένω, την 8^η Απριλίου το κύριο άρθρο της εφημερίδας ασκεί κριτική στην Ε.Ε. για το τρόπο διαχείρισης της υγειονομικής κρίσης. Λίγες μέρες αργότερα, την 15^η του ίδιου μήνα, γίνεται λόγος για την επίσκεψη του υπουργού Εξωτερικών στην Άγκυρα, γεγονός που αποτελεί θετικό βήμα στις σχέσεις των δύο χωρών, ενώ την 18^η Απριλίου διαπιστώνεται μεγάλο χάσμα μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. Ακόμη, τονίζεται πως η ελληνική πλευρά πρέπει να επικοινωνήσει με ευθύτητα και να προβάλει σθεναρά τη θέση της. Το τελευταίο άρθρο σε αυτή τη θεματική ατζέντα είναι αυτό της 27^{ης} Απριλίου, στο οποίο η εφημερίδα αναφέρεται στην αναγνώριση της Γενοκτονίας των Αρμενίων από τον Πρόεδρο των ΗΠΑ (Μπάιντεν), μία συμβολική, αλλά σημαντική συνάμα, κίνηση.

Διάφορα άλλα άρθρα, τέλος, συμπληρώνουν τις θεματικές αναφορές της εφημερίδας τον συγκεκριμένο μήνα. Σε άρθρο της την 3^η Απριλίου, η εφημερίδα διαπιστώνει πως η καταστροφολογία που συχνά μονοπωλεί το δημόσιο λόγο όχι μόνο δεν προσφέρει καμία ουσιαστική λύση, αλλά δεν βοηθάει, έστω και προσωρινά, όσους την επιστρατεύουν προς όφελός τους. Σε αυτά της 9^{ης}, 11^{ης} και 13^{ης} Απριλίου, γίνεται λόγος για τα διδάγματα που μπορούν να αντληθούν από την ιστορία, είτε την εγχώρια είτε τη διεθνή, καθώς και για τον διάλογο που μπορεί να ξεκινήσει με αφορμή ιστορικά γεγονότα, καθώς και σε ζητήματα επαναπατρισμού των Ελλήνων του εξωτερικού και της ψήφου των απόδημων Ελλήνων.

Η κατανομή της αρθρογραφίας της «Καθημερινής» τον Απρίλιο αναφέρεται κατά κύριο λόγο σε τρεις κύριες θεματικές περιοχές. Πρώτον, επαναφέρει στη δημόσια ατζέντα τα ζητήματα που αφορούν τα υγειονομικά μέτρα, κάνοντας εκτενή αναφορά στο εμβολιαστικό πρόγραμμα και στην επικοινωνιακή ωριμότητα που καλείται να επιδείξει η κυβέρνηση. Δεύτερον, αρθρογραφεί για οικονομικά ζητήματα, ενώ σχολιάζει και θέματα που άπτονται των αναγκαίων μεταρρυθμίσεων στον χώρο της δικαιοσύνης. Τρίτον, αναφέρεται σε ζητήματα που άπτονται της εξωτερικής πολιτικής της χώρας.

3.7: Θεματικές αναφορές Μαΐου

Για τον Μάιο, εξετάζονται τα άρθρα της εφημερίδας κατά την πρώτη εβδομάδα, καθώς συμπληρώνονται έξι μήνες από την έναρξη της δεύτερης καραντίνας. Τον μήνα αυτό, οι περιορισμοί έχουν αρχίσει να αίρονται και η κοινωνία να ξαναμπαίνει στους ρυθμούς της.

Την 2^η και την 4^η Μαΐου το κύριο άρθρο της εφημερίδας αναφέρεται στη σταδιακή άρση των περιορισμών, ανακαλώντας τα επιτεύγματα αυτής της περιόδου και σχολιάζοντας πώς η περαιτέρω επικράτηση των περιορισμών θα μπορούσε να καταστεί μοιραία για την εξέλιξη της πανδημίας. Την 6^η Μαΐου, γίνεται αναφορά σε ένα οικονομικό ζήτημα που, όπως επισημαίνει η εφημερίδα, ταλανίζει τη χώρα εδώ και δεκαετίες. Εν προκειμένω, το ασφαλιστικό σύστημα έχει βρεθεί πολλές φορές παλαιότερα στα πρόθυρα της κατάρρευσης, στη παρούσα κατάσταση ωστόσο το ζήτημα είναι η αύξηση της συνταξιοδοτικής δαπάνης. Τέλος, την 7^η Μαΐου γίνεται λόγος για την άρση της πατέντας των εμβολίων, μία συζήτηση που ξεκίνησε στη Βουλή και δημιούργησε αντιπαράθεση μεταξύ των κομμάτων. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στην αντιπολίτευση, η οποία δεν συνεισέφερε εντατικά στην τόνωση του εμβολιαστικού φρονήματος.

Εν κατακλείδι, τον Μάιο η «Καθημερινή» επικεντρώνεται στα ζητήματα της δημόσιας υγείας και στα αντίστοιχα μέτρα που λαμβάνονται στην παρούσα συγκυρία. Ακόμη, γίνεται σαφής αναφορά στα εμβόλια και στη πορεία του προγράμματος, καθώς και στην ανάγκη για σωστή διαχείριση της πανδημικής κατάστασης.

3.8: Συνολική αποτίμηση της θεματικής ατζέντας της «Καθημερινής» στο διάστημα Νοέμβριος 2020-Μάιος 2021

Συμπερασματικά, οι θεματικές αναφορές της «Καθημερινής» στο διάστημα της δεύτερης καραντίνας κινήθηκαν, κατά κύριο λόγο, γύρω από τα ζητήματα της υγειονομικής κρίσης, του εμβολιαστικού προγράμματος και της αποτελεσματικότητας των μέτρων. Όπως γίνεται αντιληπτό, σε κάθε περίπτωση τονίζεται η ανάγκη διασφάλισης της δημόσιας υγείας, καθώς αυτή κρίνεται ως προτεραιότητα έναντι ορισμένων δικαιωμάτων ή και γενικότερα έναντι της δικαιολογημένης κόπωσης των πολιτών.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται και στην επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας. Οι δημόσιες τοποθετήσεις, σύμφωνα με το κύριο άρθρο, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διατήρηση της πειθαρχίας των πολιτών και εν τέλει στην αποτελεσματικότητα των περιορισμών. Η αποφυγή της σύγχυσης και του αποπροσανατολισμού της κοινής γνώμης αποτελεί βασική μέριμνα του μέσου, γεγονός που επιβεβαιώνεται και από την εκτενή αναφορά στην ανάγκη σύμπνοιας μεταξύ των δηλώσεων των μελών της κυβέρνησης και των ειδικών της επιτροπής. Το μέσο συχνά επιστράτη προσοχή σε πολιτικούς αξιωματούχους (όχι απαραίτητως της κυβέρνησης) να τοποθετούνται με ψυχραιμία και σύνεση για υγειονομικά ζητήματα, προκειμένου να μη διασαλευτεί η εμπιστοσύνη των πολιτών τόσο απέναντι στα μέτρα όσο και απέναντι στην ίδια τη κυβέρνηση. Συνεπώς, ο επικοινωνιακός αντίκτυπος αυθόρμητων και ανυπόστατων δηλώσεων είναι ικανός να πλήξει οποιαδήποτε προσπάθεια βελτίωσης.

Ακόμη, αυτό το διάστημα λόγω των έντονων κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων συντελείται κοινωνική εκτόνωση, η οποία συχνά μονοπωλεί το ενδιαφέρον της εφημερίδας. Η πολιτική προσέγγιση της «Καθημερινής» σχετικά με την έξαρση των κινητοποιήσεων αλλά και με την διαρκώς επιδεινούμενη κοινωνική αναταραχή, συμπορεύεται με αυτή της κυβέρνησης, καθώς γίνεται λόγος για δράσεις υποκινούμενες από την Αντιπολίτευση. Η θεματική ατζέντα του μέσου εμπλουτίζεται με άρθρα που αφορούν τη στάση των κομμάτων της Αντιπολίτευσης για τις διαδηλώσεις που λαμβάνουν χώρα, αλλά και για την πορεία του εμβολιαστικού προγράμματος. Σε κάθε περίπτωση επισημαίνεται η αποφυγή ρητορικής που εντείνει τη καταστροφολογία και οξύνει τις αντιπαράθεσεις, δημιουργώντας κλίμα καχυποψίας.

Οι θέσεις της εφημερίδας στα κυρίαρχα κοινωνικοοικονομικά ζητήματα ταυτίζονται με της κυβέρνησης, ενώ ορισμένες φορές δρουν επικουρικά προς ενίσχυση των επιχειρημάτων της (σ.σ. κυβέρνησης). Οι θεματικές αναφορές στη Παιδεία αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό τη στάση της κυβέρνησης και της αρμόδιας υπουργού, ασκώντας παράλληλα κριτική σε όσους τάσσονται κατά των νέων μεταρρυθμίσεων. Πιο αναλυτικά, το νομοσχέδιο που προτείνει το υπουργείο Παιδείας τυγχάνει θερμής υποδοχής από τη «Καθημερινή» και σχολιάζεται θετικά λόγω των διατάξεων που αφορούν τη φύλαξη των ΑΕΙ. Οι πρακτικές της κυβέρνησης επευφημούνται, καθώς γίνεται λόγος για επικράτηση μιας εκσυγχρονιστικής ατζέντας που στοχεύει, όπως τονίζει η εφημερίδα, στη πάταξη της ανομίας στα πανεπιστήμια και στην επαναφορά της ασφάλειας. Στον αντίποδα, σχολιάζεται η παρωχημένη οπτική της Αξιοματικής Αντιπολίτευσης, ενώ δεν εκλείπουν οι αναφορές για προσκόλληση σε αξίες του παρελθόντος.

Εκτενής αναφορά γίνεται και στις επενδύσεις, με την εφημερίδα να επισημαίνει την ανάγκη διατήρησης της αξιοπιστίας της χώρας στο εξωτερικό, με σκοπό την προσέλκυση του επενδυτικού κοινού. Ο χώρος των επενδύσεων και των ιδιωτικοποιήσεων αποτελεί πεδίο ενδιαφέροντος για τη κυβέρνηση, γεγονός που αποτυπώνεται και στα κύρια άρθρα της «Καθημερινής».

Τέλος, εντύπωση προκαλεί η ισχνή αναφορά του μέσου στις ελληνοτουρκικές σχέσεις. Ο άξονας των διεθνών σχέσεων δεν καταλαμβάνει σημαντικό μέρος της δημόσιας ατζέντας, ενώ τις λίγες φορές που επανέρχεται στο προσκήνιο σχετίζεται με ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση των αποθεμάτων των εμβολίων από την Ε.Ε. Το εμβολιαστικό πρόγραμμα και η ισάξια κατανομή των πόρων και των εμβολίων μονοπωλούν το ενδιαφέρον του μέσου, σε αντίθεση με τις εξελίξεις μεταξύ Ελλάδας – Τουρκίας, που ίσως και λόγω στασιμότητας, είχαν δευτερεύουσα παρουσία.

Ως συνολική αποτίμηση, διαπιστώνεται η σύμπνοια του μέσου με τη κυβέρνηση στη πλειονότητα των θεματικών που προσεγγίζει. Σχεδόν όλα του τα άρθρα, παρατηρείται πως έχουν ως κοινό υπόβαθρο τη διατήρηση της εμπιστοσύνης στη κυβέρνηση και τους ειδικούς, τη πειθαρχία των πολιτών απέναντι στα υγειονομικά μέτρα και εν τέλει την αποφυγή της σύγχυσης.

Κεφάλαιο 4: Θεματικές αναφορές των κύριων άρθρων της «ΕφΣυν» (Νοέμβριος 2020 – Μάιος 2021)

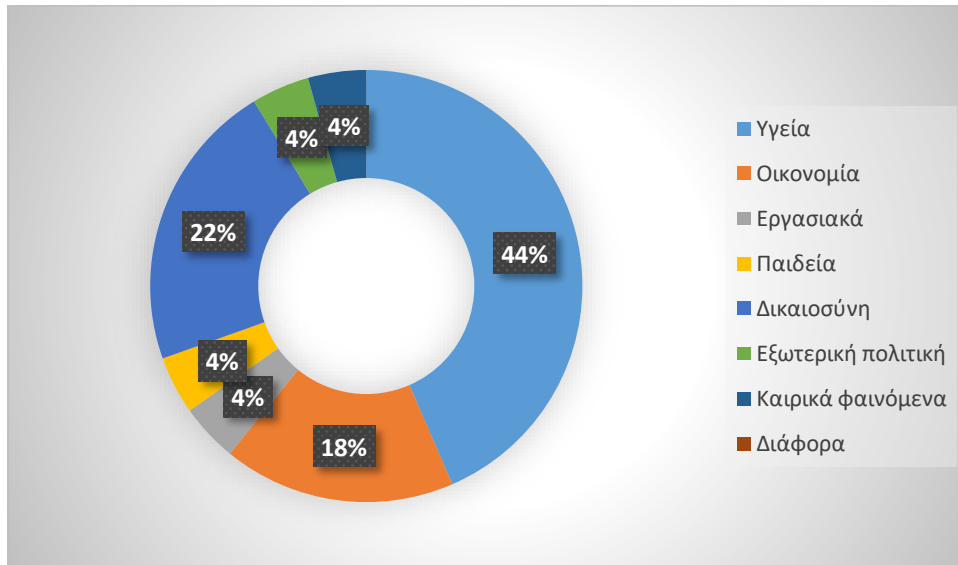
4.1: Θεματικές αναφορές Νοεμβρίου

Σε αντίθεση με την «Καθημερινή», τα άρθρα της «Εφημερίδας των Συντακτών» είναι πιο μακροσκελή και, κατά κανόνα, ασκούν κριτική προς την κυβέρνηση και τις αποφάσεις της. Ακριβώς για το λόγο αυτό, γίνεται ενδεχομένως δυσδιάκριτη η ταξινόμηση βάσει θεματικών αξόνων. Ωστόσο, παρατηρείται μια σύγκλιση προς τις βασικές θεματικές που εντοπίστηκαν και στην περίπτωση της «Καθημερινής».

Αναλυτικότερα, τον Νοέμβριο η «Εφημερίδα των Συντακτών» αρθρογραφεί κατά κύριο λόγο για ζητήματα που άπτονται του τομέα της υγείας. Κεντρική προβληματική των άρθρων της συγκεκριμένης περιόδου αποτελεί η ευθύνη της κυβέρνησης και η αδυναμία της να σταθεί στο ύψος των περιστάσεων. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «ΕφΣυν» για τον Νοέμβριο 2020 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 4.1.

Γράφημα 4.1

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «ΕφΣυν» (Νοέμβριος 2020)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Εφημερίδας των Συντακτών» (www.efsyn.gr)

Εν όψει της έναρξης της ισχύος των περιοριστικών μέτρων για την προστασία του γενικού πληθυσμού, επισημαίνεται από την εφημερίδα η σπασμωδικότητα στις κινήσεις της κυβέρνησης, τη στιγμή που το Εθνικό Σύστημα Υγείας μετρά σημαντικές ελλείψεις και βρίσκεται στα όρια της κατάρρευσης. Ακόμη, γίνεται λόγος για την πρώτη καραντίνα και την άρση της, ενώ σχολιάζεται πως η βασικός γνώμονας των κυβερνητικών αποφάσεων ήταν η οικονομία, γεγονός που γίνεται αντιληπτό και από τη βιαστική και χωρίς μέτρα έναρξη της τουριστικής περιόδου. Σε επόμενο άρθρο του, η εφημερίδα αναφέρεται στην έλλειψη αυτοκριτικής της κυβέρνησης, συνθήκη η οποία επέσπευσε την έλευση της δεύτερης καραντίνας. Η άρνηση της κυβέρνησης να αναλάβει τις ευθύνες της αποτέλεσε, σύμφωνα με την εφημερίδα, μία από τις σημαντικότερες αιτίες παράτασης των περιορισμών. Σε αυτό το σημείο ασκείται σφοδρή κριτική στη κυβέρνηση, επισημαίνοντας πως την περίοδο της πρώτης καραντίνας καταχράστηκε τη δυνατότητα λήψης αποφάσεων μέσω Πράξεων Νομοθετικού Περιεχομένου, γεγονός που οδήγησε σε πλήθος αντιλαϊκών μέτρων.

Σε παρόμοιο πλαίσιο κινείται και το άρθρο της 12^{ης} Νοεμβρίου, καθώς σχολιάζεται η αδιαφορία της κυβέρνησης και η ανικανότητά της να ενισχύσει το ΕΣΥ. Οι αντικρουόμενες δηλώσεις υπουργών, τα επιπλέον μέτρα, η καθυστέρηση στην ενίσχυση του ΕΣΥ, ο ρόλος των ΜΜΕ και η κάλυψη των εκκλήσεων για βοήθεια, συνθέτουν μία αμφίρροπη κατάσταση για την οποία είναι ενήμερη η κυβέρνηση. Μία μέρα αργότερα, η «ΕφΣυν» αρθρογραφεί για την ομιλία του πρωθυπουργού στη Βουλή. Κατά την ομιλία του ο Κ. Μητσοτάκης παραδέχεται ορισμένα λάθη σχετικά με τη διαχείριση της πανδημίας, χωρίς ωστόσο να παραλείπει να κατηγορήσει και τα κόμματα της αντιπολίτευσης. Κινούμενος στο ίδιο πλαίσιο σχολιάζει τη στάση των νέων και τις συνθήκες στα ΜΜΜ. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η ομιλία του πρωθυπουργού φανερώνει τον πανικό και την αμηχανία που χαρακτηρίζει την κυβέρνηση, καθώς τα επιδημιολογικά δεδομένα επιβεβαιώνουν τη σοβαρότητα της κατάστασης.

Ένας ακόμη παράγοντας που ωθεί στην κατάρρευση του ΕΣΥ διαπιστώνεται πως είναι η απροθυμία των ιδιωτών γιατρών να συμβάλουν στο δημόσιο σύστημα υγείας, αλλά και της κυβέρνησης να τους πιέσει στην κατεύθυνση αυτή. Η εφημερίδα κάνει λόγο για εξευτελισμό,

καθώς ενώ η χώρα βρίσκεται εν μέσω μιας τέτοιας κλίμακας υγειονομική κρίση, οι ιδιώτες γιατροί παραμένουν αδιάφοροι και άπραγοι. Παράλληλα, οι γιατροί του Δημοσίου δεν ανταμείβονται επαρκώς για τις υπηρεσίες τους, ενώ είναι αυτοί που από την αρχή της πανδημίας έχουν συνεισφέρει όσο κανένας άλλος τομέας. Λίγες μέρες αργότερα, το κύριο άρθρο της εφημερίδας αναπαράγει την επιστολή γιατρών από τη Θεσσαλονίκη, η οποία κάνει λόγο για άμεση επίταξη ΜΕΘ από τις ιδιωτικές κλινικές. Ακόμη, είναι σημαντικό να επισημανθούν οι εξαγγελίες των γιατρών για παραπλάνηση από τη μεριά της κυβέρνησης σχετικά με την ετοιμότητά της ως προς το εμβολιαστικό πρόγραμμα.

Στις 21 του ίδιου μήνα και με αφορμή τις εξελίξεις στον τομέα της υγείας, η «ΕφΣυν» ασκεί, για ακόμη μία φορά, σφοδρή κριτική στις κυβερνητικές αποφάσεις. Η επίταξη Μονάδων Εντατικής Θεραπείας και ιδιωτών γιατρών υποστηρίζεται πως πραγματοποιείται βιαστικά και χωρίς προγραμματισμό, όπως εξάλλου διαμηνύουν και οι ίδιοι οι γιατροί. Τονίζεται ότι η έλλειψη σχεδιασμού είναι ικανή να προκαλέσει περαιτέρω προβλήματα, παρά να λύσει τις ήδη υπάρχουσες δυσλειτουργίες.

Στο ίδιο κλίμα, λίγες μέρες αργότερα η εφημερίδα ασχολείται με την αδυναμία της κυβέρνησης να ανταποκριθεί στον ρόλο της. Η επικοινωνιακή διαχείριση της πανδημίας, διαπιστώνεται πως αποτελεί τη μοναδική μέριμνα της κυβέρνησης, καθώς και η ανικανότητά της σε όλους τους υπόλοιπους τομείς. Επίσης, τονίζεται πως η συγκυρία της πανδημίας δεν λειτουργεί ως αφορμή για να ενισχυθεί το δημόσιο σύστημα υγείας, ιδίως μάλιστα όταν είναι σχεδόν σίγουρο πως η ανθρωπότητα δεν θα πάψει να δοκιμάζεται από ανάλογες πανδημίες. Τέλος, με αφορμή το σκάνδαλο περί παράλληλου συστήματος καταγραφής κρουσμάτων, η «Εφημερίδα των Συντακτών» επιβεβαιώνει με ρεπορτάζ της τις παραλείψεις σχετικά με τον τρόπο συλλογής στοιχείων. Αυτό, βέβαια, έχει ως αποτέλεσμα σύγχυση σχετικά με τα πανδημικά δεδομένα και, συνακόλουθα, προβληματισμό σχετικά με τα προσήκοντα μέτρα που πρέπει να ληφθούν. Σε κάθε περίπτωση, η ανακρίβεια και η έλλειψη στοιχειώδους καταγραφής από μία και μόνο αρχή πλήττει την αξιοπιστία της κυβέρνησης και την οδηγεί στο να λογοδοτήσει. Με αυτό το άρθρο ολοκληρώνεται η αναφορά στο πεδίο της υγειονομικής κρίσης. Γίνεται αντιληπτό πως κεντρικό ζήτημα στη θεματική ατζέντα της εφημερίδας παραμένει η ευθύνη της κυβέρνησης για την πορεία της πανδημίας και η αδυναμία της να θέσει τα θεμέλια ενός ισχυρού ΕΣΥ.

Αναφορικά με το πεδίο των μεταρρυθμίσεων, η εφημερίδα ασχολείται ενδελεχώς αυτόν τον μήνα με ζητήματα οικονομίας και δικαιοσύνης. Αναλυτικότερα, στις 9 Νοεμβρίου γίνεται λόγος για την οικονομική ύφεση ως απόρροια της πανδημίας και τη συνακόλουθη μείωση των εισοδημάτων. Γίνεται αναφορά στα μέτρα της κυβέρνησης για στήριξη των επιχειρήσεων, τα οποία ενώ εξαγγέλλονται με ιδιαίτερη θέρμη δεν ανταποκρίνονται στα πραγματικά ποσά που, εν τέλει, θα δοθούν. Το παραπάνω άρθρο κατατάσσεται στη θεματική των οικονομικών και των εργασιακών, καθώς αναλύεται η μεγάλη μείωση των εισοδημάτων των μισθωτών ως αποτέλεσμα του «κλεισίματος» της οικονομίας.

Στις 23 του ίδιου μήνα, η εφημερίδα επιστρέφει σε αυτή τη θεματική, αναφερόμενη αυτή τη φορά στα στοιχεία της ετήσιας έρευνας του ΟΟΣΑ. Σύμφωνα με αυτά, οι πιο απροετοίμαστες, υγειονομικά, χώρες της Ε.Ε. ήταν και εκείνες που υπερχρηματοδότησαν τα συστήματα υγείας τους. Ανάμεσα σε αυτές είναι και η Ελλάδα, η οποία προερχόμενη από οικονομική κρίση βρίσκεται σε ακόμη πιο δυσμενή κατάσταση. Η περίοδος των μνημονίων σηματοδοτεί τη μείωση των κοινωνικών δαπανών και, κατ' επέκταση, τη σταδιακή διάλυση του ΕΣΥ. Ακόμη, η έρευνα αυτή εκθέτει την κυβέρνηση, καθώς κάνει λόγο για μείωση δαπανών για την υγεία το 2021, φανερώνοντας με αυτό το τρόπο τις προτεραιότητές της.

Τέλος, στις 25 Νοεμβρίου, με αφορμή την έκδοση της «Έκθεσης Πισσαρίδη» στη δημοσιότητα, γίνεται εκτενής αναφορά στις διατάξεις του «Σχεδίου Ανάπτυξης της Ελληνικής

Οικονομίας». Κεντρικό άξονα του σχεδίου αποτελεί η σύνδεση του «Κοινωνικού Κράτους» με την αγορά εργασίας, προκειμένου να δοθούν κίνητρα και ώθηση σε όσους ζουν με επιδόματα. Σύμφωνα με την «Εκθεση», δηλαδή, νομοθετήματα που ίσχυαν μέχρι πρότινος, πρέπει να επαναξιολογηθούν, καθώς δεν προτάσσουν τις ευέλικτες εργασιακές σχέσεις και καταλήγουν να στηρίζουν τους ευάλωτους σε υπερβολικό βαθμό. Δύο ακόμη προτάσεις που εισάγει η «Εκθεση» είναι αυτές της ιδιωτικοποίησης της επικουρικής ασφάλισης και της δημιουργίας επενδυτικού ταμείου που θα διαχειρίζεται τις εισφορές των ιδρυμάτων για ηλικιωμένους. Οι εισφορές αυτές θα καταβάλλονται από όλους και θα καταλήγουν σε ένα Ταμείο που θα είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση των πόρων αυτών των ιδρυμάτων. Η εφημερίδα ασκεί κριτική σε αυτές τις διατάξεις, καθώς σε κάθε περίπτωση υποτάσσουν το Κοινωνικό Κράτος στην αγορά εργασίας και καταλήγουν να απορρυθμίζουν κατοχυρωμένες διαδικασίες.

Οι θεματικές αναφορές για την Παιδεία δεν επανέρχονται συχνά στην επικαιρότητα αυτόν τον μήνα. Στις 10 Νοεμβρίου γίνεται λόγος για την παιδεία με αφορμή την τηλεκπαίδευση και τα προβλήματα που προκύπτουν από αυτή. Η εφημερίδα ασκεί δριμύτατη κριτική προς την κυβέρνηση και συγκεκριμένα στο Υπουργείο Παιδείας, σχολιάζοντας την αποποίηση ευθυνών από μεριάς του, αλλά και την αμφιλεγόμενη σύμβαση του ελληνικού Δημοσίου με τη Cisco. Ακόμη, η εφημερίδα αναλύει την έλλειψη εξοπλισμού και υποδομών, γεγονότα που δυσχεραίνουν την ομαλή λειτουργία της τηλεκπαίδευσης και τα οποία θα έπρεπε να έχουν ρυθμιστεί είτε από το Υπουργείο Παιδείας είτε από το υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, τα ζητήματα της δικαιοσύνης και των μεταρρυθμίσεων κατά τη διάρκεια της δεύτερης καραντίνας αποσπούν το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της εφημερίδας αυτόν τον μήνα. Αναλυτικότερα, η «Εφημερίδα των Συντακτών» προβαίνει σε εκτενή αναφορά στα έκτακτα μέτρα περιορισμού της κυκλοφορίας – που υποβλήθηκαν από τον αρχηγό της αστυνομίας – εν όψει της επετείου του Πολυτεχνείου. Η εφημερίδα ασκεί σφοδρή κριτική στην κυβέρνηση και την κατηγορεί πως προβαίνει σε μία αντισυνταγματική πράξη που αποπροσανατολίζει και κατασκευάζει άτοπα διλήματα. Σκοπός αυτών των περιορισμών είναι να μετατοπιστούν οι ευθύνες για τον πολλαπλασιασμό των κρουσμάτων σε όσους διαδηλώνουν και να δημιουργήσουν κλίμα εκφοβισμού. Με επόμενο άρθρο της, η εφημερίδα σχολιάζει όλα όσα πρεσβεύει το Πολυτεχνείο, που μεταξύ άλλων είναι η ένωση του λαού απέναντι σε μία αυταρχική κυβέρνηση που δεν διστάζει να χρησιμοποιήσει ακραίες μορφές καταστολής και να περιστέλλει βασικά δικαιώματα. Ακόμη, η εφημερίδα αναφέρεται στην προσχηματική νομοθέτηση εν μέσω πανδημίας, γεγονός που στενεύει τα περιθώρια για λαϊκή αντίδραση. Τέλος, μία μέρα μετά την επέτειο του Πολυτεχνείου γίνεται λόγος για την υποδειγματική στάση των διαδηλωτών, σε αντίθεση με αυτή της αστυνομίας. Σύμφωνα με την εφημερίδα, τα συγκεκριμένα γεγονότα καταδεικνύουν τον πραγματικό στόχο της κυβέρνησης, ο οποίος δεν είναι άλλος από την περιστολή των λαϊκών ελευθεριών και την τρομοκράτηση των πολιτών. Συνεπώς, γίνεται φανερό πως η αναφορά στις υγειονομικές επιπτώσεις των διαδηλώσεων ήταν εντελώς προσχηματική. Το τελευταίο άρθρο αυτής της θεματικής (24/11), εστιάζει στην αναφορά που κατέθεσε στην Εισαγγελία ο Φ. Κρανιδιώτης κατά αριστερών πολιτικών αρχηγών για τη στάση τους την ημέρα της επετείου του Πολυτεχνείου. Η εφημερίδα σχολιάζει με σαρκαστικό ύφος την εξέλιξη αυτή, καθώς αναφέρει τον χαρακτηρισμό «επώνυμο τρολ», ο οποίος προσάπτεται στον Φ. Κρανιδιώτη.

Τέλος, η ατζέντα της «Εφημερίδας των Συντακτών» εμπλουτίζεται και με δύο ακόμη θεματικές. Αρχικά, στις 11 Νοεμβρίου, λόγω των σφοδρών καταιγίδων στην Κρήτη γίνεται αναφορά στη κακοκαιρία που πλήττει τη χώρα, στην επιρροή της κλιματικής αλλαγής και στις καταστρεπτικές συνέπειες των τουριστικών επεμβάσεων. Η εφημερίδα σχολιάζει πως η κατασκευή νέων ξενοδοχείων και του καινούριου αεροδρόμιου οδήγησαν στην εκρίζωση χιλιάδων δέντρων, με αποτέλεσμα να πλημμυρίζουν οι αστικές περιοχές ολόενα και

περισσότερο. Έτσι, θέτει το ζήτημα τόσο της κλιματικής αλλαγής, όσο και της τουριστικής ανάπτυξης, που στο βωμό τους διαπράττονται οικολογικές καταστροφές.

Στις 19 του ίδιου μήνα γίνεται αναφορά σε μία θεματική που, το επόμενο διάστημα, θα απασχολήσει σοβαρά την εφημερίδα. Εν προκειμένω, η Ε.Ε. και οι αποφάσεις που λαμβάνονται εν μέσω πανδημίας, ανέρχονται στην επικαιρότητα, με αφορμή και τον ευρωπαϊκό προϋπολογισμό, το Ταμείο Ανάκαμψης και το βέτο που έχουν ασκήσει ορισμένα κράτη-μέλη της Ένωσης.

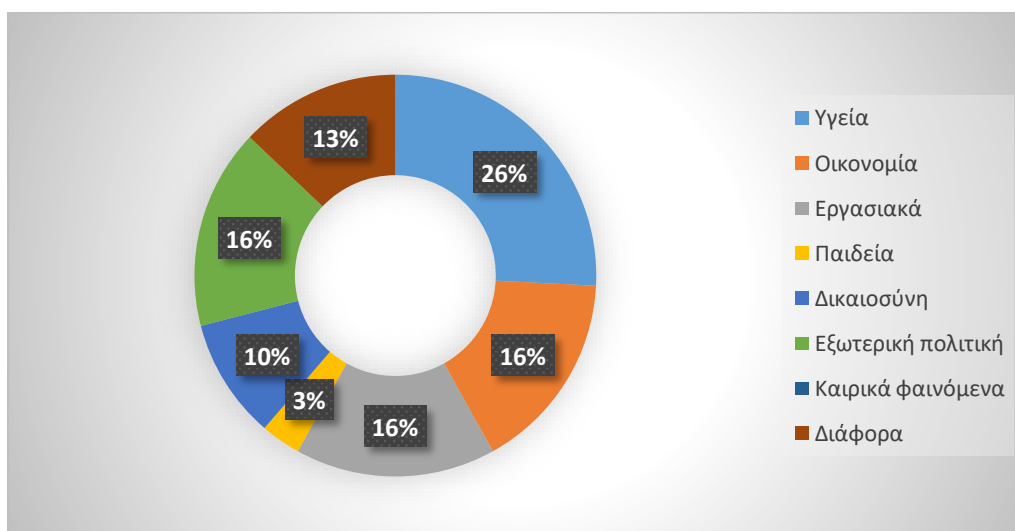
Όπως και στην «Καθημερινή», τον Νοέμβριο το ενδιαφέρον της εφημερίδας μονοπωλούν τα ζητήματα (δημόσιας) υγείας, όπως και τα οικονομικά και τα εργασιακά θέματα.

4.2: Θεματικές αναφορές Δεκεμβρίου

Τον Δεκέμβριο, τόσο η θεματική της πανδημίας όσο και αυτή των μεταρρυθμίσεων αποτελούν κεντρικά ζητήματα της ατζέντας της εφημερίδας. Συχνότερες είναι και οι αναφορές στον τομέα της εξωτερικής πολιτικής, καθώς τα ζητήματα που αφορούν τη σχέση της χώρας με την Ε.Ε. αποσπούν ολοένα και περισσότερο τη δημόσια προσοχή. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της εφημερίδας για τον Δεκέμβριο 2020 αποτυπώνεται στο παρακάτω Γράφημα 4.2:

Γράφημα 4.2

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «ΕφΣυν» (Δεκέμβριος 2020)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση της «Εφημερίδας των Συντακτών» (www.efsyn.gr)

Τα περισσότερα άρθρα αυτόν τον μήνα αφορούν την επικείμενη έναρξη του εμβολιαστικού προγράμματος. Στις 3 Δεκεμβρίου, η εφημερίδα ασκεί για ακόμη μία φορά κριτική στη κυβέρνηση και τις πρακτικές της. Τα ολοένα και αυξανόμενα κρούσματα, η κατακρεούργηση του ΕΣΥ και η προκλητική επικοινωνιακή διαχείριση της κατάστασης από τη μεριά της κυβέρνησης, συνθέτουν μία απογοητευτική εικόνα τόσο εντός των συνόρων όσο και διεθνώς.

Λίγες μέρες αργότερα, στις 15 Δεκεμβρίου, σχολιάζεται με σαρκαστικό ύφος η πιθανή χαλάρωση των περιορισμών που αφορούν την εκκλησία εν όψει των Χριστουγέννων. Βάσει διαρροών, η απόφαση αυτή είναι πολύ πιθανό να παρθεί, γεγονός που καταδεικνύει τις προτεραιότητες της κυβέρνησης.

Τα υπόλοιπα άρθρα της περιόδου αφορούν, όπως ειπώθηκε και παραπάνω, το εμβολιαστικό πρόγραμμα, τη στάση των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων σχετικά με τη διαχείριση των εμβολίων, την κυβερνητική προπαγάνδα και, τέλος, τον εμβολιασμό δημόσιων προσώπων. Αναλυτικότερα, σχολιάζεται πώς το εμβολιαστικό πρόγραμμα έχει παραδοθεί στις πολιτικές σκοπιμότητες και καταλήγει να δημιουργεί επίπλαστες ελπίδες στους πολίτες. Υπεύθυνοι για αυτή τη κατάσταση επισημαίνεται πως είναι η βιομηχανία φαρμάκου και οι κυβερνήσεις, οι οποίες κερδοσκοπούν με αφορμή την πανδημία. Στη συνέχεια, η εφημερίδα κάνει λόγο για την ανεπάρκεια των εμβολίων σε ευρωπαϊκή κλίμακα, μία κατάσταση για την οποία ευθύνονται οι ευρωπαϊκές ηγεσίες και η ανικανότητά τους να εξασφαλίσουν όσο το δυνατόν μεγαλύτερη προμήθεια εμβολίων. Στο σημείο αυτό, κρίνεται και ως δαπανηρή η συμφωνία μεταξύ της Ε.Ε. και κολοσσών της φαρμακοβιομηχανίας, καταδεικνύοντας την αδιαφορία της Ευρώπης απέναντι σε αυτό το εγχείρημα.

Το επόμενο διάστημα, η εφημερίδα ασκεί κριτική κατά κύριο λόγο στη κυβέρνηση, η οποία στο βωμό της κερδοσκοπίας συνεχίζει να επιδίδεται σε κινήσεις εντυπωσιασμού, οι οποίες συχνά αποπροσανατολίζουν την κοινή γνώμη. Η εφημερίδα προτρέπει την κυβέρνηση να πάψει να προσεγγίζει επικοινωνιακά τη συγκυρία της πανδημίας, καθώς το αντίθετο αποτελεί ασέβεια για όσους πλήττονται από αυτήν. Στις 31 Δεκεμβρίου, λίγες μέρες μετά την έναρξη του εμβολιασμού στην Ελλάδα, γίνεται λόγος για τους απευθείας εμβολιασμούς αξιωματούχων της κυβέρνησης. Το θέμα αυτό λαμβάνει έκταση μετά τη δημόσια καταγγελία του γενικού γραμματέα της ΟΕΝΓΕ, ο οποίος επεσήμανε την αναβολή του εμβολιασμού 30 υγειονομικών του «Σωτηρία», προκειμένου να εμβολιαστούν άνθρωποι που δεν βρίσκονται στη πρώτη γραμμή, αλλά είναι φιλικά προσκείμενοι στην κυβέρνηση. Η ΝΔ, από τη μεριά της, κάνει λόγο για επίτευξη της διαδικασίας για ορισμένους φορείς και αξιωματούχους, ούτως ώστε να εξασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία του κράτους. Η εφημερίδα από την άλλη, κρίνει το παραπάνω επιχείρημα ως άκρως προσβλητικό για πολίτες, υγειονομικούς και ηλικιωμένους, οι οποίοι είναι οι πρώτοι που, σύμφωνα με την Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών, θα λάμβαναν το εμβόλιο.

Τέλος, η θεματική της (δημόσιας) υγείας ολοκληρώνεται με το άρθρο της 31^{ης} Δεκεμβρίου, στο οποίο σχολιάζεται η ασυνεννοησία μεταξύ των κυβερνητικών εκπροσώπων σχετικά με το ζήτημα του εμβολιασμού. Αφορμή στέκεται η κριτική του ΣΥΡΙΖΑ για τον εμβολιασμό μελών της κυβέρνησης, στην οποία απάντησε ο Στ. Πέτσας με ιδιαίτερος επικριτικό ύφος. Μία μέρα αργότερα, και κατόπιν των αντιδράσεων των υγειονομικών, η αναπληρώτρια εκπρόσωπος έδωσε τη δική της απάντηση στο παραπάνω ζήτημα, «αδειάζοντας» τον κ. Πέτσα. Και στις δύο περιπτώσεις, τονίζεται πως οι οδηγίες δόθηκαν από τον πρωθυπουργό, ο οποίος βλέποντας τον επικοινωνιακό αντίκτυπο των απευθείας εμβολιασμών προσπάθησε να διορθώσει την κατάσταση μέσω της αναπληρώτριας εκπρόσωπου. Με αυτό το άρθρο, επισημαίνεται πως η ευθύνη όσων συμβαίνουν το τελευταίο διάστημα ανήκει αποκλειστικά στον πρωθυπουργό.

Οι αναφορές στα ζητήματα των μεταρρυθμίσεων είναι ποικίλες και αυτόν τον μήνα, ωστόσο ιδιαίτερη έμφαση δίνεται κυρίως στα ζητήματα της οικονομίας και των εργασιακών σχέσεων και λιγότερο στη δικαιοσύνη, η οποία μονοπώλησε το ενδιαφέρον της εφημερίδας τον προηγούμενο μήνα. Όσον αφορά λοιπόν τις δύο κεντρικές θεματικές, τη 1^η και τη 2^η Δεκεμβρίου γίνεται αναφορά στην αναστολή των συμβάσεων και στην έκθεση του ΟΟΣΑ για την ελληνική οικονομία αντίστοιχα. Αναλυτικότερα, όσον αφορά τις συμβάσεις, η κυβέρνηση αδιαφορώντας για την αγωνία των πολιτών παύει εκατοντάδες εργαζόμενους από την

αναστολή συμβάσεων, θέτοντάς τους εκτός απασχόλησης. Η εφημερίδα ισχυρίζεται πως οι εργαζόμενοι και οι μικρές επιχειρήσεις, έρμια των κυβερνητικών πρακτικών, αδιαφορούν πλήρως για την επικοινωνιακή διαχείριση των εργασιακών συνθηκών. Την επομένη, με αφορμή την εξόρμηση του πρωθυπουργού, το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας ασχολείται με στοιχεία που καταδεικνύουν τις ευθύνες της κυβέρνησης κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Το αφήγημα περί «ατομικής ευθύνης» υποστηρίζεται πως φαίνεται να πέφτει στο κενό, τη στιγμή που η πανδημία βρίσκεται σε έξαρση και η οικονομία αντιμετωπίζει μείζονες δυσκολίες. Σημαντικό παράδειγμα σχετικά με την κατάρρευση της οικονομίας αποτελεί η έκθεση του ΟΟΣΑ, σύμφωνα με την οποία η πολυδιαφημιζόμενη ανάκαμψη αγγίζει το 0,9%. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και το σχέδιο για τα ΕΛΤΑ. Τέλος, η εφημερίδα δημοσιεύει δημοσκόπηση σχετικά με τη στάση των πολιτών, η οποία κάθε άλλο παρά θετικά προσκείμενη είναι στη κυβέρνηση.

Σε επόμενο άρθρο, η εφημερίδα θίγει το ζήτημα της αύξησης των χονδρικών τιμών ρεύματος, ένα θέμα για το οποίο έχει δεσμευτεί στο παρελθόν η κυβέρνηση και σε πρώτη φάση το έχει φέρει εις πέρας. Στη προκειμένη περίπτωση, ωστόσο, με την ενεργοποίηση του «τάργκετ μόντελ» και τη στάση του Χρηματιστηρίου Ενέργειας, οι εταιρείες φαίνεται να σκοπεύουν να μετακυλήσουν την αύξηση των χονδρικών τιμών ρεύματος στους καταναλωτές. Στις 11 Δεκεμβρίου, τίθεται το θέμα του εισοδήματος, με αφορμή τα στοιχεία της Eurostat και της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων. Σύμφωνα με αυτά, κάθε εργαζόμενος του ιδιωτικού τομέα έχει υποστεί απώλεια εισοδήματος που αγγίζει τουλάχιστον δύο μισθούς από την έναρξη της καραντίνας τον Μάρτιο του 2020. Αντίστοιχη είναι η κατάσταση και στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες. Στην Ελλάδα, ωστόσο, τα διαρκώς εναλλασσόμενα μέτρα δημιούργησαν κλίμα μόνιμης αναστολής συμβάσεων για πολλούς εργαζομένους. Με αυτό το άρθρο, η εφημερίδα εντάσσει στη δημόσια ατζέντα το ζήτημα του εισοδήματος και πώς αυτό διαμορφώθηκε κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Λίγες μέρες αργότερα, και εν όψει της έναρξης των χριστουγεννιάτικων αγορών, το κεντρικό άρθρο της «ΕφΣυν» κάνει λόγο για τον τρόπο ανοίγματος του λιανεμπορίου και για τα προβλήματα που θα αντιμετωπίσουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Το click away αποτελεί έναν νέο μηχανισμό πραγματοποίησης αγορών, ο οποίος παρέχει τη δυνατότητα αγορών από φυσικά καταστήματα κατόπιν παραγγελίας. Η μέθοδος αυτή, ωστόσο, κρίνεται αρκετά αμφιλεγόμενη, καθώς πολλές από τις επιχειρήσεις δεν μπορούν να ανταποκριθούν με ευκολία σε ένα τέτοιο εγχείρημα. Ακόμη, η εφημερίδα ασκεί κριτική στη κυβέρνηση, η οποία δεν φροντίζει να προστατεύσει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες είναι και οι πλέον ευάλωτες κατά τη διάρκεια της πανδημίας.

Στις 19 του ίδιου μήνα, η εφημερίδα επανέρχεται σε ένα οικονομικό ζήτημα που αφορά το ιδιωτικό χρέος. Η κατάσταση της πανδημίας και η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας δημιούργησαν ένα νέο ιδιωτικό χρέος που επιβαρύνει κατά κύριο λόγο τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Επίσης, γίνεται αναφορά και κριτική στο γεγονός ότι την ώρα που οι περισσότεροι πολίτες προσπαθούν να ανταποκριθούν στις καθημερινές τους ανάγκες, φορείς και εισπρακτικές εταιρείες ζητούν αποπληρωμή οφειλών. Στις 24 Δεκεμβρίου τίθεται το ζήτημα της υποβάθμισης του ΣΕΠΕ. Το Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας, παρότι κρίνεται αναγκαίο σε μία τέτοια συνθήκη, έχει υποστεί σοβαρή υποστελέχωση κατόπιν της ένταξής του στο αρμόδιο υπουργείο και βρίσκεται σε στασιμότητα σχετικά με τις ενέργειες που αφορούν μέτρα πρόληψης κατά του ιού στους εργασιακούς χώρους. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στην προϊσταμένη του ΣΕΠΕ, αλλά και στον Γ. Βρούτση, ο οποίος ήδη από τη θητεία του στην κυβέρνηση Α. Σαμαρά μεθοδεύει την υποβάθμισή του. Το τελευταίο άρθρο που εντάσσεται στις θεματικές της οικονομίας και των εργασιακών είναι αυτό της 29^{ης} Δεκεμβρίου, που αφορά την αισθητά μεγάλη μείωση του τζίρου κατά τη διάρκεια των χριστουγεννιάτικων αγορών. Σύμφωνα με την εφημερίδα, μια συντριπτική πλειοψηφία των επιχειρήσεων του λιανεμπορίου και της εστίασης είναι πολύ πιθανό να βάλουν λουκέτο μέσα στον επόμενο χρόνο. Το ζήτημα

της στήριξης των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της πανδημίας φαίνεται πως βρίσκεται πολύ ψηλά στην ατζέντα της εφημερίδας, καθώς αποτελεί συχνά αντικείμενο σχολιασμού.

Ως προς τη θεματική των μεταρρυθμίσεων, η «Εφημερίδα των Συντακτών» εισάγει μόνο μία φορά σε κεντρικό άρθρο της κάποιο ζήτημα που άπτεται της Παιδείας. Αναλυτικότερα, την 21^η Δεκεμβρίου φέρνει στο προσκήνιο μία διάταξη που κατατέθηκε στο νομοσχέδιο για την αναβάθμιση της Παιδείας από την Υπουργό και αφορά την εξίσωση των ΙΕΚ και των κολλεγίων με τα δημόσια πανεπιστήμια. Η τροπολογία αυτή βρήκε αντίθετο το Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδος, το οποίο μάλιστα ζήτησε από την Υπουργό να την αποσύρει. Στο ίδιο μήκος κύματος κινείται και η ανακοίνωση της συνόδου των Πρυτάνεων, η οποία εκτός από το ζήτημα της εξίσωσης των πτυχίων, θίγει και το ζήτημα της πανεπιστημιακής αστυνομίας, με την υπουργό Παιδείας να απαντά πως θα προχωρήσει στην ίδρυσή της. Τέλος, στο συγκεκριμένο άρθρο, η εφημερίδα τονίζει το γεγονός ότι η ψήφιση μιας τέτοιας διάταξης πρόκειται να υποβαθμίσει αισθητά τη δημόσια εκπαίδευση και, παράλληλα, να ενισχύσει την ιδιωτική.

Λιγότερες είναι τον συγκεκριμένο μήνα οι αναφορές σε ζητήματα δικαιοσύνης. Αναλυτικότερα, στις 7 Δεκεμβρίου, με αφορμή το κρεσέντο αστυνομικής βίας στο κέντρο της Αθήνας την ημέρα της επετείου της δολοφονίας Γρηγορόπουλου, η εφημερίδα ασκεί σφοδρή κριτική στον Πρωθυπουργό και στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη για τις ακραίες πρακτικές που υιοθέτησαν στις πρόσφατες διαδηλώσεις. Ακόμη, σύμφωνα με την εφημερίδα, η συγκυρία της πανδημίας έχει σταθεί κατάλληλη αφορμή ώστε η κυβέρνηση να επιδείξει τον αυταρχικό της ρόλο και να καταπατήσει κάθε συνταγματικό δικαίωμα των πολιτών.

Το επόμενο άρθρο που εντάσσεται σε αυτή τη θεματική αφορά τη ψήφιση του νέου νομοσχεδίου για τους κρατούμενους. Σύμφωνα με αυτό, οι κρατούμενοι θα βρίσκονται υπόλογοι απέναντι στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και στην Γραμματεία Αντεγκληματικής Πολιτικής, οι οποίοι θα είναι υπεύθυνοι για τους όρους κράτησής τους. Επισημαίνεται, ακόμη, πως το νομοσχέδιο δεν αντιμετωπίζει το ζήτημα της αποσυμφόρησης των φυλακών, τη στιγμή που τα κρούσματα εντός τους πληθαίνουν. Το τελευταίο άρθρο που υπάγεται σε αυτή τη θεματική είναι αυτό της 17^{ης} Δεκεμβρίου και αφορά τις συμφωνίες που έχει συνάψει η κυβέρνηση με πρόσχημα τη πανδημία. Η συγκεκριμένη συζήτηση ξεκίνησε από την Αντιπολίτευση, η οποία ζητά την αξιολόγηση των συμβάσεων από το Ελεγκτικό Συνέδριο. Μία τέτοια συμφωνία είναι και αυτή μεταξύ της κυβέρνησης και της πολυεθνικής Palantir Technologies, με σκοπό την επεξεργασία στοιχείων που αφορούν την πανδημία. Η σύναψη μίας τέτοιας σύμβασης, καθώς και οι όροι που την διέπουν, προκαλούν ανησυχία στη Βουλή, η οποία δεν ήταν ενήμερη για αυτή την εξέλιξη. Με αυτό το άρθρο, ολοκληρώνονται οι αναφορές της εφημερίδας στη θεματική της δικαιοσύνης, η οποία πέρα από το ότι είχε μικρότερη παρουσία αυτόν τον μήνα, καταπιάστηκε και με περισσότερα ζητήματα σε σύγκριση με τον Νοέμβριο. Τέλος, όπως γίνεται αντιληπτό ο μεταρρυθμιστικός άξονας κατείχε το μεγαλύτερο μέρος της δημόσιας ατζέντας της εφημερίδας.

Ο τελευταίος θεματικός άξονας, αυτός της εξωτερικής πολιτικής, απαρτίζεται από άρθρα που αφορούν τις σχέσεις Ελλάδας - Ε.Ε. και τη διαχείριση της πανδημίας από τη δεύτερη. Τα περισσότερα άρθρα κατατάσσονται και σε άλλες θεματικές και γι' αυτό έχουν αναφερθεί παραπάνω. Το άρθρο της 12^{ης} Δεκεμβρίου αναφέρεται στη Σύνοδο Κορυφής που πραγματοποιήθηκε και για τις αποφάσεις που πάρθηκαν σχετικά με την Τουρκία. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η απόφαση αυτή δεν καλύπτει την ελληνική πλευρά, παρά τα όσα δηλώνει ο πρωθυπουργός, παρατείνοντας το κλίμα ανησυχίας για κλιμάκωση των εντάσεων. Ακόμη, η εφημερίδα ασκεί κριτική στον Κ. Μητσοτάκη, ο οποίος παρά τη θέση του για επιβολή κυρώσεων στη Τουρκία, ψήφισε τη νέα απόφαση η οποία κινείται σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση.

Βέβαια, αυτόν τον μήνα υπάρχουν και άρθρα που δεν κατατάσσονται σε κάποια θεματική. Ωστόσο και τα τέσσερα έχουν ως κοινό υπόβαθρο την κριτική στη κυβέρνηση και κυρίως στον Κ. Μητσοτάκη. Αναλυτικότερα, στις 8 Δεκεμβρίου γίνεται αναφορά στις δηλώσεις Χρυσοχοϊδη για τα επεισόδια ακραίας αστυνομικής βίας το προηγούμενο διάστημα. Η εφημερίδα ασκεί δριμυία κριτική στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη, ο οποίος φημίζεται για τις κατασταλτικές πρακτικές του, αλλά και στον Κ. Μητσοτάκη, ο οποίος δεν φαίνεται να προβληματίζεται από τους χειρισμούς του Υπουργού του. Σε διαφορετικό κλίμα, το άρθρο της επομένης ημέρας αναφέρεται στις συκοφαντικές δηλώσεις του πρωθυπουργού εναντίον των πολιτικών του αντιπάλων. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η πρακτική αυτή έχει τις ρίζες της την εποχή που το ΠΑΣΟΚ μεσουρανούσε και, μέσω των φιλικά προσκείμενων μέσων του, διέρρευε συκοφαντικά δημοσιεύματα. Αντίστοιχη είναι και η κατάσταση το διάστημα που κυβερνά η ΝΔ, καθώς φροντίζει μέσω συγκεκριμένων ΜΜΕ να δημιουργεί ψευδείς εντυπώσεις για τους πολιτικούς της αντιπάλους.

Στις 16 Δεκεμβρίου, το κύριο άρθρο της «ΕφΣυν» με αφορμή την ομιλία του πρωθυπουργού στη Βουλή ασκεί κριτική στον ίδιο σχετικά με το τρόπο διαχείρισης της πανδημίας, όχι μόνο υγειονομικά, αλλά και επικοινωνιακά. Εν προκειμένω, η εφημερίδα σχολιάζει το γεγονός ότι ο Κ. Μητσοτάκης στη προσπάθειά του να καλύψει επικοινωνιακά τα προβλήματα που προέκυπταν κατέληγε να αδιαφορεί για την πραγματική τους υπόσταση και λύση. Ακόμη, η στάση των περισσότερων μέσων του δημιουργούσε αίσθημα ασφάλειας και, επομένως, ασυλία για τις κινήσεις του. Το τελευταίο άρθρο που αφορά την κριτική στη κυβέρνηση είναι αυτό της 23^{ης} Δεκεμβρίου. Με αφορμή την υπόθεση της Follie Follie, η εφημερίδα αρθρογραφεί σχετικά με τη σκανδαλολογία που (ανα)παράγει η κυβέρνηση προκειμένου να πλήξει τους πολιτικούς της αντιπάλους. Σύμφωνα με την εφημερίδα, το ζήτημα της Follie Follie, κατόπιν και των στοιχείων της PWC, δεν αποτελεί πολιτικό σκάνδαλο. Η κυβέρνηση, ωστόσο, από μεριάς της, δεν παύει να υποστηρίζει το αντίθετο, γεγονός που υπονομεύει τους ελεγκτικούς μηχανισμούς και, κατά συνέπεια, τους δημοκρατικούς θεσμούς.

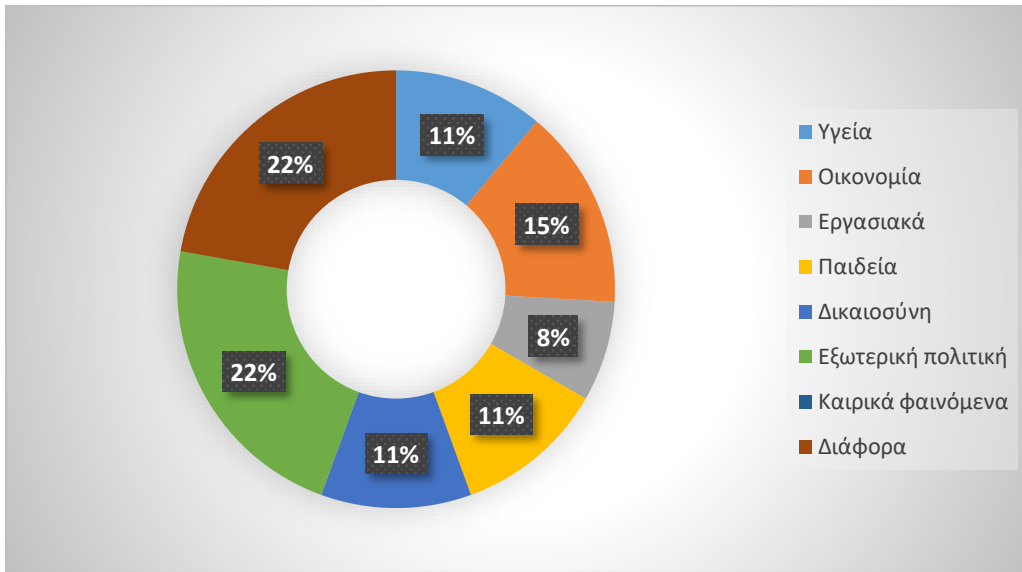
Συνοπτικά, ο Δεκέμβριος είναι ένας μήνας υγειονομικών και μεταρρυθμιστικών εξελίξεων. Άλλωστε, αυτόν τον μήνα εγκρίνεται και η χορήγηση του εμβολίου κατά του ιού, γεγονός που δημιουργεί νέα θέματα προς συζήτηση. Ακόμη, η στάση της Ε.Ε. σχετικά με τη διαχείριση του εμβολιαστικού προγράμματος είναι ένα ζήτημα που βρίσκεται συχνά στο προσκήνιο. Τέλος, τα εργασιακά και τα οικονομικά ζητήματα μονοπωλούν το ενδιαφέρον της εφημερίδας, καθώς τίθεται το ζήτημα της αναστολής συμβάσεων, αλλά και το θέμα της στήριξης των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

4.3 Θεματικές αναφορές Ιανουαρίου

Η θεματική ατζέντα των αναφορών της εφημερίδας μετατοπίζεται αισθητά αυτόν τον μήνα. Η «Εφημερίδα των Συντακτών» επικεντρώνεται στον τομέα των μεταρρυθμίσεων, καθώς όπως θα γίνει αντιληπτό και στη συνέχεια, τα οικονομικά και τα εκπαιδευτικά ζητήματα καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της επικαιρότητας. Ωστόσο, τον Ιανουάριο επανέρχεται και ο άξονας της εξωτερικής πολιτικής με μεγαλύτερη θεματολογία, ενώ ο υγειονομικός υποχωρεί σημαντικά. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Εφημερίδας των Συντακτών» για τον Ιανουάριο 2021 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 4.3:

Γράφημα 4.3

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «ΕφΣυν» (Ιανουάριος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Εφημερίδας των Συντακτών» (www.efsyn.gr)

Αναλυτικότερα, αναφορικά με τη θεματική της υγείας, εντοπίζονται τρία άρθρα, ενώ δύο εξ' αυτών πραγματεύονται το ίδιο ζήτημα. Το πρώτο άρθρο, είναι αυτό της 7^{ης} Ιανουαρίου, σύμφωνα με το οποίο η Εκκλησία φαίνεται να επιβάλλεται σχετικά με τα υγειονομικά μέτρα που θα ισχύουν για τα Θεοφάνια. Από την άλλη, η στάση της κυβέρνησης, κατόπιν μάλιστα της δήλωσης του Α. Γεωργιάδη για την καθυστέρηση λήψης μέτρων στη Θεσσαλονίκη πριν την εορτή του Αγίου Δημητρίου, φανερώνει την αδυναμία της να διαχειριστεί τις εκκλήσεις της Ιεράς Συνόδου, γεγονός που εκθέτει και τον ίδιο τον πρωθυπουργό. Ακόμη, φαίνεται να αδιαφορεί για τις συστάσεις της Εθνικής Επιτροπής Λοιμωξιολόγων. Με αυτό το άρθρο, η εφημερίδα ασκεί κριτική στη σχέση μεταξύ Εκκλησίας και κυβέρνησης, η οποία γίνεται ακόμη πιο ξεκάθαρη στην προκείμενη συγκυρία.

Τα επόμενα δύο άρθρα εντάσσονται στη θεματική που αφορά τη σχέση Ελλάδας-Ε.Ε., καθώς πραγματεύονται τη διαθεσιμότητα των εμβολίων και το διαμοιρασμό τους μεταξύ των ευρωπαϊκών χωρών. Σύμφωνα με το άρθρο, η στάση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κρίνεται απογοητευτική, καθώς παρατηρείται καθυστέρηση παράδοσης των συμφωνημένων δόσεων, ενώ πολλές από τις ισχυρές χώρες προβαίνουν σε διμερείς συμφωνίες με τις φαρμακοβιομηχανίες. Ακόμη, η ίδια η Επιτροπή επικαλούμενη «ρήτρες εμπιστευτικότητας» αρνείται να δώσει στη δημοσιότητα τους όρους σύναξης των συμφωνιών, δημιουργώντας κλίμα καχυποψίας σχετικά με την ανεπάρκεια των εμβολίων. Στην περίπτωση της Ελλάδας, μεγάλο μέρος των συμφωνημένων δόσεων αναβάλλεται, γεγονός που δημιουργεί απορίες σχετικά με την παραίτηση της χώρας από το δικαίωμα εξασφάλισης του συνολικού πακέτου δόσεων. Βέβαια, αυτή η εξέλιξη δημιουργεί ερωτηματικά σχετικά με τη χορήγηση του εμβολίου της AstraZeneca, ένα εμβόλιο πιο φθινό από τα άλλα, το οποίο μένει να αποδειχθεί βάσει ποιων κριτηρίων (οικονομικών, κοινωνικών) θα διαμοιραστεί στα υπόλοιπα κράτη. Τέλος, η εφημερίδα ασκεί κριτική στον Υφυπουργό Υγείας, ο οποίος με τις δηλώσεις του προσβάλλει το υγειονομικό προσωπικό της χώρας. Συνοπτικά, το ζήτημα της χορήγησης των συμφωνημένων δόσεων και η στάση γενικότερα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής μονοπωλούν την επικαιρότητα, καθώς οι υποσχέσεις για ισότιμη πρόσβαση στα εμβόλια φαίνεται να υποχωρούν.

Πλούσιες είναι αυτόν τον μήνα οι αναφορές στο θεματικό πεδίο των μεταρρυθμίσεων. Οι αναφορές στα ζητήματα της οικονομίας και των εργασιακών σχέσεων εξακολουθούν να βρίσκονται στο επίκεντρο, καθώς οι εξελίξεις γύρω από την επικείμενη οικονομική ύφεση προβληματίζουν την εφημερίδα. Αναλυτικότερα, η εφημερίδα μεταφέρει τις εκκλήσεις των μικρομεσαίων επιχειρήσεων για άνοιγμα του εμπορίου και της εστίασης, καθώς το πλήγμα στους τζίρους τους είναι ικανό να επιφέρει το κλείσιμο ορισμένων εξ αυτών. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η σημαντική μείωση του ΑΕΠ, οι πομπώδεις επικοινωνιακές εκστρατείες και οι σπασμωδικές κινήσεις για το άνοιγμα της αγοράς, είναι αποτυχίες που πρέπει να επωμιστεί η κυβέρνηση. Αντ' αυτού, βέβαια, και κατόπιν εκτιμήσεων του ΚΕΠΕ για ύφεση άνω του 10% το πρώτο τρίμηνο του 2021, πραγματοποιείται το ολοκληρωτικό άνοιγμα του λιανεμπορίου, χωρίς ωστόσο να υπάρχει οποιαδήποτε μέριμνα για τις επιχειρήσεις του κλάδου που πλήττονται. Από αυτό, διαπιστώνεται ότι μοναδικός στόχος της κυβέρνησης αποτελεί η μείωση ή έστω διατήρηση του υπάρχοντος ελλείμματος. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο, τόσο τα έκτακτα κονδύλια κατά της πανδημίας όσο και οι πόροι από το Ταμείο Ανάκαμψης είναι δυνατόν να αντιστρέψουν τα υφιστάμενα δεδομένα.

Παραμένοντας στην ίδια θεματική, η εφημερίδα καταπιάνεται με ένα ζήτημα που αφορά το ισχύον κομματικό πλαίσιο που έχει διαμορφώσει η κυβέρνηση. Εν προκειμένω, θίγει το θέμα των μετακλητών υπαλλήλων, ένα ζήτημα για το οποίο η ΝΔ έχει επιτεθεί στον ΣΥΡΙΖΑ παλιότερα. Ωστόσο, σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, ο αριθμός των μετακλητών έχει διπλασιαστεί, ενώ το κόστος του στενού επιτελείου του Κ. Μητσοτάκη έχει αυξηθεί δραματικά. Τα δεδομένα αυτά πλήττουν κατά πολύ τον προϋπολογισμό, τη στιγμή που οι περισσότερες επιχειρήσεις βρίσκονται στα πρόθυρα της χρεοκοπίας. Σε επόμενο άρθρο της, η εφημερίδα επικαλείται έρευνα για λογαριασμό της ΓΣΕΕ, σύμφωνα με την οποία μετά από 10 μήνες αναστολής εργασίας τα εισοδήματα των μισθωτών έχουν υποστεί μείωση έως και 30%. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στη κυβέρνηση, η οποία όχι μόνο δεν στάθηκε στο ύψος των περιστάσεων, αλλά αντιμετώπισε με χλευασμό τα αιτήματα των μικρομεσαίων για μερική διαγραφή και επαναρρύθμιση του ιδιωτικού χρέους. Συνεπώς, τα άρθρα της περιόδου επικεντρώνονται γύρω από τις αποτυχίες της κυβέρνησης, οι οποίες οδήγησαν σε οικονομική ύφεση και απόγνωση των μισθωτών.

Η θεματική της Παιδείας αποσπά ιδιαίτερη προσοχή αυτόν τον μήνα. Το πρώτο άρθρο, είναι αυτό της 4^{ης} Ιανουαρίου, όπου η εφημερίδα αρθρογραφεί για το επικείμενο άνοιγμα των σχολείων. Εντύπωση προκαλεί η φράση του κυβερνητικού εκπροσώπου, σύμφωνα με τον οποίο οι πολιτικές πρακτικές της κυβέρνησης διευκολύνουν τις αποφάσεις των ειδικών, και όχι το αντίστροφο. Η κίνηση αυτή κρίνεται σπασμωδική από την εφημερίδα, καθώς δεν υπάρχει έγκριση από την επιτροπή, ούτε είναι γνωστές οι πιθανές επιπτώσεις ενός τέτοιου εγχειρήματος, χωρίς πρότερο σχεδιασμό.

Το επόμενο διάστημα, λόγω των μεταρρυθμίσεων στην Παιδεία, η εφημερίδα εστιάζει στο νέο νομοσχέδιο που κατατίθεται στη Βουλή και στοχεύει στον επαναπροσδιορισμό της εκπαιδευτικής λειτουργίας. Αναλυτικότερα, μερικοί από τους βασικούς άξονες του νομοσχεδίου αφορούν το σύστημα εισαγωγής στα ΑΕΙ, την επαναφορά του «+2» για την ολοκλήρωση των σπουδών και τη δημιουργία ενός αστυνομικού σώματος με σκοπό τη φύλαξη των πανεπιστημίων. Η εφημερίδα λαμβάνει εξ αρχής αρνητική στάση απέναντι στο νομοσχέδιο, ενώ ασκεί δριμυία κριτική στην Υπουργό Παιδείας και στον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη για τη διάταξη που αφορά τη σύσταση του σώματος ασφαλείας. Λίγες μέρες αργότερα, ο Άγγελος Συρίγος, σε διαδικτυακή συνομιλία, στην προσπάθειά του να υπερασπιστεί τη διάταξη του νομοσχεδίου για τη φύλαξη των πανεπιστημίων από αστυνομικούς, κάνει λόγο για ίδρυση ενός παρόμοιου τμήματος το 1969. Η δήλωση αυτή, προκαλεί την αναταραχή της κοινής γνώμης, γεγονός που οδηγεί τον Αγγ. Συρίγο να δικαιολογηθεί, λέγοντας πως η αναφορά του ήταν αποκλειστικά ιστορική. Βέβαια,

ακολούθησαν και άλλες ακραίες δηλώσεις στην ίδια συζήτηση που, σύμφωνα με την εφημερίδα, δεν επιβεβαιώνουν πως τα λεγόμενά του παρεξηγήθηκαν. Το άρθρο αυτό ολοκληρώνει τις αναφορές στο ζήτημα της Παιδείας, το οποίο ωστόσο θα απασχολήσει έντονα την εφημερίδα στο επόμενο διάστημα λόγω του προς ψήφιση νομοσχεδίου.

Άρθρογραφία στη θεματική των μεταρρυθμίσεων αναπτύσσεται και αναφορικά με το ζήτημα της δικαιοσύνης. Τα δύο πρώτα άρθρα στη συγκεκριμένη θεματική πραγματεύονται το σκάνδαλο Novartis, το οποίο και με απόφαση της Ολομέλειας του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους παύει να χαρακτηρίζεται σκευωρία. Η εξέλιξη αυτή, διαπιστώνεται πως φέρνει την κυβέρνηση Μητσοτάκη προ των ευθυνών της, καθώς κατόπιν της συγκεκριμένης απόφασης καλείται να συνεργαστεί με την αμερικανική δικαιοσύνη. Βέβαια, σε συνέντευξή του ο Πρωθυπουργός λίγες μέρες αργότερα, δήλωσε πως κανένα πολιτικό πρόσωπο δεν εμπλέκεται στο σκάνδαλο, παρεμβαίνοντας με αυτό το τρόπο στη Δικαιοσύνη, τη στιγμή που η κακουργηματική δίωξη εναντίον του Α. Λοβέρδου ερευνάται. Ωστόσο, όπως επισημαίνεται από την εφημερίδα, σε αντίθεση με αυτή την αισιόδοξη δήλωση του Πρωθυπουργού, δεν έγινε καμία αναφορά από τον ίδιο στην υπερτιμολόγηση φαρμάκων από αξιωματούχους, στην δίωξη Τουλουπάκη και στην έρευνα που διενεργείται σχετικά με τη δωροδοκία γιατρών. Σε διαφορετικό κλίμα κινείται το τελευταίο άρθρο της συγκεκριμένης θεματικής. Η εξαγγελία του αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ. για πανελλαδική απαγόρευση των συναθροίσεων άνω των 100 ατόμων δημιουργεί εντάσεις σχετικά με τη συνταγματικότητα μιας τέτοιας απόφασης. Η εφημερίδα ασκεί εξ αρχής έντονη κριτική σε μία απόφαση που επιδιώκει να περιορίσει τις διεκδικήσεις των νέων, τη στιγμή που συζητείται η ψήφιση ενός νομοσχεδίου που τους αφορά.

Τέλος, στην επικαιρότητα επανέρχονται τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής και, ειδικότερα, οι ελληνοτουρκικές σχέσεις. Και τα δύο άρθρα στη συγκεκριμένη θεματική αφορούν τις επικείμενες διερευνητικές επαφές μεταξύ των δύο χωρών. Η εφημερίδα σχολιάζει το γεγονός ότι μετά από διακοπή πέντε ετών και εν μέσω εντάσεων και επικίνδυνων συγκυριών η εξέλιξη των διερευνητικών επαφών κρίνεται ως θετικό βήμα, που επιτρέπει στις δύο χώρες να συνομιλήσουν σχετικά με τους σκοπούς και τις επιδιώξεις τους. Από τη μεριά της, η Ελλάδα είναι διατεθειμένη να συζητήσει μόνο για τα ζητήματα της υφαλοκρηπίδας και του καθορισμού της ΑΟΖ. Αυτό, βέβαια, όπως επισημαίνει και η εφημερίδα, δεν είναι εφικτό καθώς είναι δικαίωμα και της άλλης πλευράς να παρουσιάσει τα ζητήματα που την απασχολούν. Στο μεταξύ, αίσθηση προκαλεί την παραμονή της έναρξης των διερευνητικών επαφών η παρέμβαση του Αντ. Σαμαρά σχετικά με το αποτέλεσμα τους. Εν προκειμένω, σε συνέντευξή του στην «Καθημερινή» ο πρώην Πρωθυπουργός υπονομεύει τον σκοπό των διερευνητικών, αντιτίθεται στην προσφυγή της χώρας στη Χάγη και δηλώνει πως θα καταψηφίσει τα μνημόνια συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας και Βόρειας Μακεδονίας. Σύμφωνα με τον Αντ. Σαμαρά, η προσπάθεια συζήτησης με την Τουρκία ακυρώνει πιθανές κυρώσεις της από την Ευρώπη, επομένως κρίνει οποιαδήποτε επαφή με την απέναντι χώρα ζημιογόνα για την Ελλάδα. Στη συνέχεια του άρθρου, η εφημερίδα ασκεί κριτική στις κινήσεις του Α. Σαμαρά τα τελευταία χρόνια κατηγορώντας τον για πολιτικό τυχοδιωκτισμό.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, πολλά από τα άρθρα που εντάσσονται στη θεματική της υγείας αφορούν και τον άξονα της εξωτερικής πολιτικής διότι σχετίζονται με το εμβολιαστικό πρόγραμμα και την διαχείρισή του από την Ε.Ε.. Τα δύο τελευταία άρθρα αυτής της θεματικής μεταφέρουν την απογοήτευση από το οικονομικό φιάσκο και τις συμφωνίες μεταξύ Ευρώπης και φαρμακοβιομηχανιών. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η οποία δέχτηκε την ανισομερή συμφωνία και τις «ρήτρες εμπιστευτικότητας», χωρίς να λάβει υπόψη της σημαντικές παραμέτρους, γεγονός που παρέχει τη δυνατότητα στις φαρμακοβιομηχανίες να δρουν κατά το δοκούν. Η εφημερίδα φαίνεται να επαναφέρει συχνά το ζήτημα της διαχείρισης του εμβολιαστικού προγράμματος από την Ε.Ε., σχολιάζοντας τις σπασμωδικές κινήσεις της, οι οποίες θα στοιχίσουν σε μεγάλο πληθυσμό των ευρωπαϊκών χωρών.

Βέβαια, όπως και τον προηγούμενο μήνα, έτσι και τον Ιανουάριο εντοπίζονται άρθρα που δεν κατατάσσονται σε κάποια συγκεκριμένη θεματική ατζέντα. Ένα τέτοιο άρθρο είναι αυτό της 2^{ης} Ιανουαρίου, στο οποίο η εφημερίδα πραγματοποιεί απολογισμό της προηγούμενης χρονιάς, μιας και είναι το πρώτο άρθρο του 2021. Τρεις μέρες αργότερα, η εφημερίδα αρθρογραφεί σχετικά με τον ανασχηματισμό της κυβέρνησης, παραθέτοντας ορισμένες παρατηρήσεις που προκύπτουν από τις ανακατατάξεις θέσεων και προσώπων. Αναλυτικότερα, ο νέος ανασχηματισμός αυξάνει τον αριθμό υπουργών και υφυπουργών, καθιστώντας την κυβέρνηση μία από τις μεγαλύτερες της Μεταπολίτευσης. Ακόμη, η ανάθεση Υπουργείων σε συγκεκριμένα πρόσωπα, όπως στον Κ. Χατζηδάκη, τον Αδ. Γεωργιάδη και τον Μ. Βορίδη, καταδεικνύει και την πολιτική κατεύθυνση της κυβέρνησης.

Σε εντελώς διαφορετικό κλίμα, στις 18 Ιανουαρίου η εφημερίδα καταπιάνεται με ένα κοινωνικό ζήτημα που θα απασχολήσει τη κοινή γνώμη το επόμενο διάστημα. Οι καταγγελίες της Σ. Μπεκατώρου για τον βιασμό της από παράγοντα του αθλητισμού δημιουργούν κύμα αντιδράσεων, με την πολιτική ηγεσία να στέκεται εξ αρχής στο πλευρό της. Η ιστορία της έγινε έναυσμα ώστε πολλές γυναίκες να μοιραστούν τις δικές τους ιστορίες κακοποίησης, ενώ άνοιξε η συζήτηση γύρω από την καταπολέμηση του σεξισμού και την ανοχή της κοινωνίας σχετικά με τις σεξουαλικές παρενοχλήσεις. Τέλος, η εφημερίδα επιστράτη την προσοχή της κυβέρνησης και την παρακινεί να λάβει μέτρα και να προτρέψει με τη σειρά της για γρήγορη εκδίκαση των υποθέσεων.

Τα άρθρα που δεν εντάσσονται σε κάποια θεματική ατζέντα συχνά έχουν ως κοινό υπόβαθρο την κριτική της εφημερίδας στον Πρωθυπουργό. Το άρθρο της 21^{ης} Ιανουαρίου αποτελεί ένα τέτοιο άρθρο, καθώς γίνεται λόγος για την ανευθυνότητα του Κ. Μητσοτάκη. Οι διαχρονικά αντικρουόμενες δηλώσεις του, υποστηρίζεται πως φανερώνουν ότι οι απόψεις του παρακινούνται από την πολιτική συγκυρία, γεγονός που αποδείχθηκε και από την τελευταία του ομιλία στη Βουλή. Ακόμη, σύμφωνα με την εφημερίδα, η αποποίηση ευθυνών είναι κάτι που χαρακτηρίζει τον Πρωθυπουργό. Την επομένη, το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας αφορά το νέο νομοσχέδιο που προτάσσει ο Υπουργός Προστασίας του Πολίτη, σύμφωνα με το οποίο η δημοσιογραφική κάλυψη των διαδηλώσεων θα πραγματοποιείται με χωροταξικό περιορισμό προκειμένου να διευκολυνθεί ο ρόλος της αστυνομίας. Το σχέδιο αυτό, αποτελεί ευθεία παρέμβαση στο έργο των δημοσιογράφων που καλύπτουν τα γεγονότα που διαδραματίζονται στους δρόμους. Η εφημερίδα ασκεί δριμύεια κριτική στον Μ. Χρυσόχοϊδη, καθώς το σχέδιό του για περιορισμό των δημοσιογράφων καταπατά σημαντικά θεμελιώδη δικαιώματα και στοχεύει στην απόκρυψη των πραγματικών γεγονότων.

Συμπερασματικά, η επικαιρότητα χωρίζεται μεταξύ υγειονομικού και μεταρρυθμιστικού άξονα. Τόσο η διαχείριση των εμβολίων όσο και η δυσκολία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους κατόπιν 10μηνης αναστολής συμβάσεων, συνθέτουν τις αναφορές της δημόσιας ατζέντας που προωθεί η εφημερίδα. Ασφαλώς, το διάστημα αυτό δεν λείπει και η κριτική απέναντι στις κινήσεις της κυβέρνησης και, κυρίως, στην ανευθυνότητα που επιδεικνύει ο Κ. Μητσοτάκης ως Πρωθυπουργός.

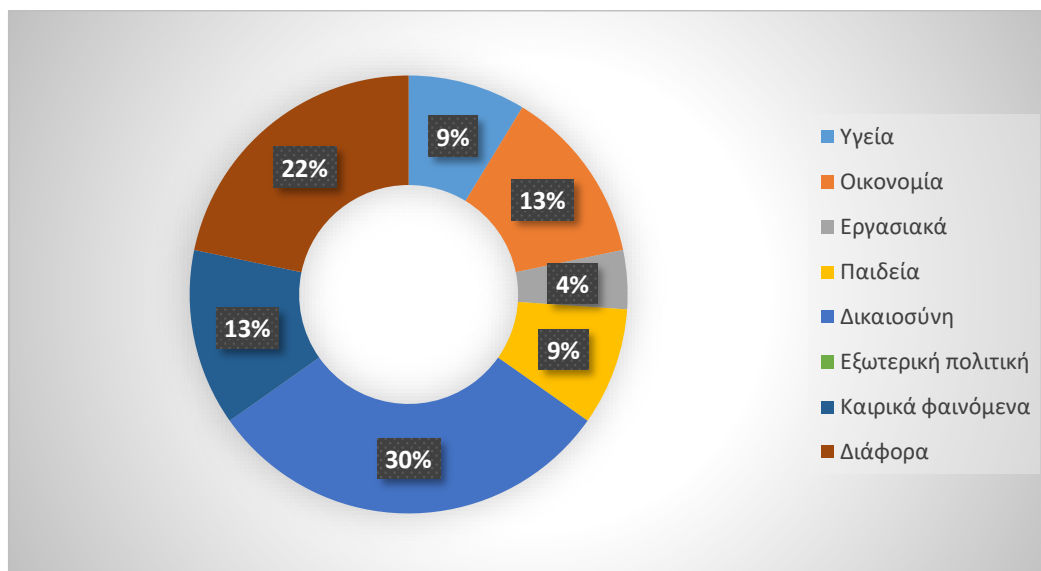
4.4 Θεματικές αναφορές Φεβρουαρίου

Ο Φεβρουάριος είναι ένας μήνας έντονων κοινωνικών αναταραχών, καθώς τόσο η υπόθεση Λιγνάδη όσο και η απεργία πείνας του Δ. Κουφοντίνα καταλαμβάνουν μεγάλο μέρος της επικαιρότητας. Τα ζητήματα υγείας υποχωρούν κατά πολύ, ενώ ο άξονας της εξωτερικής

πολιτικής απουσιάζει εξ ολοκλήρου. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων της «Εφημερίδας των Συντακτών» για τον μήνα Φεβρουάριο αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 4.4:

Γράφημα 4.4

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «ΕφΣυν» (Φεβρουάριος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Εφημερίδας των Συντακτών» (www.efsyn.gr)

Η θεματική με τις περισσότερες αναφορές είναι αυτή της Δικαιοσύνης, διότι πολλά από τα ζητήματα που προκύπτουν σχετίζονται με την προσφυγή σε αυτή. Το πρώτο άρθρο που εντάσσεται σε αυτή τη θεματική αφορά τις απευθείας αναθέσεις των υπουργείων σε έργα αμφίβολης σημασίας, με πρόσχημα τη πανδημία. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η προσφυγή σε Πράξεις Νομοθετικού Περιεχομένου αποτελεί συχνή τακτική της κυβέρνησης προκειμένου να παρακαμφθούν οι ελεγκτικοί μηχανισμοί και να εγκριθούν υπηρεσίες και έργα που ενδεχομένως να μη πληρούν τα απαραίτητα κριτήρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το ΤΑΧΔΙΚ, το οποίο με απόφαση του Υπουργείου Δικαιοσύνης θα μπορεί να δεχτεί χρηματοδότηση χωρίς να προκύπτουν άμεσες ανάγκες. Ωστόσο, η κατάσταση των απευθείας αναθέσεων έγινε γρήγορα αντιληπτή από την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, η οποία και επεσήμανε πως θα πρέπει να ισχύουν ορισμένες θεμελιώδεις αρχές προκειμένου να προχωρήσει το εκάστοτε Υπουργείο στη σύναψη μιας συμφωνίας. Τέλος, η εφημερίδα ασκεί κριτική στον Υπουργό Δικαιοσύνης Κ. Τσιάρα, ο οποίος διαπιστώνεται πως ουκ ολίγες φορές έχει δρομολογήσει την έγκριση κάποιου υπέρογκου έργου χωρίς δημόσιο διαγωνισμό.

Σε εντελώς άλλο κλίμα, το άρθρο της 6^{ης} Φεβρουαρίου θέτει το ζήτημα της σεξουαλικής παρενόχλησης και του εργασιακού εκφοβισμού, με αφορμή τις πολυάριθμες καταγγελίες που έχουν κατατεθεί στο Πειθαρχικό του ΣΕΗ. Ο καλλιτεχνικός κόσμος κινητοποιεί με τη στάση του και άλλες επαγγελματικές ομάδες προκειμένου να καταγγείλουν σχετικές συμπεριφορές στους εργασιακούς χώρους τους. Ακόμη, η εφημερίδα αναφέρει ότι είναι ευθύνη της Πολιτείας και των συνδικάτων να στηρίζουν και να προστατεύουν τα θύματα που αντιμετωπίζουν κάθε είδους παρενόχληση στην εργασία τους. Λίγες μέρες αργότερα, και κατόπιν των σημαντικών

εξελίξεων στον χώρο των τεχνών, το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας ασχολείται εκτενώς με την «υπόθεση Λιγνάδη» και τις σχέσεις του κατηγορούμενου με μέλη της κυβέρνησης. Σε σχετικό άρθρο υποστηρίζεται πως τα αντανάκλαστα της κυβέρνησης κινήθηκαν πολύ αργά, καθώς χρειάστηκε να φτάσει η υπόθεση στην Εισαγγελία προκειμένου να αποφασιστεί η απομάκρυνση του Δ. Λιγνάδη από το Εθνικό. Εντύπωση προκαλεί το γεγονός ότι ο διορισμός του στη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή του Εθνικού πραγματοποιήθηκε απευθείας χωρίς διαγωνισμό, πράγμα που εκθέτει τη κυβέρνηση και συγκεκριμένα την υπουργό Πολιτισμού. Η εφημερίδα αφήνει αιχμές σχετικά με τις σχέσεις μεταξύ του Λιγνάδη και στελεχών της κυβέρνησης, η οποία στην αρχή τον στήριξε, παρά τις σοβαρότατες καταγγελίες που είχαν κατατεθεί εις βάρος του. Η «υπόθεση Λιγνάδη» ήταν γνωστή στον καλλιτεχνικό χώρο πολύ πριν διαρρεύσουν οι καταγγελίες, η παρούσα συγκυρία ωστόσο και η άνοδος του κινήματος «#metoo» στην Ελλάδα έδωσαν τη δυνατότητα στα θύματα να μιλήσουν και να καταδείξουν τον ένοχο. Τέλος, η εφημερίδα καλεί τη Δικαιοσύνη να ερευνήσει σε βάθος την υπόθεση, προκειμένου να δοθεί το έναυσμα για μια μεγαλύτερη «εκκαθάριση» στον χώρο των τεχνών.

Όπως ήδη αναφέρθηκε, το δεύτερο σημαντικότερο ζήτημα της περιόδου είναι αυτό της απεργίας πείνας του Δ. Κουφοντίνα. Εν προκειμένω, η άρνηση της γ.γ. Αντεγκληματικής Πολιτικής για τη μεταγωγή του στο πρότερο σωφρονιστικό κατάστημα κράτησης, τον έχει οδηγήσει σε αυτή την ακραία μορφή διεκδίκησης των δικαιωμάτων του. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στη κυβέρνηση και της καταλογίζει πως μεταχειρίζεται εκδικητικά έναν βαρυποινίτη και αδιαφορεί για την τραγική κατάληξη που μπορεί να έχει μία τέτοια κατάσταση. Ακόμη, είναι αρμοδιότητα της Δικαιοσύνης να προστατέψει τον κρατούμενο και να σεβαστεί τους νόμους και τα ανθρώπινα δικαιώματα, γεγονότα που δεν λαμβάνονται υπόψη, με ευθύνη της κυβέρνησης και πιο συγκεκριμένα των υπουργείων Προστασίας του Πολίτη και Δικαιοσύνης.

Το τελευταίο άρθρο που αναφέρεται σε ζητήματα δικαιοσύνης εστιάζει στις καταστροφές που προκάλεσε η κακοκαιρία «Μήδεια», καθώς και τα συμπεράσματα που προκύπτουν σχετικά με τα οικιστικά έργα. Αναλυτικότερα, πολλές από τις περιοχές που επλήγησαν από τη χιονόπτωση βρίσκονταν εκτός σχεδίου πόλης και, ως εκ τούτου, δεν ήταν ασφαλείς για οικοδόμηση. Η συντριπτική πλειοψηφία των σπιτιών ήταν χτισμένη εντός δασικών και αναδασωτέων εκτάσεων, με αποτέλεσμα το πρώτο έκτακτο καιρικό φαινόμενο να δημιουργήσει ανυπολόγιστες ζημιές. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στο πολιτικό σύστημα που επέτρεψε, ενίοτε δε προέτρεψε, τη δημιουργία επικίνδυνων οικιστικών ζωνών που δεν έχουν λάβει κανέναν έλεγχο.

Αναφορικά με τη θεματική της οικονομίας και των εργασιακών, τα άρθρα για τον μήνα Φεβρουάριο δεν έχουν ιδιαίτερη συνοχή μεταξύ τους. Αναλυτικότερα, την πρώτη ημέρα του μήνα η εφημερίδα αρθρογραφεί για το χρηματιστήριο και πιο συγκεκριμένα για την εκτόξευση της μετοχής της GameStop, μιας μικρής εταιρείας η οποία εν μέσω πανδημίας κατάφερε να αυξήσει το μετοχικό της κεφάλαιο. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η εξέλιξη αυτή είναι άκρως ανησυχητική καθώς αποδεικνύεται πως δεν έχουν παρθεί τα απαραίτητα μέτρα για τον περιορισμό της κερδοσκοπίας και της χρηματιστηριακής απάτης. Σε επόμενο άρθρο της, η εφημερίδα ασχολείται με τις συνεταιριστικές τράπεζες, μία εναλλακτική λύση έναντι του επίσημου τραπεζικού συστήματος, που ωστόσο δεν υπηρέτησε τις αρχικές της φιλοδοξίες, αντιθέτως μάλιστα επιβάρυνε τους πολίτες. Πολλές από αυτές εξέδωσαν προβληματικά δάνεια που εξασφάλισαν αδικαιολόγητη περιουσία στους κατόχους τους, ενώ δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις όπου συνεταιριστές εμπιστεύτηκαν, στο εναλλακτικό αυτό εγχείρημα, τις οικονομίες τους και κατέληξαν να χάνουν μεγάλο μέρος των περιουσιών τους. Χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της Συνεταιριστικής Τράπεζας Λαμίας, η οποία προξένησε ζημιά της τάξεως των 100 εκατ. ευρώ και για αυτό βρίσκονται σήμερα τα στελέχη της υπόδικα. Τέλος, η εφημερίδα επισημαίνει το γεγονός ότι τέτοια περιστατικά αισχροκέρδειας αποτελούν

μικρογραφία της παθογένειας του τραπεζικού συστήματος και καλεί την κυβέρνηση να ξανασκεφτεί τη χορήγηση ποινικής ασυλίας στα τραπεζικά στελέχη.

Την 25^η Φεβρουαρίου η εφημερίδα φέρνει στο προσκήνιο το νομοσχέδιο που αφορά τις σχέσεις του κράτους με τον ιδιωτικό τομέα, στο πεδίο των δημοσίων έργων και προμηθειών. Ασκήει δριμεία κριτική στη κυβέρνηση, η οποία επιχειρεί να ιδιωτικοποιήσει πλήρως και σε κάθε στάδιο παραγωγής τα δημόσια έργα. Αυτό θα επιτευχθεί με την προβλεπόμενη κατάργηση της κρατικής επίβλεψης τόσο στη διάρκεια της υλοποίησης ενός έργου όσο και στο τρόπο που δαπανώνται οι πόροι.

Το τελευταίο άρθρο αυτής της θεματικής αφορά τον χώρο της εστίασης και την αδυναμία της κυβέρνησης να στηρίξει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις. Αφορμή στέκεται η κοινή ανακοίνωση των υπουργών Ανάπτυξης και Ψηφιακής Διακυβέρνησης σχετικά με τη γρήγορη διαδικασία για την έναρξη νέας επιχείρησης. Στον αντίποδα βρίσκονται χιλιάδες επιχειρήσεις που χρεοκόπησαν κατόπιν της αναστολής λειτουργίας τους και φυσικά δεν έλαβαν αρωγή από το κράτος. Το ζήτημα αυτό φαίνεται να προβληματίζει σοβαρά την εφημερίδα, καθώς ουκ ολίγες φορές έχει αρθρογραφήσει για την ανικανότητα της κυβέρνησης αναφορικά με τις επιχειρήσεις και το ιδιόρρυθμο πλαίσιο λειτουργίας τους εν μέσω πανδημίας.

Τις αναφορές σε ζητήματα μεταρρυθμίσεων ολοκληρώνουν άρθρα σχετικά με την Παιδεία και, ειδικότερα, το προτεινόμενο νομοσχέδιο του Υπουργείου Παιδείας & Θρησκευμάτων. Με αφορμή την παρέμβαση του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη στη συζήτηση του νομοσχεδίου στη Βουλή, γίνεται λόγος για αδιαφορία της κυβέρνησης απέναντι στις αντιδράσεις της κοινής γνώμης και των άμεσα ενδιαφερόμενων, όπως είναι οι φοιτητικοί σύλλογοι και οι καθηγητές των δημοσίων πανεπιστημίων. Ακόμη, η εφημερίδα επισημαίνει τις αρνητικές επιπτώσεις από τη μείωση της κρατικής χρηματοδότησης και τον περιορισμό των θέσεων των εισακτέων. Τα συγκεκριμένα μέτρα απαξιώνουν τα δημόσια πανεπιστήμια και δημιουργούν κλίμα αποστροφής σε όσους επιδιώκουν να βρίσκονται μέσα σε αυτά. Βέβαια, δεν λείπει και η εκτενής αναφορά στη σύσταση αστυνομικού σώματος που θα είναι υπεύθυνο για τη φύλαξη των πανεπιστημίων και θα δρα κατασταλτικά εντός τους. Στις 11 Φεβρουαρίου, η εφημερίδα αρθρογραφεί σε πολύ έντονο ύφος σχετικά με τα γεγονότα που έλαβαν χώρα στο κέντρο της Αθήνας την προηγούμενη μέρα. Η σκληρή καταστολή που δέχτηκε ο φοιτητικός κόσμος στις διαδηλώσεις της 10^{ης} Φεβρουαρίου, επισημαίνεται πως φανερώνει τις προθέσεις της κυβέρνησης και επιβεβαιώνει τα πιο σκοτεινά σενάρια σχετικά με τις επιδιώξεις του Υπουργείου Παιδείας. Η εφημερίδα αφήνει αιχμές σχετικά με τις πολιτικές πεποιθήσεις των αστυνομικών και, συνεπώς, με την επικείμενη δράση τους εντός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Τέλος, σχολιάζει τον προπαγανδιστικό ρόλο που έχουν λάβει τα ΜΜΕ στη προσπάθειά τους να πείσουν την κοινή γνώμη για τους σκοπούς της κυβέρνησης.

Οι αναφορές στον άξονα της υγείας αυτόν τον μήνα είναι αισθητά λιγότερες συγκριτικά με τους προηγούμενους, λόγω των έντονων κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων. Ωστόσο, και τα δύο άρθρα που εντάσσονται σε αυτή τη θεματική έχουν ως κοινό υπόβαθρο την κριτική στη κυβέρνηση σχετικά με τους χειρισμούς της εν μέσω πανδημίας. Ειδικότερα, η εφημερίδα θέτει ως κεντρικό προβληματισμό την ανικανότητα της κυβέρνησης να διαφυλάξει την εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στην Επιτροπή των ειδικών. Πράγματι, ουκ ολίγες φορές η κυβέρνηση επιστράτευσε τους ειδικούς προκειμένου να δικαιολογήσει κάποια πολιτική της απόφαση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα οι εισηγήσεις της επιτροπής να ταυτίζονται με τις τελικές αποφάσεις που λάμβανε το κυβερνητικό επιτελείο και επομένως να δημιουργείται ένα κλίμα αποστροφής για τους πρώτους. Βέβαια, η μη συναίνεση των ειδικών για τα κυβερνητικά μέτρα επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι στις δύσκολες και πιο απαιτητικές περιόδους η εμφάνισή τους στα ΜΜΕ ελαττωνόταν κατά πολύ, εντείνοντας τη δυσαρέσκεια των πολιτών.

Τέλος, η εφημερίδα τονίζει πως υπεύθυνοι αυτής της κατάστασης είναι η ίδια η κυβέρνηση και τα φιλοκυβερνητικά ΜΜΕ.

Μία νέα θεματική αυτόν τον μήνα είναι αυτή που αφορά τα ακραία καιρικά φαινόμενα και τη διαχείριση των προβλημάτων που προέκυψαν από την κυβέρνηση. Αναλυτικότερα, περίπου στα μέσα του μήνα η χώρα βρέθηκε αντιμέτωπη με την κακοκαιρία «Μήδεια», η οποία προκάλεσε σοβαρές καταστροφές και οδήγησε μέχρι και στο κλείσιμο της εθνικής οδού. Σύμφωνα με την εφημερίδα, οι μετεωρολόγοι έκρουαν τον κώδωνα του κινδύνου για την επερχόμενη κακοκαιρία, η κυβέρνηση όμως στάθηκε κατώτερη των περιστάσεων καθώς προχώρησε στο προληπτικό κλείσιμο της εθνικής και έσπευσε να μετακυλήσει την ευθύνη στους πολίτες και τις μετακινήσεις τους. Ακόμη, σε πολλές περιοχές της Αττικής υπήρχε πολύωρη διακοπή ρεύματος από τις πτώσεις δένδρων. Τέλος, η εφημερίδα μέσω τριών άρθρων της άσκησε δριμυία κριτική τόσο στη κυβέρνηση και τον Κ. Μητσοτάκη όσο και στους φορείς, οι οποίοι ο ένας μετά τον άλλον αποποιούνταν τις ευθύνες για τη διαχείριση της κακοκαιρίας.

Το άρθρο της 2ας Φεβρουαρίου αφορά τον Αδ. Γεωργιάδη, ο οποίος σύμφωνα με την εφημερίδα έχει εμφανιστεί ουκ ολίγες φορές προκλητικός στις δηλώσεις του. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι οι πρόσφατες αλαζονικές του δηλώσεις για τους μικροεπιχειρηματίες της εστίασης, που τους προκάλεσε να του παραδώσουν τα κλειδιά των μαγαζιών τους. Η απροκάλυπτη αυτή χυδαιότητα, όπως τονίζεται από την εφημερίδα, όταν εκφέρεται από πρόσωπο της κυβέρνησης και μάλιστα Υπουργό, παύει να αποτελεί προϊόν απλού κυνισμού, αλλά αντίθετα είναι δηλωτική της γενικότερης κυβερνητικής πολιτικής. Σε επόμενο άρθρο της, η εφημερίδα κάνει λόγο για την επίσκεψη του Κ. Μητσοτάκη στην Ικαρία, μια είδηση που δεν προβλήθηκε όσο θα έπρεπε από τα ΜΜΕ, προκάλεσε όμως τις αντιδράσεις των πολιτών στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Είναι γεγονός ότι ενώ ο πρωθυπουργός εμπίπτει πολλές φορές σε ατασθαλίες, στις οποίες απαγορεύεται να εμπέσει κάποιος κοινός πολίτης, τα ΜΜΕ του παραχωρούν ασυλία και σπάνια συζητούν για τις προσωπικές του αποτυχίες. Η εφημερίδα ασκεί κριτική στα φιλοκυβερνητικά ΜΜΕ και στον ίδιο τον πρωθυπουργό που έχει φροντίσει να τα επιβραβεύσει για τη στάση τους. Αντίστοιχης θεματολογίας είναι και το άρθρο της 23^{ης} Φεβρουαρίου, σύμφωνα με το οποίο ο πρωθυπουργός πρότεινε τη διεξαγωγή συζήτησης σχετικά με την ποιότητα της δημοκρατίας και του δημοσίου διαλόγου. Η συζήτηση αυτή, βέβαια, όπως έγινε μετέπειτα γνωστό, είχε ως μοναδικό της στόχο την απολογία εκ μέρους της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης σχετικά με τις αντιδράσεις και τα σχόλια που κατακλύζουν το διαδίκτυο. Συνεπώς, μέλημα της κυβέρνησης δεν αποτελεί μία γενική συζήτηση για την κατάσταση του δημοσίου λόγου στην Ελλάδα, αντιθέτως μάλιστα προσπαθεί η ίδια να στραφεί εναντίον της Αξιωματικής Αντιπολίτευσης με πρόσχημα τη διασφάλιση της δημοκρατίας.

Σε επόμενο άρθρο της, η εφημερίδα κάνει έκκληση στον Αρχιεπίσκοπο Ιερώνυμο προκειμένου να παρέμβει στην «υπόθεση Κουφοντίνα» και να μην επιτρέψει να χαθεί με αυτό τον τρόπο μια ζωή. Με εκτενές κείμενο, αναφέρεται στις αξίες που πρεσβεύει τόσο ο ίδιος ο ρόλος του Αρχιεπισκόπου όσο και ο Χριστιανισμός, καταλήγοντας να ζητάει από τον κ. Ιερώνυμο να παρέμβει και να υπερασπιστεί τη ζωή του Δ. Κουφοντίνα.

Τέλος, την 27^η Φεβρουαρίου η εφημερίδα παρουσιάζει έρευνα της Progata, σύμφωνα με την οποία η ΝΔ χάνει σταδιακά τα ποσοστά της καθώς το μεγαλύτερο μέρος της κοινής γνώμης βρίσκεται δυσαρεστημένο με τον τρόπο διαχείρισης της πανδημίας. Αντιθέτως, όπως διαπιστώνεται από το άρθρο, τα ποσοστά της αξιωματικής αντιπολίτευσης παραμένουν σταθερά, πράγμα που, σύμφωνα με την εφημερίδα, κρίνεται θετικό, καθώς ο ΣΥΡΙΖΑ μπορεί να αξιοποιήσει αυτήν την κατάσταση προς όφελός του και να αποκτήσει προβάδισμα. Ωστόσο, ως γενική εικόνα παραμένει η δυσπιστία των πολιτών απέναντι στο πολιτικό σύστημα και τις πρακτικές που ίσχυαν το διάστημα της καραντίνας.

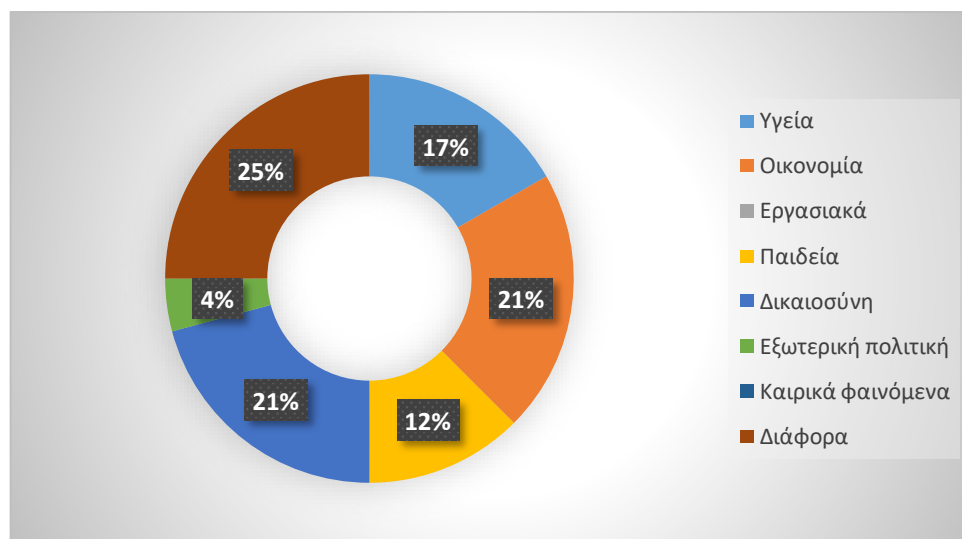
Συμπερασματικά, το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας επικεντρώνεται στις κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις της περιόδου, καταλήγοντας ως επί το πλείστον στις ευθύνες της κυβέρνησης. Είναι γεγονός ότι ο Φεβρουάριος σηματοδοτεί μια νέα εποχή για την ελληνική κοινωνία, καθώς οι διαμαρτυρίες του φοιτητικού κινήματος ενάντια στο νομοσχέδιο, οι εξελίξεις που ευνόησαν την άνοδο του κινήματος «#metoo», η απεργία πείνας του Δ. Κουφοντίνα, οι μαζικές διαδηλώσεις των πολιτών και η βίαιη καταστολή που δέχτηκαν με πρόσχημα τη πανδημία, συνθέτουν ένα έντονο σκηνικό το οποίο σχολιάστηκε διεξοδικά από την «Εφημερίδα των Συντακτών».

4.5 Θεματικές αναφορές Μαρτίου

Στη διάρκεια του Μαρτίου, η «Εφημερίδα των Συντακτών» επαναφέρει στη δημόσια ατζέντα τα θέματα της (δημόσιας) υγείας, παράλληλα με αυτά που άπτονται κοινωνικοπολιτικών ζητημάτων. Σε αντίθεση με τον προηγούμενο μήνα, η θεματική της οικονομίας καταλαμβάνει μεγαλύτερο μέρος, χωρίς ωστόσο να λείπουν και αναφορές στα ζητήματα δικαιοσύνης. Τέλος, ο άξονας της εξωτερικής πολιτικής απουσιάζει και τον μήνα Μάρτιο. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των άρθρων της εφημερίδας τον Μάρτιο αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 4.5:

Γράφημα 4.5

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «ΕφΣυν» (Μάρτιος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Εφημερίδας των Συντακτών» (www.efsyn.gr)

Αναφορικά με τη θεματική της υγείας, η εφημερίδα ασκεί κριτική στην κυβέρνηση και τις πρακτικές της. Επισημαίνει τη ζοφερή κατάσταση που βιώνει η κοινωνία το τελευταίο διάστημα ως αποτέλεσμα της ανικανότητας του πρωθυπουργού. Οι διαρκείς εκκλήσεις του υγειονομικού προσωπικού για επιπλέον στελέχωση, η ανεπάρκεια σε ΜΕΘ και η οικονομική

κρίση είναι μερικά από τα προβλήματα που καλείται να αντιμετωπίσει ο πρωθυπουργός. Αντ' αυτών, ωστόσο, ο Κ. Μητσοτάκης διαπιστώνεται πως επιδίδεται σε μία αντιστροφή της πραγματικότητας, λαμβάνοντας αυταρχικά μέτρα που συχνά κρίνονται αναποτελεσματικά, μεταθέτοντας τις ευθύνες στους πολίτες. Άλλωστε, ακόμη μία αποτυχία της κυβέρνησης αποτελεί και η έλλειψη rapid test, τη στιγμή που η πανδημία βρίσκεται στην κορύφωσή της. Η εξασφάλιση ενός σεβαστού ποσού rapid test απαιτεί μεγάλο χρηματικό ποσό και δημόσιο διεθνή διαγωνισμό. Η κυβέρνηση, ωστόσο, στη προσπάθειά της να ωφελήσει συγκεκριμένες εταιρείες, μέσω ιδιότυπων φωτογραφικών προδιαγραφών, κατάφερε να δημιουργήσει νέα κωλύματα, με αποτέλεσμα τη διαμάχη μεταξύ των φαρμακοβιομηχανιών και την περαιτέρω καθυστέρηση των rapid tests.

Στις 20 Μαρτίου, η εφημερίδα αρθρογραφεί για τις μεταβολές που έχει υποστεί το πολιτικό σύστημα με αφορμή την πανδημία. Η πανδημία και η καραντίνα που τη συνόδευσε διαπιστώνεται πως έχουν επαναφέρει τις υπηρεσίες πρόνοιας προκειμένου να υποστηριχθούν οι περισσότερο ευάλωτοι πολίτες. Ωστόσο, η ξαφνική αυτή μεταστροφή των κοινωνιών μπορεί μεν να επιταχύνει τις διαδικασίες για κάποια αλλαγή, δεν είναι ικανή όμως να επιφέρει μονιμότερες αλλαγές της υφιστάμενης κατάστασης.

Η θεματική των μεταρρυθμίσεων παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον αυτόν τον μήνα, καθώς επανέρχονται τα οικονομικά ζητήματα, τα οποία σε αντίθεση με το προηγούμενο διάστημα, αναφέρονται τώρα στη ψήφιση νέων νομοσχεδίων και τη στήριξη των τραπεζών. Αναλυτικότερα, το άρθρο της 5^{ης} Μαρτίου αφορά τη ψήφιση του νομοσχεδίου για τις δημόσιες συμβάσεις. Το ζήτημα των δημοσίων συμβάσεων έχει απασχολήσει και στο παρελθόν την εφημερίδα, σχολιάζοντας τον επικείμενο τεμαχισμό της διαδικασίας μέσω της ιδιωτικοποίησης. Στο συγκεκριμένο άρθρο, και κατόπιν της ψήφισης του νομοσχεδίου, η εφημερίδα επισημαίνει τις αλλαγές που διέπουν ολόκληρο το θεσμικό πλαίσιο των συμβάσεων με πρόσχημα την επιτάχυνση της διαδικασίας. Είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι η συζήτηση επί του νομοσχεδίου στη Βουλή υπήρξε έντονη, κυρίως μεταξύ του Αδ. Γεωργιάδη και της Αντιπολίτευσης. Τέλος, το εκτενές αυτό σχέδιο περιλαμβάνει και διατάξεις που αφορούν τις περιοχές Natura και την αξιοποίησή τους, παρά τη νομοθεσία που τις διέπει. Εν συνεχεία, το άρθρο της 24^{ης} Μαρτίου αφορά το νομοσχέδιο για το Ελληνικό, ένα ζήτημα που από το ίδιο το μέσο κρίνεται ως σκάνδαλο εκποίησης δημόσιας περιουσίας. Αναλυτικότερα, το Μητροπολιτικό Πάρκο Ελληνικού, ενώ αποτελεί έναν δημόσιο χώρο τεράστιας περιβαλλοντικής και πολιτιστικής αξίας, πουλήθηκε έναντι 900 εκατ. ευρώ προκειμένου να γίνει μια περικόκλιση Ι.Χ. πόλη για τουρίστες. Η εφημερίδα ασκεί κριτική σε αυτή την απόφαση, ενώ επισημαίνει και δύο ακόμη εν εξελίξει σκάνδαλα, αυτό της συμμετοχής του Δημοσίου στην αύξηση του κεφαλαίου της Τράπεζας Πειραιώς και την πώληση της Εθνικής Ασφαλιστικής σε ξένο επενδυτή. Σημαντική κρίνεται η παρέμβαση του ΤΧΣ, στην έγκριση ή όχι των παραπάνω σχεδίων, γεγονός που ενδεχομένως να επιβαρύνει το ελληνικό Δημόσιο και, κατά συνέπεια, τους φορολογούμενους. Τα επόμενα άρθρα της συγκεκριμένης θεματικής αφορούν το τραπεζικό σύστημα της χώρας, το οποίο ουκ ολίγες φορές έχει χρειαστεί να λάβει τη στήριξη του Δημοσίου. Οι αλληπάλληλες ανακεφαλαιοποιήσεις των τραπεζών και η απαλλαγή τους από τα «κόκκινα δάνεια» έχουν δημιουργήσει σοβαρότατα προβλήματα στους πολίτες, καθώς όχι μόνο δεν απαλλάσσονται και οι ίδιοι όταν αδυνατούν να πληρώσουν κάποιο δάνειο, αντιθέτως μάλιστα καλούνται να πληρώσουν τα χρέη των τραπεζών. Ακόμη, η δεκαετής μνημονιακή συνθήκη ανάγκασε την κοινωνία να υποκύπτει στους εκβιασμούς των τραπεζών προκειμένου να μη χαθούν οι αποταμιεύσεις της. Συνεπώς, η εξυγίανση των ελληνικών τραπεζών είναι μία πρακτική στην οποία συχνά καταφεύγουν οι κυβερνήσεις προκειμένου να στηρίξουν την οικονομία και να αποφευχθεί η χρεοκοπία μιας τράπεζας.

Ποικίλη, αν και αριθμητικά μικρή, είναι η αρθρογραφία σε ζητήματα Παιδείας. Το άρθρο της 3^{ης} Μαρτίου κάνει λόγο για ωμή παρέμβαση της Υπουργού Παιδείας με την προτροπή της

προς τον πρότανη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων να ζητήσει αστυνομική παρέμβαση προκειμένου να λήξει η κατάληψη στο πανεπιστήμιο. Η παρέμβαση αυτή κρίνεται αντιθεσμική και φανερώσει πρωτόγνωρη έπαρση. Ωστόσο, η σύγκλητος του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων όχι μόνο δεν απάντησε θετικά στην Υπουργό, αντιθέτως μάλιστα εξέφρασε τη διαφωνία της σχετικά με την πανεπιστημιακή αστυνομία, ενώ υποστήριξε τα αιτήματα των φοιτητών. Παρόμοια ήταν και η στάση του ΑΠΘ, καθώς η σύγκλητος του ζήτησε την απαλλαγή των συλληφθέντων στις 22/2 και προέτρεψε να αναζητηθούν οι ευθύνες της αστυνομίας για τα βίαια επεισόδια που έλαβαν χώρα εντός του πανεπιστημιακού χώρου. Τέλος, η εφημερίδα κάνει λόγο για πολιτική ήττα της κυβέρνησης, καθώς μεγάλο ποσοστό του ακαδημαϊκού κόσμου τάσσεται κατά του νομοσχεδίου.

Στις 23 Μαρτίου η εφημερίδα σχολιάζει μία σημαντική είδηση της επικαιρότητας που αφορά τη «συνεργασία» του Δημοσίου με την εταιρεία Cisco. Ειδικότερα, κατόπιν αλληπάλληλων εκκλήσεων από την Αντιπολίτευση, η υπουργός Παιδείας αναγκάστηκε να δώσει στη δημοσιότητα τη σύμβαση με τη Cisco. Η δημόσια αυτή ανάρτηση φανέρωσε ότι η σύμβαση δεν ήταν δωρεάν, όπως διαμήνυε η Υπουργός, αντιθέτως μάλιστα η κυβέρνηση είχε προμηθευτεί την πολυεθνική με 2 εκατ. ευρώ. Ωστόσο, η σημαντικότερη αποκάλυψη για τη σύμβαση είναι το γεγονός ότι η Cisco απέκτησε πρόσβαση στα προσωπικά μετα-δεδομένα εκατοντάδων χιλιάδων χρηστών. Της δόθηκε δηλαδή η δυνατότητα να κατέχει, να επεξεργάζεται και να αξιοποιεί για εμπορικούς σκοπούς τις προσωπικές προτιμήσεις εκατοντάδων ανθρώπων. Τέλος στις 31 Μαρτίου η εφημερίδα αρθρογραφεί σχετικά με το άνοιγμα των σχολείων, το οποίο θα πραγματοποιηθεί με νέους όρους για τους μαθητές και τους καθηγητές. Εν προκειμένω, θεσπίζεται ως υποχρεωτικό το self test ώστε να περιοριστεί η μετάδοση του ιού. Ωστόσο, αυτή η απόφαση αφήνει πολλά ερωτηματικά σχετικά με τον τρόπο διεξαγωγής της εκπαιδευτικής διαδικασίας, καθώς για ακόμη μία φορά φαίνεται πως η ευθύνη για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας μετατίθεται στους γονείς.

Η θεματική της δικαιοσύνης είναι ιδιαιτέρως πλούσια και αυτόν τον μήνα, καθώς τα ζητήματα που αφορούν την αστυνομία και τον τρόπο δράσης της μονοπωλούν την επικαιρότητα. Ωστόσο, το πρώτο άρθρο του μήνα αφορά την προσφιλή τακτική της κυβέρνησης για υποβάθμιση, ακόμη και παράκαμψη, του ρόλου του Κοινοβουλίου. Ακόμη, η επιλογή του πρωθυπουργού να αδιαφορήσει για τον απεργό πείνας ειδικά, αλλά και τα ανθρώπινα δικαιώματα εν γένει, υποστηρίζεται πως αποδεικνύει την αυταρχικότητα της παρούσας κυβέρνησης. Τα άρθρα της επόμενης περιόδου αφορούν τη δράση της αστυνομίας, αλλά και τη στάση της κυβέρνησης σχετικά με τα επεισόδια που λαμβάνουν χώρα το συγκεκριμένο διάστημα. Εν προκειμένω, το άρθρο της 9^{ης} Μαρτίου κάνει λόγο για το non paper της Ν.Δ. προς τα στελέχη της προκειμένου να τα ενημερώσει στο πώς θα τοποθετούνται για τα επεισόδια στη Ν. Σύμνη. Ωστόσο, το συγκεκριμένο έγγραφο περιείχε και αναλυτικές πληροφορίες και προσωπικά δεδομένα του άνδρα που ξυλοκοπήθηκε από τους αστυνομικούς. Αναλυτική ήταν και η αναφορά στην πολιτική δράση του, τη συμμετοχή του σε κινητοποιήσεις, αλλά και την ένταξή του στην οργάνωση που βρίσκεται. Όπως επισημαίνει η εφημερίδα, από αυτό προκύπτει ότι η Ν.Δ. δρα παρανόμως, καθώς φαίνεται να έχει πρόσβαση σε φακέλους της αστυνομίας, η οποία με τη σειρά της παρακολουθεί και συλλέγει στοιχεία για «ύποπτα πρόσωπα». Τα επόμενα άρθρα είναι μία κριτική στην αστυνομία, η οποία συχνά δρα υπέρνω του νόμου και τυγχάνει νομικής ασυλίας. Πράγματι, τα επεισόδια των τελευταίων ημερών έχουν δημιουργήσει ιδιαίτερη αναστάτωση και φόβο, καθώς φαίνεται να διαπράττονται με την ανοχή της κυβέρνησης και του αρμόδιου Υπουργού. Σε αυτό το σημείο, η εφημερίδα διερωτάται αν και πότε θα οδηγηθούν στη δικαιοσύνη οι αστυνομικοί που έχουν πάρει μέρος στα τελευταία περιστατικά ακραίας καταστολής, προκειμένου να λογοδοτήσουν για αυτά. Ωστόσο, τα περιστατικά αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας κορυφώνονται με τις τελευταίες καταγγελίες για ξυλοδαρμό και βασανιστήρια εντός της ΓΑΔΑ. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η απαγωγή της 18χρονης Έφης και του 22χρονου Άρη και ο μετέπειτα βασανισμός τους

αποτυπώνουν τις εκδικητικές διαθέσεις των δυνάμεων καταστολής. Η δημόσια καταγγελία της εφημερίδας για τα περιστατικά αυτά οδήγησαν στη παρέμβαση του Μ. Χρυσοχοΐδη, ο οποίος έκανε λόγο για «ψευδές και δυσφημιστικό» πρωτοσέλιδο. Λίγο αργότερα, βέβαια, ανέλαβε η Διεύθυνση Εσωτερικών Υποθέσεων της ΕΛ.ΑΣ., η οποία καλείται να ερευνήσει τα γεγονότα και ενδεχομένως να διαψεύσουν τις δηλώσεις του Υπουργού.

Η εξωτερική πολιτική δεν αποσπά ιδιαίτερο ενδιαφέρον αυτόν τον μήνα. Το μοναδικό σχετικό άρθρο είναι αυτό της 26^{ης} Μαρτίου που αναφέρεται στα 200 χρόνια από την ελληνική επανάσταση, συνδυάζει ωστόσο και τις σχέσεις Ε.Ε. και Τουρκίας. Ειδικότερα, η εφημερίδα κάνει λόγο για κρεσέντο πατριωτικής υπερηφάνειας στο εσωτερικό της χώρας με αφορμή την επέτειο της ελληνικής επανάστασης, ως μία απέλπιδα προσπάθεια της κυβέρνησης να τονώσει το εθνικό φρόνημα και το ηθικό των πολιτών. Στον αντίποδα, η Τουρκία επανακτά τη θέση του στρατηγικού εταίρου της Ε.Ε. και, κατά συνέπεια, την πρόσβασή της στην ευρωπαϊκή αγορά. Έτσι, παύει να αισθάνεται απειλούμενη από πιθανές κυρώσεις, γεγονός που της επιτρέπει να τυγχάνει ασυλίας ακόμη και όταν δεν συμβαδίζει με τις αρχές του κράτους δικαίου.

Αναφορικά με τα άρθρα που δεν εντάσσονται σε κάποιον άξονα ή θεματική, είναι σημαντικό να προχωρήσουμε σε μια άτυπη ομαδοποίηση ορισμένων εξ αυτών. Εν προκειμένω, η εφημερίδα αυτό το διάστημα αρθρογραφεί τακτικά για την καταστολή, η οποία έχει ξεπεράσει κάθε όριο και αποτελεί κυβερνητική πρακτική. Αφορμή στέκονται τα επεισόδια στη Νέα Σμύρνη, αλλά και διάφορα περιστατικά αστυνομικής αυθαιρεσίας τα οποία πραγματοποιούνται με τις ευλογίες του Υπουργού Προστασίας του Πολίτη. Η εφημερίδα κρίνει πως η Ν.Δ. ανέκαθεν είχε ροπή στην καταστολή, πόσο μάλλον στη προκειμένη συγκυρία που βάλλεται από την πλειονότητα της κοινωνίας για τους χειρισμούς της κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Βέβαια, η ακραία καταστολή συχνά οδηγεί σε οργή, όπως διαπιστώνεται και από τη μεγαλειώδη συγκέντρωση που πραγματοποιήθηκε με αφορμή τα επεισόδια στη Ν. Σμύρνη. Ωστόσο, η κυβέρνηση και ο ίδιος ο πρωθυπουργός με τα διαγγέλματά του υποστηρίζεται πως δίνουν την εντύπωση πως αν και αντιλαμβάνονται το μέγεθος των λαϊκών αντιδράσεων, δεν δείχνουν σημάδια μεταμέλειας, αντιθέτως μάλιστα προκαλούν με τη στάση τους. Ακόμη, σύμφωνα με την εφημερίδα, η ακραία δράση της αστυνομίας προστίθεται σε μια σειρά πολιτικών πρακτικών που στοχεύουν στην εξόντωση και την ηθική κατάπτωση της κοινωνίας. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί η αντίδραση του Μ. Χρυσοχοΐδη στα δημοσιεύματα της «Εφημερίδας των Συντακτών» για τα βασανιστήρια στη ΓΑΔΑ. Ο Υπουργός επιτίθεται στην εφημερίδα λησμονώντας τις δηλώσεις του περί προτροπής των πολιτών να καταγγέλλουν τα περιστατικά βίας, με σκοπό να ελεγχθούν από τους αρμόδιους φορείς. Τέλος, η εφημερίδα δηλώνει πως δεν πρόκειται να σιωπήσει στο μέλλον σε αντίστοιχα γεγονότα, καθώς δεν το εκφοβίζουν τέτοιες μέθοδοι. Μέσω των εκτενών της άρθρων στα περιστατικά καταστολής, η εφημερίδα τάσσεται ανοιχτά υπέρ των δικαιολογημένων διαδηλώσεων των πολιτών, που μέρα με τη μέρα γίνονται ολοένα και μαζικότερες.

Στα τέλη του προηγούμενου μήνα, η εφημερίδα έκανε έκκληση στον Αρχιεπίσκοπο Ιερώνυμο και τον καλούσε να μεσολαβήσει προκειμένου να γίνει δεκτό το νόμιμο αίτημα του απεργού πείνας Δ. Κουφοντίνα. Ο Αρχιεπίσκοπος πράγματι ανέλαβε δράση, όχι ωστόσο με το προβλεπόμενο τρόπο. Η αποστολή ιερέα από τη Λαμία, προκειμένου ο απεργός πείνας να μετανοήσει και να εξομολογηθεί δεν έγινε δεκτή, με αποτέλεσμα η Εκκλησία να πάψει να προσπαθεί για τη σωτηρία του Δ. Κουφοντίνα. Τέλος, η εφημερίδα εξαγγέλλει την επίθεση που δέχτηκε από τον Σ. Τζούμα, γνωστό εκκλησιαστικό παράγοντα, ο οποίος με αφορμή την έκκληση της εφημερίδας για παρέμβαση του Αρχιεπισκόπου άσκησε δριμεία κριτική σε αυτό καθώς τόλμησε να απευθυνθεί στην Εκκλησία.

Τέλος, στις 6 Μαρτίου και με αφορμή την 8^η Μάρτη, την παγκόσμια ημέρα της γυναίκας, η εφημερίδα αρθρογραφεί για τις διεκδικήσεις των γυναικών και για τους αγώνες που καλούνται

να δώσουν παλεύοντας με την πατριαρχία και τον σεξισμό. Η συγκυρία της πανδημίας διαπιστώνεται πως εντείνει τις δυσκολίες των γυναικών σε όλα τα επίπεδα, γεγονός που τις επιφορτίζει με περισσότερα βάρη. Η εφημερίδα καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η 8^η Μάρτη είναι ημέρα διεκδίκησης και όχι γιορτής, γι' αυτό και η μάχη ενάντια στον σεξισμό, τον μισογυνισμό και τη πατριαρχία παραμένει καθημερινή ανάγκη.

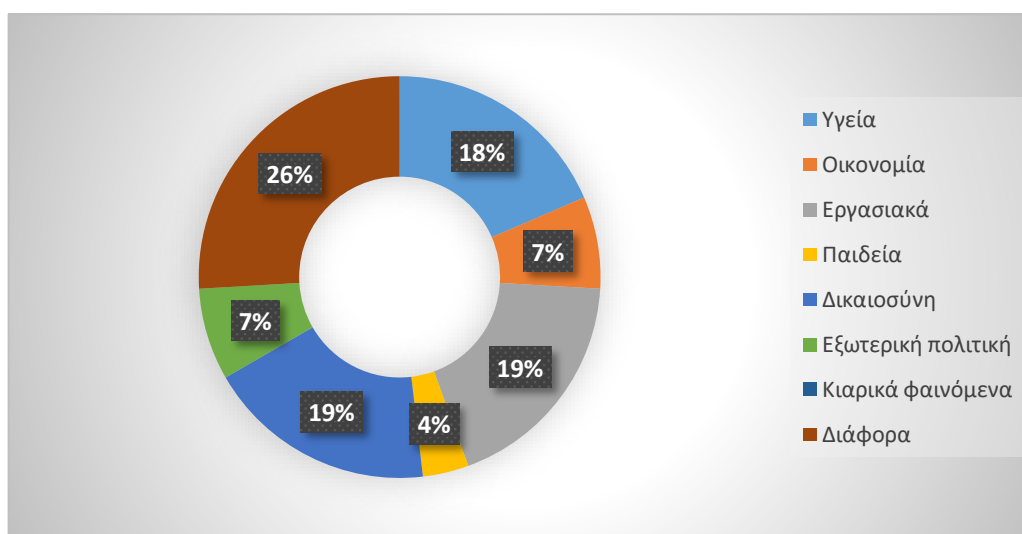
Εν κατακλείδι, τον συγκεκριμένο μήνα η εφημερίδα καταπιάνεται με ζητήματα μεταρρυθμίσεων και, ειδικότερα αυτά της δικαιοσύνης και των αντιδημοκρατικών πρακτικών της κυβέρνησης.

4.6 Θεματικές αναφορές Απριλίου

Ήδη από τον Μάρτιο η θεματική της υγείας έχει επανέλθει στην ατζέντα της εφημερίδας, ενώ τα ζητήματα των μεταρρυθμίσεων, στις ποικίλες διαστάσεις τους, κατέχουν περίοπτη θέση στο κεντρικό άρθρο της. Όπως θα αναλυθεί και στη συνέχεια, η θεματική των εργασιακών εμφανίζεται ξανά τον Απρίλιο, ενώ τα ζητήματα της εξωτερικής πολιτικής δεν σχολιάζονται ιδιαίτερος από την εφημερίδα. Συνοπτικά, ο θεματικός επιμερισμός των κύριων άρθρων για την «Εφημερίδα των Συντακτών» τον Απρίλιο 2021 αποτυπώνεται στο κάτωθι Γράφημα 4.6:

Γράφημα 4.6

Θεματικές αναφορές κύριων άρθρων «ΕφΣυν» (Απρίλιος 2021)

Πηγή: Ηλεκτρονική έκδοση «Εφημερίδας των Συντακτών» (www.efsyn.gr)

Το πρώτο άρθρο που αφορά τις υγειονομικές εξελίξεις είναι αυτό της 10^{ης} Απριλίου, κατά το οποίο γίνεται λόγος για τις ενδεχόμενες παρενέργειες του εμβολίου της AstraZeneca. Όπως μεταφέρει και το πόρισμα του EMA και η Βρετανία, η οποία έχει το μεγαλύτερο αριθμό εμβολίων της AstraZeneca στην Ευρώπη, οι πιθανότητες για κάποιας μορφής θρόμβωση είναι εξαιρετικά μικρές. Ωστόσο, έστω και αυτή η μικρή πιθανότητα πολλές φορές δημιουργεί ανασφάλεια όχι μόνο για το συγκεκριμένο εμβόλιο, αλλά και για το εμβολιαστικό πρόγραμμα εν γένει. Σύμφωνα με την εφημερίδα, είναι ιδιαίτερος αναγκαίο να μην υποβαθμιστεί η αξιοπιστία στο εμβόλιο, προκειμένου να επιτευχθεί η «ανοσία της αγέλης».

Σε επόμενο άρθρο της, η εφημερίδα θίγει το πολύ σημαντικό ζήτημα του αντίκτυπου της πανδημίας στα παιδιά. Είναι γεγονός ότι η πλειονότητα της νεολαίας έχει βρεθεί αντιμέτωπη με την οικονομική κρίση, η οποία και την έχει πλήξει βαθύτατα. Η κρίση της πανδημίας ωστόσο κρίνεται εξίσου, αν όχι, δυσκολότερη για τους νέους καθώς τούς έχει αναγκάσει να απέχουν από την εκπαιδευτική διαδικασία και κατά συνέπεια από τους χώρους κοινωνικοποίησής τους. Ακόμη, η ενοχοποίηση που δέχονται από την κυβέρνηση ως οι υπερμεταδότες του ιού τούς καθιστά στόχους βίαιης καταστολής και τους δημιουργεί διαρκή φόβο και ανασφάλεια.

Την 22α Απριλίου, η εφημερίδα σχολιάζει το διάγγελμα Μητσοτάκη, σύμφωνα με το οποίο ο πρωθυπουργός προβαίνει σε ανακοινώσεις σχετικά με το άνοιγμα της εστίασης, ενώ παρουσιάζει τη γενική εικόνα της χώρας το τελευταίο εξάμηνο. Ο Κ. Μητσοτάκης προαναγγέλλει το άνοιγμα της εστίασης μετά το Πάσχα, ματαιώνει ωστόσο το σχέδιο για «Πάσχα στο χωριό», όπως σκόπευε εξ αρχής να πράξει. Ακόμη, με την αναφορά του στη πολύμηνη καραντίνα ομολογεί ότι τα μέτρα δεν απέδωσαν όπως είχε προγραμματιστεί, με αποτέλεσμα και τα κρούσματα να αυξάνονται σταθερά και η οικονομία να παρουσιάζει σταδιακή κάμψη. Δύο μέρες αργότερα έρχεται στη δημοσιότητα η τροπολογία που ψηφίστηκε στη Βουλή και αφορά τη χορήγηση ασυλίας στα μέλη της Επιτροπής των ειδικών. Με τη τροπολογία αυτή, απαγορεύεται ο έλεγχος και η δίωξη των μελών των επιτροπών για γνώμη που διατύπωσαν ή ψήφο που έδωσαν κατά τη διάρκεια άσκησης των καθηκόντων τους. Εντύπωση προκαλεί η συγκεκριμένη εξέλιξη, καθώς είναι σαφές ότι ο ρόλος της Επιτροπής είναι καθαρά συμβουλευτικός. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η απόφαση για χορήγηση ασυλίας προστατεύει πρώτα και κύρια την ίδια τη κυβέρνηση, η οποία συχνά λάμβανε μέτρα χωρίς τη συγκατάθεση των ειδικών. Τέλος, στις 28 Απριλίου, Παγκόσμια Ημέρα Υγείας και Ασφάλειας, το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας όπως και η ίδια η μέρα αφιερώνεται στους υγειονομικούς που με κίνδυνο τη ζωή τους συνέδραμαν στη δύσκολη αυτή συγκυρία. Ακόμη, η εφημερίδα κάνει αναφορά και στους υγειονομικούς που νόσησαν και έχασαν τη ζωή τους κατά τη διάρκεια της πανδημίας, ενώ μεταφέρει στατιστικά στοιχεία σχετικά με το ποσοστό των εκτεθειμένων εργαζομένων στην υγεία. Συμπερασματικά, η εφημερίδα εφιστά τη προσοχή στις κυβερνήσεις ανά τον κόσμο και τις προτρέπει να θωρακίσουν το σύστημα υγείας και να αναγνωρίσουν ως βαρέα και ανθυγιεινά τα επαγγέλματα υγείας.

Τα ζητήματα των μεταρρυθμίσεων, ιδίως αυτά στον χώρο της οικονομίας και των εργασιακών σχέσεων, καταλαμβάνουν περίοπτη θέση στη θεματική ατζέντα της εφημερίδας. Αρχικά, το πρώτο άρθρο του μήνα κάνει λόγο για το σχέδιο «Ελλάδα 2.0», την κυβερνητική πρόταση για τα χρήματα που αντιστοιχούν στη χώρα από το Ταμείο Ανάκαμψης. Το σχέδιο αυτό προτείνει την έκδοση 32 εκατ. ευρώ στην Ελλάδα, κατόπιν έγκρισης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και αποτελεί συνονθύλευμα της «Εκθεσης Πισσαρίδη» και απαιτήσεων μεγάλων επιχειρηματικών ομίλων. Το μεγαλύτερο μέρος των κρατικών επιδοτήσεων αφορά τον τουρισμό, ενώ κομμάτι του προορίζεται για το άνοιγμα 200.000 θέσεων εργασίας. Τέλος, η εφημερίδα κάνει λόγο για λανθασμένες προτεραιότητες, καθώς η κυβέρνηση εξακολουθεί να μην επενδύει στη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας σε όλους τους κλάδους της οικονομίας.

Το επόμενο άρθρο της εφημερίδας εντάσσεται στη θεματική των εργασιακών σχέσεων και αφορά την ανικανότητα της κυβέρνησης να προστατεύσει τη μικρομεσαία επιχειρηματικότητα. Πράγματι, η πανδημία δεν αποτελούσε μια συγκυρία που θα μπορούσε να προβλεφθεί, η διαχείριση ωστόσο από τη μεριά της κυβέρνησης κάθε άλλο παρά υποστηρικτική μπορεί να χαρακτηριστεί σχετικά με τη διευκόλυνση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Με αυτό το άρθρο, η εφημερίδα επαναφέρει το θέμα της στήριξης ενός από τους πολυπληθέστερους κλάδους, που εν μέσω πανδημίας δεν έχει δεχτεί τη βοήθεια της πολιτείας. Προς επίρρωση αυτής της θέσης, οι έρευνες της ΓΣΕΕ και της ΓΣΕΒΕΕ αποτυπώνουν τον αντίκτυπο των

κακών χειρισμών της κυβέρνησης στον ιδιωτικό κλάδο και στις μικρομεσαίες, κατά κύριο λόγο, επιχειρήσεις. Οι περισσότερες από αυτές επιβιώνουν με τον διαρκή φόβο της χρεοκοπίας, γεγονός που έχει ήδη προμηνύσει η «Εκθεση Πισσαριδίη». Τέλος, σύμφωνα με την έρευνα της ΓΣΕΕ, η πανδημία ενέτεινε την απλήρωτη υπερεργασία και κατά συνέπεια την εργοδοτική αυθαιρεσία, γεγονός που ενδέχεται να καταστεί νόμιμο κατόπιν της κύρωσης του εργασιακού νομοσχεδίου που προβλέπει την κατάργηση του δώρου.

Το άρθρο της 14^{ης} Απριλίου πραγματεύεται την αντιπαράθεση μεταξύ κυβέρνησης και Αξιωματικής Αντιπολίτευσης σχετικά με τις προτάσεις τους για την οικονομία και την εργασία. Αναλυτικότερα, η κυβέρνηση με τον αρμόδιο Υπουργό της φέρνει στο επίκεντρο το σχέδιό της για ελαστικοποίηση του ωραρίου εργασίας και συρρίκνωση των μισθών. Από την άλλη, η Αξιωματική Αντιπολίτευση κάνει λόγο για στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ρύθμιση του ιδιωτικού χρέους. Η εφημερίδα καταλήγει με ένα μικρό σχόλιο που καταδεικνύει τη θέση του στο δίπολο που έθεσαν κυβέρνηση και Αξιωματική Αντιπολίτευση. Το τελευταίο άρθρο αυτής της θεματικής αφορά τις επιπτώσεις της καραντίνας (lockdown) στην εργασία. Η εφημερίδα χρησιμοποιεί στοιχεία της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας, σύμφωνα με τα οποία καταμετρώνται οι χαμένες ώρες εργασίας λόγω αναστολής συμβάσεων και προκύπτει ένα πόρισμα σχετικά με το πόσες θέσεις πλήρους απασχόλησης αντιστοιχούν. Συνεπώς, εάν αντιστραφεί το συγκεκριμένο τεκμήριο αποτυπώνεται το σύνολο των νέων θέσεων εργασίας που θα είχαν προστεθεί στην αγορά εάν δεν είχαν προκύψει οι αναταραχές που προκάλεσαν οι αναγκαστικοί περιορισμοί. Η εφημερίδα καταλήγει με μία ακόμη αναφορά στο επερχόμενο νομοσχέδιο που καταστρατηγεί το δώρο, τη στιγμή που άλλες χώρες δρομολογούν τη μείωση των ωρών εργασίας σε συνδυασμό με την κατοχύρωση της τηλεργασίας. Συμπερασματικά, όπως γίνεται αντιληπτό η θεματική της οικονομίας και των εργασιακών περιστρέφεται γύρω από το νέο εργασιακό νομοσχέδιο που προτείνεται από τη κυβέρνηση και, σύμφωνα με την εφημερίδα, εμπεριέχει διατάξεις που κάθε άλλο παρά προστατεύουν τα εργασιακά δικαιώματα των πολιτών.

Λιγοστές είναι τον μήνα αυτό οι αναφορές σε ζητήματα Παιδείας. Το μόνο άρθρο που αφορά την εκπαίδευση είναι αυτό της 12^{ης} Απριλίου, όπου τίθεται το θέμα του ανοίγματος των σχολείων. Εν προκειμένω, η εφημερίδα ασκεί δριμεία κριτική στη κυβέρνηση και την κατηγορεί για απουσία σχεδιασμού. Το άνοιγμα των σχολείων, σύμφωνα με την εφημερίδα, αποτελεί προϊόν κοινωνικής εκτόνωσης, καθώς τόσο οι εσωκομματικοί τριγμοί όσο και η κοινωνική πίεση, αναγκάζουν τη κυβέρνηση να λάβει μία τέτοια απόφαση. Η επιστροφή στις αίθουσες προϋποθέτει τη διενέργεια self test, ενώ η επιλογή να λειτουργήσουν ξανά τα σχολεία τη δεδομένη χρονική στιγμή προκαλεί δυσαρέσκεια στους υποψηφίους για τις πανελλαδικές, καθώς τους δημιουργεί ένα επιπλέον άγχος να μην νοσήσουν και χάσουν τις εξετάσεις. Τέλος, το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας επισημαίνει ότι για τη κυβέρνηση σημασία έχει το αφήγημα της επιστροφής και όχι το αν αυτό θα πραγματοποιηθεί ορθά και με τα κατάλληλα υγειονομικά μέσα.

Ιδιαίτερη προσοχή στη θεματική των μεταρρυθμίσεων αποσπούν τα ζητήματα της δικαιοσύνης. Στις 2 Απριλίου εντάσσεται για πρώτη φορά στην ατζέντα της «ΕφΣυν» ένα σκάνδαλο που εκθέτει τη κυβέρνηση και ιδιαιτέρως τον Υπουργό Προστασίας του Πολίτη και τις πρακτικές του. Η υπόθεση της φύλαξης του δημοσιογράφου Φουρθιώτη, η οποία στην αρχή διανεύστηκε από την ΕΛ.ΑΣ., αποτελεί ζήτημα μείζονος σημασίας και δημιουργεί προβληματισμούς σχετικά με τις σχέσεις του συγκεκριμένου επιχειρηματία με το «Μέγαρο Μαξίμου». Ακόμη, η χρηματοδότηση των μέσων ενημέρωσης που βρίσκονται στο όνομά του, μέσω της «λίστας Πέτσα», εντείνουν τους προβληματισμούς και δημιουργούν ερωτήματα σχετικά με τις πολιτικές ευθύνες αυτών των χειρισμών. Τέλος, η εφημερίδα ζητά από την κυβέρνηση και τον Μ. Χρυσοχοϊδή να δώσουν μια απάντηση σχετικά με τα κίνητρα της κρυφής φύλαξης Φουρθιώτη και την εν γένει προστασία της επιχειρηματικής του δραστηριότητας.

Την επομένη γίνεται λόγος για τις αλλαγές που προτείνονται από την κυβέρνηση μέσω του αρμόδιου Υπουργού στο οικογενειακό δίκαιο. Το νέο νομοσχέδιο που εισαγάγει ο κ. Τσιάρας έχει προκαλέσει πλήθος αντιδράσεων, καθώς καταστρατηγεί βασικά ανθρώπινα δικαιώματα και θέτει σε κίνδυνο παιδιά και μητέρες που έχουν υπάρξει θύματα ενδοοικογενειακής βίας. Με το συγκεκριμένο νομοσχέδιο δίνεται η δυνατότητα σε πατέρες που δεν έχουν την επιμέλεια του παιδιού τους να την αποκτήσουν χωρίς να ερευνώνται οι προϋποθέσεις. Ακόμη, γίνεται αναφορά στο γεγονός ότι θεσμικοί φορείς ανθρωπίνων δικαιωμάτων, διεθνείς συμβάσεις, μέχρι και η νομοπαρασκευαστική επιτροπή που σύστησε η κυβέρνηση, είτε αντιτίθενται είτε έχουν ενστάσεις σχετικά με την κύρωση του νομοσχεδίου.

Το επόμενο άρθρο που αφορά αυτή τη θεματική σχετίζεται με τα περιστατικά που καταγγέλλουν αθλήτριες και αθλητές της ενόργανης γυμναστικής. Με επιστολή τους στην Πρόεδρο της Δημοκρατίας περιγράφουν μια σειρά παρενοχλητικών και ταπεινωτικών συμπεριφορών από στελέχη της ακαδημίας κάνοντας λόγο για επικρατούσα κουλτούρα και όχι για μεμονωμένα περιστατικά. Το άρθρο κάνει αναφορά και σε άλλες παρόμοιες καταγγελίες ανά το κόσμο, με αποκορύφωμα τη ψυχολογική βία και τη χορήγηση φαρμακευτικής αγωγής χωρίς τη συμβουλή γιατρού στη Γερμανία, και τις κατηγορίες για σεξουαλική κακοποίηση 100 αθλητριών στις ΗΠΑ. Τέλος, επισημαίνεται η ανάγκη για συντονισμένες μεταρρυθμίσεις του υφιστάμενου πλαισίου τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη.

Στις 17 Απριλίου και με αφορμή το τραγικό θάνατο δύο εργατών, τίθεται το ζήτημα των εργατικών δυστυχημάτων που παρουσιάζουν εκρηκτική αύξηση το τελευταίο διάστημα. Ο λόγος για τους πέντε θανάτους εργαζομένων της ΔΕΗ μέσα σε 15 μέρες, γεγονός που επιβεβαιώνει την παντελή έλλειψη μέτρων σε εργασίες υψηλού κινδύνου. Επιπλέον, η εφημερίδα αναφέρεται και στην αδυναμία του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας να ελέγξει την τήρηση των ελάχιστων όρων νομιμότητας και ασφαλείας, κατόπιν μάλιστα της υποστελέχωσης που έχει υποστεί από την κυβέρνηση. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι όπως και σε άλλα εργατικά δυστυχήματα έτσι και στο πιο πρόσφατο περιστατικό όλες οι πληροφορίες συνηγορούν στο «εργοδοτικό έγκλημα», όπως καταγγέλλουν και τα σωματεία των εργαζομένων.

Το τελευταίο άρθρο αυτής της θεματικής αφορά τη δημοσιοποίηση των Πρακτικών των συνεδριάσεων της Επιτροπής Λοιμοξιολόγων. Σύμφωνα με το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας, τα συγκεκριμένα έγγραφα μαρτυρούν ότι η Επιτροπή δεν ήταν υπεύθυνη για τις αποφάσεις που λάμβανε η κυβέρνηση κατά τη διάρκεια της δεύτερης καραντίνας, γεγονός που αποδεικνύει τον λόγο για τον οποίο η δεύτερη δεν δεχόταν να γνωστοποιήσει τα πρακτικά. Όπως γίνεται αντιληπτό, η εξέλιξη αυτή εκθέτει σοβαρά την κυβέρνηση καθώς προέβη σε μία σειρά μη επιστημονικά ελεγμένων αποφάσεων, με αποτέλεσμα να εξαπατά διαρκώς τους πολίτες.

Τον μήνα αυτό υπάρχουν αναφορές και σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής. Το πρώτο άρθρο, με αφορμή την επίσκεψη Δένδια στην Άγκυρα, αφορά την πορεία των ελληνοτουρκικών σχέσεων και την αποτελεσματικότητα τέτοιων κινήσεων. Αναλυτικότερα, οι δηλώσεις τόσο του Δένδια όσο και του Τούρκου αξιωματούχου μπορεί να ικανοποίησαν το κοινό της εκάστοτε χώρας, δεν κινήθηκαν ωστόσο στο ίδιο πλαίσιο και παρέμειναν ασυμβίβαστες σε κάθε μείζον θέμα. Η εφημερίδα θέτει τους προβληματισμούς της σχετικά με το εάν και κατά πόσο μια τέτοια επίσκεψη είναι ικανή να φέρει αλλαγές στις δυναμικές των δύο χωρών και όχι απλώς να αποσκοπεί στην εξύψωση του εθνικού φρονήματος της χώρας. Στις 27 Απριλίου κατατίθεται το ελληνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με το οποίο η Ελλάδα διεκδικεί επιδοτήσεις και δάνεια ύψους 31 δισ. ευρώ. Η εφημερίδα κρίνει τις προσδοκίες της κυβέρνησης υπεραισιόδοξες, συγκριτικά μάλιστα με τις άλλες ευρωπαϊκές χώρες του Νότου, γεγονός που αποδεικνύεται και από δημοσκοπήσεις

φορέων της Ε.Ε.. Το άρθρο αυτό ολοκληρώνει τις αναφορές σε ζητήματα εξωτερικής πολιτικής, τα οποία υπο-εκπροσωπούνται τον συγκεκριμένο μήνα στις θεματικές επιλογές της εφημερίδας.

Τέλος, όπως και τους προηγούμενους μήνες, έτσι και τον Απρίλιο υπάρχουν άρθρα που δεν αφορούν ξεκάθαρα κάποια θεματική και για αυτό σχολιάζονται ξεχωριστά. Αυτό το διάστημα παρατηρούνται τρία άρθρα που ασκούν κριτική στον Κ. Μητσοτάκη και τις αποφάσεις του, είτε αυτές αφορούν την πανδημία είτε την επιλογή προσώπων που απαρτίζουν την κυβέρνηση. Αναλυτικότερα, στις 5 Απριλίου η εφημερίδα κάνει λόγο για την ομιλία του πρωθυπουργού στη Βουλή, σύμφωνα με την οποία επαίνεσε τα μέτρα της κυβέρνησης και έφερε στο προσκήνιο το επικείμενο άνοιγμα ορισμένων δραστηριοτήτων, μεταξύ αυτών και το λιανεμπόριο. Δύο μέρες αργότερα βέβαια ανακοινώθηκε πως το λιανεμπόριο δεν θα ανοίξει σε Θεσσαλονίκη, Πάτρα και Κοζάνη, γεγονός που δημιούργησε προβληματισμούς σχετικά με την προχειρότητα στη λήψη τέτοιων μέτρων.

Την 13^η Απριλίου τίθεται το ζήτημα της ψήφου των αποδήμων. Σύμφωνα με τον Υπουργό Εσωτερικών καθίσταται αναγκαία η κατάργηση των περιορισμών που εμποδίζουν τους Έλληνες του εξωτερικού να ασκήσουν τα εκλογικά τους δικαιώματα. Η συγκεκριμένη διάταξη, σύμφωνα με την εφημερίδα, στοχεύει στην αλλοίωση του εκλογικού σώματος προκειμένου να επωφεληθεί το κυβερνών κόμμα. Αξίζει να σημειωθεί ότι ο πρώτος που επιχείρησε αυτή την αλλαγή ήταν ο Κ. Καραμανλής, προκειμένου να ενισχύσει τη Κεντροδεξιά με τις ψήφους των αποδήμων.

Λίγες μέρες αργότερα, η είδηση περί σύστασης κλειστού πρωταθλήματος στο οποίο θα συμμετέχει η ελίτ των ποδοσφαιρικών ομάδων ταρακούνησε το ποδοσφαιρόφιλο κοινό αλλά και γενικότερα τον αθλητικό χώρο. Η δημιουργία της Super League, με τη συμμετοχή 20 από τις καλύτερες ομάδες πλήττει και τα υπόλοιπα πρωταθλήματα καθώς δεν διευκρινίζεται εάν οι συγκεκριμένες ομάδες θα έχουν το δικαίωμα συμμετοχής και σε άλλες ποδοσφαιρικές οργανώσεις. Τέλος, εκτίμηση της εφημερίδας είναι πως η Super League δεν θα υλοποιηθεί, καθώς θα δημιουργούσε σοβαρά οικονομικά προβλήματα στον χώρο του ποδοσφαίρου.

Στις 21 Απριλίου η εφημερίδα μέσω του κύριου άρθρου της ασκεί σφοδρή κριτική στον Κ. Μητσοτάκη. Η επιλογή του κυβερνητικού επιτελείου, το οποίο απαρτίζεται από πρώην στελέχη του ΛΑΟΣ και πρώην υμνητές της χούντας, φανερώνει την προσκόλληση της Δεξιάς σε ένα ιδεολογικό παρελθόν που φαινόταν να έχει αποτινάξει. Ακόμη, όπως επισημαίνει η εφημερίδα, η πανδημία και το ειδικό καθεστώς έκτακτης ανάγκης έδωσαν τη δυνατότητα στη κυβέρνηση να παραβιάζει τις αρχές του κοινοβουλευτισμού και να επιβάλλει τις νεοφιλελεύθερες πρακτικές της. Συνεπώς, η προσχηματική χρήση της πανδημίας για την προάσπιση μίας συγκεκριμένης ατζέντας φανερώνει τις προθέσεις της κυβέρνησης και καταδεικνύει την ιδεολογική της βάση.

Δύο μέρες αργότερα, με έναυσμα τις δηλώσεις του Πρωθυπουργού για τις αλλαγές στο φορολογικό σύστημα, η «Εφημερίδα των Συντακτών» κάνει λόγο για εκλογική ετοιμότητα από τη μεριά της κυβέρνησης. Η εσπευσμένη επανεκκίνηση της αγοράς, σε συνδυασμό με τη μείωση των φορολογικών συντελεστών και της προκαταβολής φόρου, φανερώνουν, σύμφωνα με την εφημερίδα, τον πανικό της κυβέρνησης. Επιπλέον, η ματαίωση της διεξαγωγής διαγωνισμού για τη δωρεάν διάθεση 10 εκατ. self test προστίθεται σε ακόμη ένα προσωπικό φιάσκο του Πρωθυπουργού, καθώς καταλήγει για ακόμη μία φορά στη λύση των απευθείας αναθέσεων.

Στις 26 Απριλίου η εφημερίδα αναδεικνύει το ζήτημα των ιδιωτικοποιήσεων και, ειδικότερα, την εμπλοκή του ιδιωτικού τομέα στις ένοπλες δυνάμεις. Η αναφορά είναι για τον επιχειρηματία Πρ. Εμφιετζόγλου, ο οποίος έχει ιδρύσει το σωματείο «Ταμείον Ελληνικού Στόλου – Αβέρωφ ΙΙ» με σκοπό την αγορά μίας φρεγάτας. Ωστόσο, δημιουργεί προβληματισμό

το γεγονός ότι το ίδιο όνομα αντιστοιχεί και σε μια δημόσια υπηρεσία του υπουργείου Εθνικής Άμυνας. Είναι σημαντικό να επισημανθεί ότι οι πολιτικές θέσεις του επιχειρηματία είναι γνωστές, καθώς έχει συμπορευτεί με τον ΛΑΟΣ και μολονότι στην πορεία απέσυρε την υποστήριξή του, η ιδεολογική του τοποθέτηση εξακολουθεί να παραμένει η ίδια.

Το τελευταίο άρθρο του μήνα αφορά τον ψηφιακό καπιταλισμό. Όπως τονίζει η εφημερίδα, οι όροι που διέπουν πλέον το Διαδίκτυο έχουν μεταβάλλει κατά πολύ το περιεχόμενο και τις υπηρεσίες που μας παρέχονται. Οι παγκόσμιοι κολοσσοί κατέχουν τα ηνία στη ροή της πληροφορίας, ενώ δεν είναι λίγες οι φορές που τα προσωπικά δεδομένα πολιτών διαρρέουν. Συμπερασματικά, η νέα εποχή του Διαδικτύου είναι ικανή να αντικαταστήσει τα παραδοσιακά ΜΜΕ και να γίνει το ίδιο (σ.σ. το Διαδίκτυο) φορέας πολιτικής.

4.7 Θεματικές αναφορές Μαΐου

Η καταγραφή των κύριων άρθρων της «Εφημερίδας των Συντακτών» ολοκληρώνεται την πρώτη εβδομάδα αυτού του μήνα, καθώς συμπληρώνονται έξι μήνες από την έναρξη της δεύτερης καραντίνας. Αναλυτικότερα, οι θεματικοί άξονες που καταγράφονται τον Μάιο είναι αυτοί της υγείας, της οικονομίας και των εργασιακών σχέσεων.

Η 5^η Μαΐου σηματοδοτεί την επανεκκίνηση του κλάδου της εστίασης μετά από περίπου έξι μήνες περιορισμών. Κεντρική παράμετρος του άρθρου αποτελεί η προσέγγιση από τη μεριά της κυβέρνησης σχετικά με την αυθόρμητη και «ανεπίσημη» άρση των περιορισμών λίγο καιρό πριν το επίσημο άνοιγμα της εστίασης. Σύμφωνα με την εφημερίδα, η κυβέρνηση και τα φιλικά προς εκείνη ΜΜΕ κρίνουν σε κάθε περίπτωση τότε ο συνωστισμός απαιτεί αστυνομική παρέμβαση και τότε πραγματοποιείται νόμιμα. Ακόμη, σχολιάζεται η αγωνία του κόσμου της εστίασης, καθώς η μικρομεσαία επιχειρηματικότητα, η οποία και απαρτίζει σε μεγάλο ποσοστό την εστίαση, δεν έχει λάβει την αναγκαία αρωγή από την κυβέρνηση.

Την επόμενη μέρα το ζήτημα των ιδιωτικοποιήσεων μονοπωλεί το ενδιαφέρον της εφημερίδας. Εν προκειμένω, η διαρκής εξυπηρέτηση των ιδιωτικών συμφερόντων επιβεβαιώνεται από τη περίπτωση των ΕΛΠΕ και του Ελληνικού, δύο επενδύσεις που έχουν τεθεί εξ αρχής ως προτεραιότητα της κυβέρνησης Μητσοτάκη. Όσον αφορά το Ελληνικό, τα οφέλη του Δημοσίου από τη συγκεκριμένη επένδυση παραμένουν ασαφή, ενώ η γραφειοκρατική διαδικασία το έχει ήδη πλήξει σοβαρά. Τέλος, αναφορικά με τα ΕΛΠΕ, η κυβέρνηση στοχεύει στην πλήρη ιδιωτικοποίησή τους, στερώντας από το Δημόσιο οποιοδήποτε δικαίωμα κατείχε μέχρι πρότινος.

Συμπερασματικά, το κύριο άρθρο της εφημερίδας επισημαίνει δύο σημαντικά ζητήματα που την έχουν απασχολήσει κατά τη διάρκεια της δεύτερης καραντίνας. Το ενδιαφέρον της για τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων γίνεται φανερό από τη συχνότητα που επιλέγει να αρθρογραφήσει για αυτό. Από την άλλη το θέμα των ιδιωτικοποιήσεων καταλαμβάνει μηνιαία μία θέση στο κεντρικό άρθρο του μέσου.

4.8 Συνολική αποτίμηση της θεματικής ατζέντας της «Εφημερίδας των Συντακτών» στο διάστημα Νοέμβριος 2020 – Μάιος 2021

Χαρακτηριστικό γνώρισμα της εφημερίδας κατά τη διάρκεια της περιόδου που μελετήθηκε αποτελεί η κριτική που ασκεί στην κυβέρνηση είτε πρόκειται για την πανδημία είτε για πλήθος κοινωνικοοικονομικών ζητημάτων που προκύπτουν. Η διαρκής αναφορά στην ανάγκη ανάληψης ευθυνών από την κυβέρνηση, αποτυπώνει τη γενικότερη στάση της εφημερίδας απέναντι στις πρακτικές που εφαρμόζονται.

Αναφορικά με την πανδημία, η εφημερίδα κατηγορεί συχνά την κυβέρνηση πως δρα σπασμωδικά, χωρίς να υπολογίζει τις επιπτώσεις των αποφάσεών της. Η έλλειψη αυτοκριτικής και η διάθεση κάλυψης των λάθους πρακτικών χαρακτηρίζουν, σύμφωνα με την «Εφημερίδα των Συντακτών» τη γενικότερη ιδεολογική θέση της κυβέρνησης. Τέλος, η παράκαμψη του συμβουλευτικού ρόλου της Επιτροπής των ειδικών και η δράση της κυβέρνησης κατά το δοκούν αποτελεί συνήθη τακτική της. Το συγκεκριμένο γεγονός αποτελεί πεδίο σχολιασμού και κριτικής από την εφημερίδα, καθώς γίνονται φανερές οι προτεραιότητές της. Όπως επισημαίνεται, η συγκυρία της πανδημίας αποτελεί τη καταλληλότερη αφορμή για την κύρωση νομοσχεδίων, παρακάμπτοντας τη νομοθετική λειτουργία του Κοινοβουλίου που, υπό άλλες συνθήκες, θα προκαλούσαν τις αντιδράσεις κομμάτων και πολιτών. Χαρακτηριστικά είναι τα παραδείγματα του νομοσχεδίου για την αναβάθμιση της Παιδείας και του εργασιακού νομοσχεδίου που, μεταξύ άλλων, καταστρατηγεί την κατοχύρωση του δώρου. Το νομοσχέδιο που προτείνεται από το υπουργείο Παιδείας σχολιάζεται έντονα από την εφημερίδα, καθώς η στάση του ξεκαθαρίζεται εξ αρχής. Σημαντική είναι και η αναφορά σε επιμέρους διατάξεις του νομοσχεδίου που αφορούν τη σύσταση αστυνομικού σώματος που θα είναι υπεύθυνο για τη φύλαξη των πανεπιστημίων. Το κεντρικό άρθρο της εφημερίδας επανέρχεται συχνά στο συγκεκριμένο ζήτημα, κάνοντας λόγο για αυταρχική κυβέρνηση που επιδιώκει τον έλεγχο των ΑΕΙ.

Ωστόσο το διάστημα αυτό προκύπτουν και κοινωνικά ζητήματα που μονοπωλούν το ενδιαφέρον της εφημερίδας και συχνά εμπλουτίζουν το κύριο άρθρο της. Η καταπάτηση κατοχυρωμένων ελευθεριών, η ακραία αστυνομική αυθαιρεσία, η προκλητική διαχείριση της απεργίας πείνας του Δ. Κουφοντίνα και η ανοχή της κυβέρνησης σχετικά με την υπόθεση Λιγνάδη, αποτελούν βασικές παράμετροι της κυβερνητικής πολιτικής δράσης.

Κεντρική θεματική αναφορά της εφημερίδας αποτελεί και η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Σε όλο το διάστημα που μελετάται η εφημερίδα επισημαίνει το χρέος της κυβέρνησης να συνδράμει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες αποτελούν μάλιστα την πλειονότητα στον χώρο της εστίασης. Η συγκεκριμένη θεματική σχολιάζεται εκτενέστατα από την εφημερίδα, γεγονός που καταδεικνύει τη στάση της απέναντι στις πρωτόγνωρες εργασιακές συνθήκες που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι μικρότερες και λιγότερο ευνοημένες επιχειρήσεις του κλάδου.

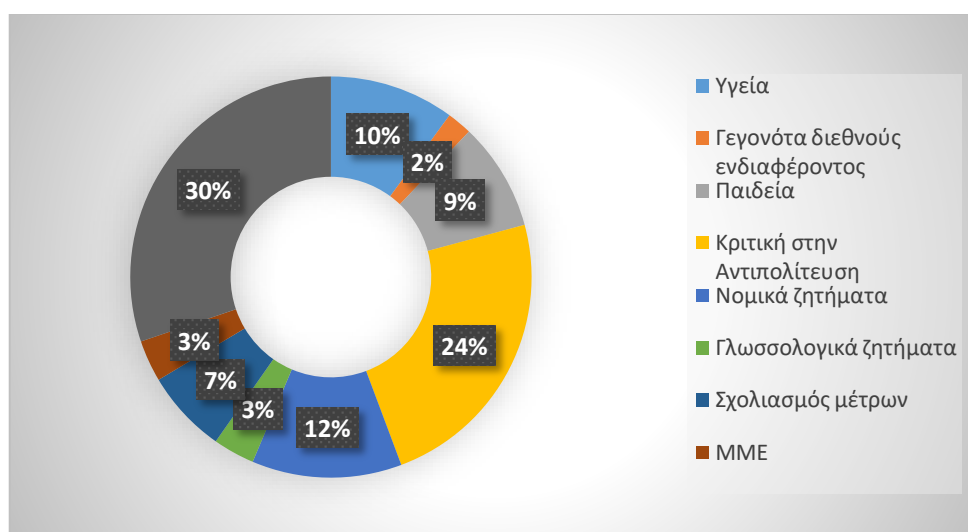
Τέλος, αρκετά άρθρα αφιερώνονται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη διαχείρισή της στο ζήτημα του εμβολιαστικού σχεδίου. Οι αισιόδοξες υποσχέσεις για ισότιμη πρόσβαση στα εμβόλια υποχωρούν, καθώς οι αναφορές για διμερείς συμφωνίες μεταξύ ορισμένων ευρωπαϊκών χωρών και φαρμακοβιομηχανιών πληθαίνουν. Η συγκεκριμένη εξέλιξη κρίνεται εκτενώς από την εφημερίδα, ενώ γίνεται λόγος για ασυνέπεια της Ε.Ε. απέναντι στα κράτη-μέλη.

Συμπερασματικά, η θεματική ατζέντα της «Εφημερίδας των Συντακτών» περιστρέφεται γύρω από την κριτική στη κυβέρνηση, ενώ έντονη είναι και η αναφορά της σε κοινωνικά ζητήματα της περιόδου. Οι αναφορές στην πανδημία είναι άρρηκτα συνδεδεμένες με κριτική

προς την κυβέρνηση και τους χειρισμούς της, στο πλαίσιο της γενικότερης κοινωνικής αναταραχής και κόπωσης των πολιτών που επιφέρουν. Ο διαρκής έλεγχος των κυβερνητικών πρακτικών υπό το πρίσμα μιας προοδευτικής ατζέντας συνοψίζει την πολιτική της εφημερίδας όπως αυτή αποτυπώνεται στη θεματική της ατζέντας και στο συγκεκριμένο περιεχόμενό της.

Κεφάλαιο 5: Επισκόπηση στα κύρια άρθρα των Μανδραβέλλη, Θεοδωρόπουλου, Παππά, Ψαρρά

5.1: Πάσχος Μανδραβέλλης

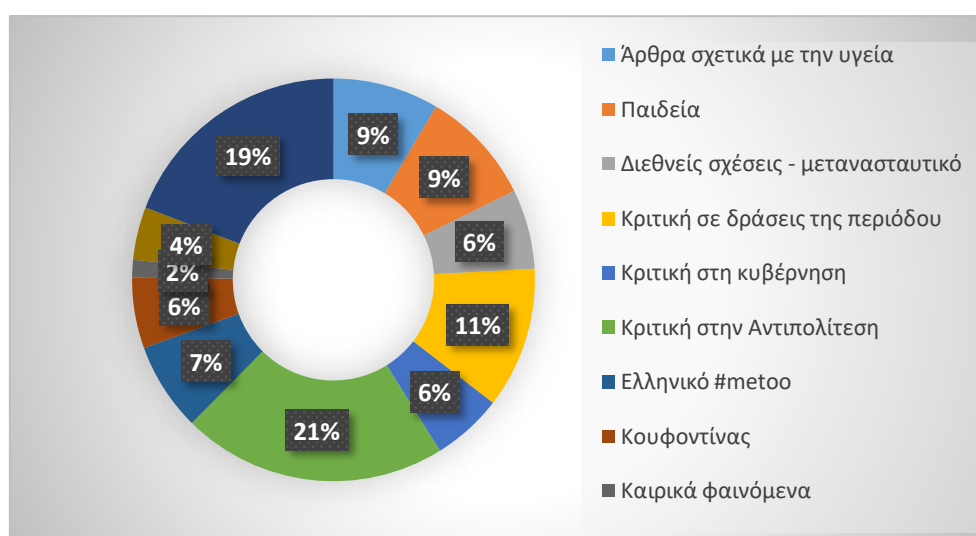
Ο θεματικός επιμερισμός των άρθρων του Πάσχου Μανδραβέλλη παρουσιάζει ποικιλομορφία, καθώς καταπιάνεται με πλήθος ζητημάτων το διάστημα που μας απασχολεί. Η κριτική του επικεντρώνεται γύρω από τις δηλώσεις της αντιπολίτευσης και, ειδικότερα, του ΣΥΡΙΖΑ και του ΚΙΝ.ΑΛΛ. Ο σχετικός σχολιασμός είναι κατά κύριο λόγο επικριτικός, ενώ από την αρθρογραφία του προκύπτει η αποστροφή του προς την Αριστερά εν γένει. Χαρακτηριστικά είναι τα άρθρα του στα οποία υποστηρίζει πως εν μέσω πανδημίας ο ΣΥΡΙΖΑ υποκινεί πορείες και διαδηλώσεις.

Σημαντικές είναι, επίσης, οι αναφορές σε νομικά ζητήματα. Ο δημοσιογράφος αρθρογραφεί τακτικά για ειδήσεις της επικαιρότητας που άπτονται του τομέα της δικαιοσύνης όπως, ενδεικτικά, την υπόθεση Novartis και τον νόμο για τη διαφύλαξη των προσωπικών δεδομένων. Παρόμοια συχνότητα παρουσιάζουν και οι τοποθετήσεις του σχετικά με την υγεία. Το εμβολιαστικό πρόγραμμα, οι ανησυχίες γύρω από αυτό και η ενδεχόμενη επιτυχία του αποτελούν κεντρική μέριμνα στη σχετική αρθρογραφία.

Ενδιαφέρον επιδεικνύεται, τέλος, μολονότι σε μικρότερη κλίμακα, για γλωσσολογικά θέματα. Ο προβληματισμός του σχετικά με την ορθή και τη μεταφορική χρήση των λέξεων, αλλά και η συστηματική κριτική του για δηλώσεις του κ. Μπαμπινιώτη, είναι ενδεικτικές περιπτώσεις.

Συνοπτικά, η πολιτική ανάλυση του Μανδραβέλλη περιστρέφεται γύρω από τις ευθύνες της αντιπολίτευσης σε κρίσιμα ζητήματα της περιόδου. Οι περισσότερες προσεγγίσεις του αφορούν τη στάση και τις δηλώσεις του ΣΥΡΙΖΑ, ενώ συχνή είναι και η αναφορά του σε κοινωνικά θέματα που παρουσιάζονται και, σύμφωνα με την αρθρογραφία του, υποκινούνται από την Αριστερά προκειμένου να πλήξουν την κοινωνική συνοχή και, κατ' επέκταση την κυβέρνηση.

5.2: Τάκης Θεοδωρόπουλος

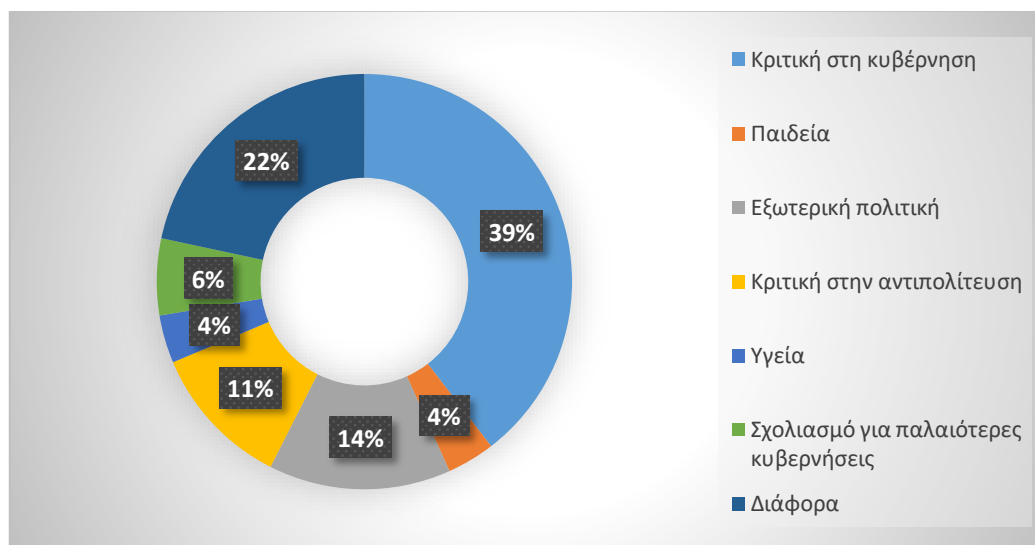
Σε παρόμοιο πλαίσιο κινείται και η αρθρογραφία του Τάκη Θεοδωρόπουλου. Σε αντίθεση με τον θεματικό επιμερισμό που προκύπτει από τα άρθρα του Μανδραβέλλη, η αρθρογραφία του Θεοδωρόπουλου συμπεριλαμβάνει και κριτική στη κυβέρνηση. Τα συγκεκριμένα άρθρα αφορούν κατά κύριο λόγο αποφάσεις ή δηλώσεις μελών της κυβέρνησης για τη συγκυρία της πανδημίας, αλλά και για ζητήματα που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της περιόδου. Η κριτική δεν φέρει πάντοτε αρνητικό πρόσημο, ενώ οι κινήσεις του πρωθυπουργού και άλλων κυβερνητικών αξιωματούχων σχολιάζονται με επιείκεια.

Στον αντίποδα της κυβερνητικής κριτικής, οι τοποθετήσεις που αφορούν την αντιπολίτευση, πέραν του ότι είναι περισσότερες, χαρακτηρίζονται από σφοδρότητα και ορισμένες φορές από σαρκαστικό ύφος. Στην πλειονότητά της, η αρθρογραφία του έχει ως τελικούς αποδέκτες τους Τσίπρα και Βαρουφάκη, είτε πρόκειται για δηλώσεις τους είτε για δράσεις τους κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Σε κάθε περίπτωση, τονίζεται η επιβλαβής συνεισφορά της αντιπολίτευσης και η εμπλοκή της σε διαμαρτυρίες που συντελούνται με αφορμή πλήθος κοινωνικοπολιτικών εξελίξεων.

Οι απόψεις του δημοσιογράφου σε σημαντικά γεγονότα της περιόδου αποτυπώνονται ευκρινώς μέσω της θεματικής που αφορά τις δράσεις που έλαβαν χώρα το συγκεκριμένο διάστημα. Ειδικότερα, οι θέσεις του σχετικά με το νομοσχέδιο για την παιδεία, τα επεισόδια μεταξύ πολιτών/φοιτητών και αστυνομίας και την υπόθεση Κουφοντίνα (για την οποία υπάρχει και σχετική θεματική), συγκλίνουν αρκετά με αυτές της κυβέρνησης, ενώ η αρθρογραφία του συχνά λειτουργεί προς επίρρωση της κυβερνητικής επιχειρηματολογίας.

Συμπερασματικά, η αρθρογραφία του Θεοδωρόπουλου παρουσιάζει ποικιλομορφία σχετικά με τις θεματικές που προσεγγίζει, ενώ φαίνεται πως συμβαδίζει αρκετά με τα γεγονότα της επικαιρότητας. Οι κοινωνικοπολιτικές εξελίξεις και η κριτική προς την αντιπολίτευση μονοπωλούν το ενδιαφέρον του δημοσιογράφου, ενώ σε κάθε περίπτωση διαφαίνεται η σύμπλευση με την κυβερνητική τάση.

5.3: Τάσος Παππάς

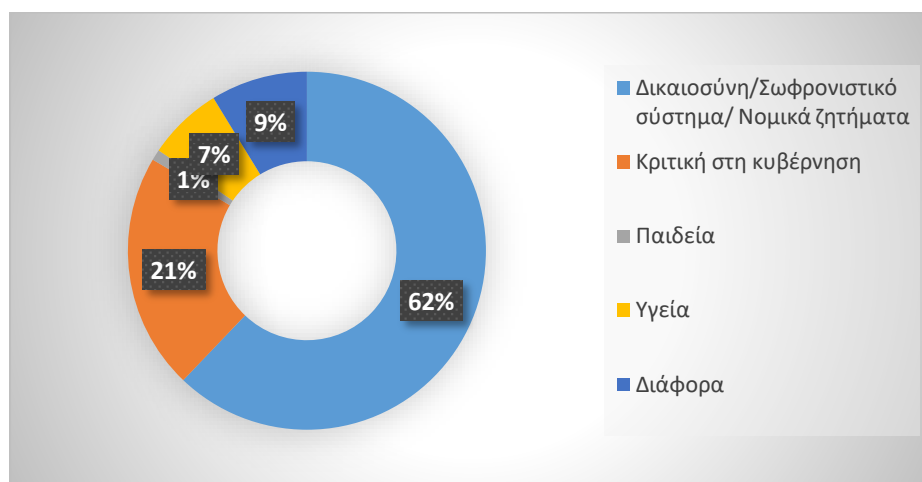

Κεντρική προβληματική των άρθρων του Τάσου Παππά αποτελεί η κριτική στη κυβέρνηση εν γένει, αλλά και στον ίδιο τον πρωθυπουργό ειδικότερα. Η πλειονότητα των κοινωνικοπολιτικών ζητημάτων, είτε πρόκειται για τη διαχείριση της πανδημίας είτε για τη ψήφιση νέων νομοσχεδίων, προσεγγίζεται υπό το πρίσμα της ευθύνης των κυβερνητικών αξιωματούχων με επικεφαλής τον Μητσοτάκη. Η σχέση κυβέρνησης-MME και η επικοινωνιακή διαχείριση της πρώτης σε πλήθος επίκαιρων ζητημάτων, βρίσκεται συχνά στο επίκεντρο του σχολιασμού του δημοσιογράφου. Σε γενικές γραμμές, το διακύβευμα των τοποθετήσεών του αφορά τον έλεγχο των κυβερνητικών θέσεων και πρακτικών κατά τη διάρκεια της καραντίνας.

Δευτερεύον ζήτημα της αρθρογραφίας του αποτελεί ο σχολιασμός της εξωτερικής πολιτικής. Αν και δεν παρατηρείται κάποιο κοινό υπόβαθρο μεταξύ των άρθρων του, η συγκεκριμένη θεματική παρουσιάζει μία σταθερή συχνότητα στην ημερήσια διάταξη. Ορισμένες αναφορές κάνουν λόγο για τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και τις δηλώσεις Δένδια, ενώ δεν εκλείπουν και οι αναφορές στις ΗΠΑ.

Στον αντίποδα της κριτικής στη κυβέρνηση, επισημαίνεται ο ρόλος της Αντιπολίτευσης και οι δηλώσεις στελεχών των κομμάτων. Ο δημοσιογράφος λαμβάνοντας υπόψη τα ζητήματα της επικαιρότητας, σχολιάζει τις θέσεις των κομμάτων της Αντιπολίτευσης, με ιδιαίτερη έμφαση στον ΣΥΡΙΖΑ και δευτερευόντως στο ΚΙΝ. ΑΛΛ. Τέλος, εντύπωση προκαλεί η μνεία σε κυβερνήσεις του παρελθόντος. Αν και οι αναφορές σε αυτή τη θεματική δεν είναι τόσο πολυάριθμες, γίνεται αντιληπτό πως η μελέτη των δράσεων και των πρακτικών των κυβερνήσεων ανά τα χρόνια αποτελεί προσωπικό πεδίο ενδιαφέροντος του δημοσιογράφου.

5.4: Άντα Ψαρρά

Ο θεματικός επιμερισμός των άρθρων της Άντα Ψαρρά εξαντλείται σε πέντε βασικούς άξονες. Όπως γίνεται αντιληπτό και από το γράφημα, τα νομικά ζητήματα μονοπωλούν το ενδιαφέρον της αρθρογράφου, σε αντίθεση με ζητήματα όπως αυτά της υγείας και της παιδείας, που έχουν ελάχιστη παρουσία στην ημερήσια διάταξη. Η κατάσταση στις φυλακές και το σωφρονιστικό σύστημα εν γένει αποτελούν κεντρική παράμετρο των άρθρων της, ενώ σημαντική αναφορά γίνεται και σε κοινωνικοπολιτικά ζητήματα της περιόδου, υπό το πρίσμα της δικαιοσύνης.

Σε κάθε περίπτωση τονίζεται η ανάγκη αναδιάρθρωσης του σωφρονιστικού συστήματος, ιδίως σε περιόδους όπως αυτή που μελετάται, καθώς οι κρατούμενοι είναι από τις πρώτες πληγείσες κοινωνικές ομάδες. Συχνή αναφορά γίνεται και στην υπόθεση Κουφοντίνα, με τη δημοσιογράφο να ασκεί σφοδρή κριτική στη κυβέρνηση και στις παράνομες πρακτικές της. Η αρθρογράφος φαίνεται να παρακολουθεί στενά τις εξελίξεις και να αναδεικνύει τη σαθρή επιχειρηματολογία από την πλευρά των θεσμικών παραγόντων. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η αρθρογραφία της σχετικά με το σκάνδαλο Novartis, ενώ μέρος της δουλειάς της επικεντρώνεται και στην υπόθεση της Folli Follie. Τέλος, βασικό θεματικό άξονα αποτελεί η κριτική προς την κυβέρνηση και τα φιλικά προσκείμενα ΜΜΕ. Βέβαια, συχνή είναι και η αναφορά στον υπουργό Δικαιοσύνης Τσιάρα, με αφορμή το νομοθετικό του έργο.

Συμπερασματικά, η συγκυρία της υγειονομικής κρίσης δεν σχολιάζεται εκτενώς, σε αντίθεση με τα άρθρα των υπόλοιπων δημοσιογράφων, αλλά και την ίδια την «Εφημερίδα των Συντακτών». Παρατηρείται πως συχνά επισημαίνονται δευτερεύοντα ζητήματα της επικαιρότητας, τα οποία ως επί το πλείστον σχετίζονται με κάποια πτυχή της δικαιοσύνης.

Κεφάλαιο 6: Σύγκριση μεταξύ των δύο εφημερίδων – Συμπεράσματα

6.1 Σύγκριση «Καθημερινής» - «Εφημερίδας των Συντακτών»

6.1.1 Ύφος – έκταση – δομή

Στο τμήμα αυτό της εργασίας συγκρίνονται οι θεματικές ατζέντες που προώθησαν στο συγκεκριμένο χρονικό διάστημα οι υπό εξέταση εφημερίδες. Ειδικότερα, εξετάζονται οι θεματικές προτεραιότητες και ιεραρχήσεις τους, η δομή και τα μορφολογικά χαρακτηριστικά της σχετικής αρθρογραφίας, καθώς και το περιεχόμενό της.

Αναφορικά με τα δομικά χαρακτηριστικά των άρθρων μπορεί να παρατηρηθεί πως η έκταση ενός κειμένου, το ύφος και οι τρόποι επεξήγησης και ανάλυσης ενός γεγονότος, αποτελούν σημαντικές συνιστώσες του ίδιου του μηνύματος. Στην προκειμένη περίπτωση μάλιστα οι διαφορές σχετικά με τα παραπάνω στοιχεία είναι εμφανείς, καθώς παρατηρούνται στη πλειονότητα των κύριων άρθρων των εφημερίδων. Ως προς την έκταση, τα άρθρα της «Καθημερινής» είναι πιο συμπυκνμένα, καθώς συνήθως δεν ξεπερνούν τις 5-6 γραμμές, σε αντίθεση με την «ΕφΣυν» όπου καταγράφονται πιο μακροσκελή άρθρα, με ξεχωριστές παραγράφους και πιο ανεπτυγμένη ανάλυση. Διαφορές έκτασης δεν καταγράφονται μόνο στα κύρια άρθρα. Το ίδιο μοτίβο ακολουθείται σε όλα τα άρθρα, με ελάχιστες εξαιρέσεις στη περίπτωση της «Καθημερινής», όπου σε περιόδους με έντονη επικαιρότητα το πολιτικό μήνυμα είναι πιο εκτενές και επεξηγηματικό.

Διαφορετικό είναι επίσης το ύφος των άρθρων ανάμεσα στις δύο εφημερίδες. Στην «Καθημερινή», τα κείμενα αποπνέουν διδακτικό ύφος, καθώς φαίνεται να στοχεύουν στο «τι πρέπει να συμβεί» προκειμένου να εξομαλυνθεί η κατάσταση και να εξαχθεί ένα θετικό αποτέλεσμα από την πολιτική της καραντίνας. Πολλές φορές, λόγω και της θεματολογίας που προσεγγίζει, τα άρθρα έχουν εμψυχωτικό χαρακτήρα. Εξάλλου, στην πλειονότητά τους τα άρθρα απευθύνονται σε αναγνωστικό κοινό που, όπως και στο σύνολο των πολιτών, διακατέχεται από κόπωση λόγω του εγκλεισμού. Σε πολλές περιπτώσεις το κύριο άρθρο της εφημερίδας εφιστά τη προσοχή στο κοινό και το προτρέπει να πειθαρχεί στα μέτρα ούτως ώστε να επισπευστεί η λήξη της καραντίνας.

Αναφορικά με την «Καθημερινή», τα κύρια άρθρα της, ακριβώς και λόγω της έκτασής τους, δεν εμβαθύνουν στο εκάστοτε γεγονός, αντιθέτως μάλιστα το προσεγγίζουν πιο περιληπτικά, ενώ συχνά καταλήγουν σε κάποιο διακύβευμα. Παρατηρείται ότι προς το τέλος κάθε άρθρου οι περίοδοι είναι πιο σύντομες, ενώ συχνά επαναλαμβάνονται λέξεις ή φράσεις προκειμένου να γίνει πιο παραστατικό το μήνυμα. Τέλος, όπως αναφέρθηκε, προτείνεται κάποιο σοβαρό διακύβευμα, συνήθως για την υγεία, με στόχο να διαφυλαχθεί και αναπαραχθεί η εμπιστοσύνη των πολιτών απέναντι στα μέτρα και τη κυβέρνηση.

Στον αντίποδα, η «ΕφΣυν» προσεγγίζει τη δημόσια θεματολογία με εκτενέστερες αναλύσεις και διαφορετικό ύφος. Εν προκειμένω, η αρθρογραφία της έχει ως κύριους αποδέκτες την κυβέρνηση, την ειδική επιτροπή και γενικότερα αξιωματούχους που εμπλέκονται στα ζητήματα της επικαιρότητας. Το πολιτικό της μήνυμα περιβάλλεται με έναν περισσότερο επικριτικό τόνο, χωρίς να παραλείπεται ο εκτενής σχολιασμός των παραμέτρων του εκάστοτε

θέματος. Είναι γεγονός ότι, εν αντιθέσει με την «Καθημερινή», το κύριο άρθρο της «ΕφΣυν» είναι πιο επεξηγηματικό, με σαφείς αναφορές στις εξελίξεις και το παρασκήνιο τους, και κατά κανόνα εφιστά την προσοχή στην κυβέρνηση για τις πρακτικές της.

Σε γενικές γραμμές, η πλειονότητα των άρθρων της καταλήγει με αιχμές για την κυβέρνηση και τις ευθύνες που καλείται να αναλάβει, ενώ συχνά ασκεί δριμυία κριτική προς τον ίδιο το πρωθυπουργό και τους υπουργούς. Ως προς το ύφος των άρθρων, δεν παρατηρείται κάποιο ιδιαίτερο επιμέρους χαρακτηριστικό, εκτός από τη χρήση μικρών παραγράφων που έχουν ως αποτέλεσμα να «απλώνει» το κείμενο και να δίνεται η εντύπωση μακροσκελούς καταγραφής. Συνεπώς, σε αντίθεση με την αρθρογραφία της «Καθημερινής», το κεντρικό άρθρο της «ΕφΣυν» είναι εκτενέστερο και αναλυτικότερο, με ξεκάθαρη πολιτική απεύθυνση και σχολιασμό, που αναδεικνύει τις επιμέρους διαστάσεις και παραμέτρους του εκάστοτε ζητήματος.

6.1.2 Περιεχόμενο

Το περιεχόμενο των δύο εφημερίδων παρουσιάζει μεγάλη απόκλιση, όχι τόσο σε επίπεδο ατζέντας, όσο στη προσέγγιση των θεματικών αναφορών και τη στάση τους απέναντι στις εξελίξεις της επικαιρότητας. Η πανδημία και οι υγειονομικές εξελίξεις, κυρίως τους δύο πρώτους μήνες της δεύτερης καραντίνας, μονοπωλούν το ενδιαφέρον των εφημερίδων, καθώς όπως προκύπτει και από τα γραφήματα που παρουσιάστηκαν, οι αναφορές τους σε αυτές είναι συχνότερες από τις άλλες θεματικές. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, η οπτική των εφημερίδων διαφέρει αισθητά, αντικατοπτρίζοντας τη δημόσια τοποθέτησή τους. Για παράδειγμα, το κύριο άρθρο της «Καθημερινής» συχνά τονίζει την ανάγκη διασφάλισης της εμπιστοσύνης των πολιτών απέναντι στα μέτρα και στην κυβέρνηση. Γενικότερα, η εφημερίδα φαίνεται να δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην υπακοή στα μέτρα, καθιστώντας τα πρώτη προτεραιότητα ανεξαρτήτως συνθηκών. Εκτός από τα μέτρα, επίκεντρο στον σχολιασμό της εφημερίδας αποτελεί η αποφυγή της σύγχυσης μέσω των δημόσιων τοποθετήσεων μελών της κυβέρνησης και ειδικών της επιτροπής. Σε μεγάλο βαθμό, η «Καθημερινή» στηρίζει την κριτική της στον αποπροσανατολισμό που προκαλείται είτε λόγω των αντικρουόμενων δηλώσεων είτε λόγω των κοινωνικοπολιτικών ζητημάτων που μεταφέρουν το ενδιαφέρον της κοινής γνώμης.

Από την άλλη, η «ΕφΣυν» προσεγγίζει την ίδια θεματολογία υπό το πρίσμα της κριτικής προς τη κυβέρνηση. Η πλειονότητα των κύριων άρθρων της καταλήγει να διαπιστώνει την ανικανότητα της κυβέρνησης να ανταπεξέλθει στη παρούσα συνθήκη της υγειονομικής κρίσης ή, έστω, να αναλάβει τις ευθύνες που αρνείται ότι της αναλογούν. Σε αντίθεση με την «Καθημερινή», όπου καλεί τους πολίτες να εμπιστευτούν τα μέτρα και τη χρησιμότητά τους, η «ΕφΣυν» επαναφέρει συχνά στη θεματολογία της την άρνηση από μεριάς της κυβέρνησης για ενίσχυση του ΕΣΥ με υγειονομικό προσωπικό και την προσχηματική χρήση της πανδημίας για τη λήψη αμφισβητούμενων μέτρων. Η κριτική περί λανθασμένων και σε ορισμένες περιπτώσεις επικίνδυνων χειρισμών αποτελεί κεντρική παράμετρο της αρθρογραφίας της εφημερίδας, με αποτέλεσμα να δίνεται διαφορετική ερμηνεία για τη στασιμότητα της χώρας στο δεύτερο κύμα της πανδημίας.

Ωστόσο, η σημαντικότερη διαφορά των δύο εφημερίδων διακρίνεται σε επιμέρους γεγονότα της επικαιρότητας που προκάλεσαν σύγχυση και διχασμό μεταξύ και των πολιτών. Ήδη από τον Νοέμβριο παρατηρείται διάσταση απόψεων σχετικά με τα αμφιλεγόμενα μέτρα της κυβέρνησης που αφορούν την απαγόρευση των συγκεντρώσεων άνω των τριών ατόμων για τη διασφάλιση της δημόσιας υγείας. Οι δημόσιες τοποθετήσεις των μέσων για το συγκεκριμένο γεγονός μεταφέρουν δύο εντελώς διαφορετικές πραγματικότητες, που εξυπηρετούν τη

γενικότερη ιδεολογική τους βάση. Τα κύρια άρθρα της «Καθημερινής» σχολιάζουν θετικά αυτή την εξέλιξη και ενισχύουν την υφιστάμενη επιχειρηματολογία περί εμπιστοσύνης στα μέτρα. Από την άλλη, η «Εφημερίδα των Συντακτών» ασκεί δριμεία κριτική στον αρμόδιο υπουργό και στην ελληνική αστυνομία για τις πρακτικές τους. Η συγκεκριμένη περίοδος αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα απόκλισης των δύο εφημερίδων, γεγονός που φανερώνει και το πολιτικό τους υπόβαθρο.

Εν συνεχεία, ο τομέας της παιδείας αποτελεί ένα αντιτιθέμενο πεδίο για τις δύο εφημερίδες. Αυτό το διάστημα λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις και δρομολογούνται μεταρρυθμίσεις που αφορούν το μέλλον της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Το προτεινόμενο νομοσχέδιο για την παιδεία και οι επιμέρους διατάξεις επανέρχονται συχνά στην επικαιρότητα και οξύνουν τα πνεύματα. Όπως γίνεται αντιληπτό, η «ΕφΣυν» τάσσεται κατά των συγκεκριμένων μεταρρυθμίσεων, κάνοντας λόγο για περιορισμό της εκπαιδευτικής διαδικασίας μέσω της διαρκούς αστυνόμευσης των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων. Το ίδιο διάστημα πραγματοποιείται πλήθος συγκεντρώσεων οι οποίες καταστέλλονται από τις αστυνομικές δυνάμεις, γεγονός που εντείνει την επιχειρηματολογία περί αυθαιρεσίας της ΕΛ.ΑΣ. Από την άλλη, η «Καθημερινή» υποδέχεται τα κυβερνητικά μέτρα κάνοντας λόγο για προοδευτικές μεταρρυθμίσεις που μεταβάλλουν το υφιστάμενο πλαίσιο και θέτουν νέες βάσεις για την παιδεία. Ακόμη, πολλά άρθρα της ασκούν κριτική τόσο σε φορείς όσο και στο σώμα των φοιτητών που αντιτάσσεται στο νομοσχέδιο, στα οποία επικαλείται η επιχειρηματολογία για την ανάγκη πάταξης της ανομίας και εγκαθίδρυση ενός υγιούς εκπαιδευτικού πλαισίου. Αμφότερες οι διαφορετικές επιχειρηματολογίες που αναπτύσσονται αποτυπώνουν την πόλωση της περιόδου, αλλά και τη διαφορετική πολιτική οπτική που προωθεί η κάθε εφημερίδα.

Πέρα από τις επιμέρους θεματικές είναι σημαντικό να επισημανθούν οι προτεραιότητες και τα κριτικά σχόλια-παρατηρήσεις που προβάλλει η κάθε εφημερίδα με την αρθρογραφία της. Για την «ΕφΣυν», η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες έχουν πληγεί σημαντικά το συγκεκριμένο διάστημα, αποτελεί ύψιστη προτεραιότητα και συχνά καλεί την κυβέρνηση να λάβει επιπλέον μέτρα. Η αναστολή λειτουργίας των καταστημάτων και η συνακόλουθη μείωση των εισοδημάτων απασχολεί συστηματικά την εφημερίδα, γεγονός που αποτυπώνεται και στην αύξηση των σχετικών αναφορών προς το τέλος του υπό εξέταση εξαμήνου. Η ίδια θεματική απασχολεί και την «Καθημερινή», ωστόσο φαίνεται να εξετάζει το συγκεκριμένο ζήτημα από τη σκοπιά της διασφάλισης αντικειμενικών κριτηρίων που θα ρυθμίζουν τότε μία επιχείρηση είναι αναγκαίο να λάβει κρατική αρωγή.

Ένα ζήτημα που θίγεται και από τα δύο μέσα είναι η πορεία του εμβολιαστικού προγράμματος. Η μελετημένη οργάνωσή του, η διαχείριση των πόρων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η διαφάνεια και η συνεχής ενημέρωση, αποτελούν ζώνες σύγκλισης των δύο εφημερίδων. Επίσης, οι εξελίξεις σχετικά με τον διαμοιρασμό των δόσεων και την απογοητευτική διαχείριση από την Ε.Ε. σχολιάζονται εκτενώς και τακτικά από τις εφημερίδες, με την «ΕφΣυν» να πραγματοποιεί τις σχετικές καταγραφές σε εντονότερο ύφος.

Ο τομέας της δικαιοσύνης αποτελεί επίσης πεδίο δημοσιογραφικής καταγραφής και στις δύο εφημερίδες. Αναφορικά με την «ΕφΣυν», κεντρική παράμετρος του συγκεκριμένου άξονα αποτελεί η προσχηματική παρέμβαση της κυβέρνησης και οι πρακτικές της ΕΛ.ΑΣ. και του αρμόδιου υπουργού. Σύμφωνα με την εφημερίδα, το διάστημα αυτό καταγράφονται σειρά κυβερνητικές αυθαιρεσίες, είτε πρόκειται για τις συναθροίσεις, που λόγω της καραντίνας ποινικοποιούνται, είτε για υποθέσεις όπως την απεργία πείνας του Κουφοντίνα, τη φύλαξη του Φουρθιώτη και τη διαφύλαξη της εμπιστοσύνης της Επιτροπής των ειδικών. Σε κάθε περίπτωση, οι ευθύνες είτε για αδιαφάνεια είτε για κακομεταχείριση ανήκουν στη κυβέρνηση, με την εφημερίδα να ασκεί σφοδρή κριτική και προσωπικά στον πρωθυπουργό.

Σε εντελώς άλλο κλίμα, οι αναφορές της «Καθημερινής» για τη συγκεκριμένη θεματική σε γενικές γραμμές αφορούν την πίστη στο θεσμό της Δικαιοσύνης. Εν προκειμένω, γίνεται λόγος για την εκδίκαση των υποθέσεων των σεξουαλικών παρενοχλήσεων οι οποίες έρχονται στο φως της δημοσιότητας τον Φεβρουάριο του 2021, αλλά και για την εξιχνίαση ποινικών υποθέσεων και ανεξιχνίαστων εγκλημάτων.

Βέβαια, βάσει του διαχωρισμού των θεματικών στη περίπτωση της «Καθημερινής» παρατηρείται και μία ακόμη που σχετίζεται με επιμέρους μέτρα που λαμβάνονται κατά τη διάρκεια της καραντίνας. Σε αυτή τη θεματική, μεταξύ άλλων, η εφημερίδα τοποθετείται σχετικά με την άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι και τη χορήγηση ασυλίας στην Επιτροπή, ζητήματα που στην «ΕφΣυν» έχουν καταταχθεί στον άξονα της δικαιοσύνης. Σε αυτή την περίπτωση, ωστόσο, ο τρόπος προσέγγισης των ζητημάτων, καθώς και η ύπαρξη και άλλων άρθρων που αφορούν τη βοηθητική λήψη μέτρων από μεριάς της κυβέρνησης, διαμορφώνουν τους όρους για τις σχετικές θεματικές αναφορές. Η στάση της εφημερίδας στα προαναφερθέντα γεγονότα απέχει πολύ από τη θέση της «ΕφΣυν», καθώς στη μεν άσκηση του δικαιώματος του συνέρχεσθαι κρίνεται αναγκαίος ο περιορισμός της, ενώ στην χορήγηση ασυλίας στην Επιτροπή η εφημερίδα τάσσεται υπέρ επικαλούμενη την επιχειρηματολογία της κυβέρνησης.

Κεντρικός άξονας της συγκεκριμένης θεματικής αποτελεί η επαναλειτουργία της εστίασης, λαμβάνοντας βέβαια υπόψη τις παραμέτρους για να καταστεί αυτό δυνατό. Στη πλειονότητά τους τα άρθρα εφιστούν τη προσοχή στην κυβέρνηση για ασφαλή επιστροφή στις δραστηριότητες, με βασική προτεραιότητα το άνοιγμα των σχολείων. Ωστόσο, σύμφωνα με την εφημερίδα, το άνοιγμα της αγοράς ελλοχεύει κινδύνους σχετικά με την αναμενόμενη χαλάρωση των πολιτών. Ανεξαρτήτως συνθηκών, η διασφάλιση της δημόσιας υγείας υποστηρίζεται πως δεν πρέπει να υπονομευτεί, καθώς αποτελεί την ύψιστη προτεραιότητα στη συγκεκριμένη συγκυρία.

Τέλος, εκτενής είναι και η αναφορά στην ατζέντα των διεθνών σχέσεων. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, το εμβολιαστικό πρόγραμμα και οι επιμέρους διαδικασίες χορήγησης των δόσεων από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή μονοπώλησαν το ενδιαφέρον των εφημερίδων, καθώς τονίστηκε η αδυναμία τήρησης της συμφωνίας από την πλευρά της. Μεταξύ άλλων, επισημάνθηκε η σχέση Ελλάδας-Τουρκίας σε περιόδους όπου η κατάσταση ήταν τεταμένη. Στην περίπτωση της «Καθημερινής», η αρθρογραφία κινείται γύρω από την ανάγκη πρόταξης της ελληνικής επιχειρηματολογίας για την προάσπιση των ελληνικών συμφερόντων. Η εφημερίδα τάσσεται υπέρ της διπλωματίας, με έμφαση στη διαφάνεια των προθέσεων και των προσδοκιών της ελληνικής πλευράς. Από την άλλη, η «ΕφΣυν» παρουσιάζει πιο περιορισμένη αρθρογραφία σχετικά με τα ελληνοτουρκικά ζητήματα, επικεντρώνοντας τον σχολιασμό της στη διπλωματική διάθεση της Ελλάδας η οποία, ωστόσο, κρίνεται ανώφελη. Σύμφωνα με την εφημερίδα, οι διερευνητικές συνομιλίες μπορούν να φέρουν αποτέλεσμα όταν οι δύο πλευρές είναι σίγουρες για τις προσδοκίες τους και έχουν τη διάθεση να επιλύσουν τις όποιες διαφορές. Επομένως, αναφορικά με τις σχέσεις των δύο χωρών, οι απόψεις μπορεί να μην απέχουν τόσο, όμως η προσέγγιση διαφέρει σε κάθε περίπτωση.

6.2 Συμπέρασμα

Η διαμόρφωση της ημερήσιας διάταξης αποτελεί μια δυναμική διαδικασία, καθώς τα ΜΜΕ καλούνται να συνυπολογίσουν κριτήρια και περιορισμούς για να εξάγουν ένα ιεραρχημένο πολιτικό μήνυμα. Οι επιμέρους παράμετροι και οι εξαρτήσεις από τις πολιτικές ελίτ διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο τελικό ενημερωτικό προϊόν. Η συγκεκριμένη παραδοχή φαίνεται να επιβεβαιώνεται και σε αυτή τη συνθήκη, καθώς οι υπό εξέταση εφημερίδες αρθρογραφούν βάσει μιας προκαθορισμένης ατζέντας που αντικατοπτρίζει τις σχέσεις τους με

το πολιτικό σύστημα. Οι περιπτώσεις της «Καθημερινής» και της «Εφημερίδας των Συντακτών» αποτελούν χαρακτηριστικά παραδείγματα ιδεολογικής απόκλισης, γεγονός που αποτυπώνεται αισθητά στις τοποθετήσεις και στην κεντρική ενημερωτική γραμμή που διατηρεί η κάθε εφημερίδα. Εξάλλου, η περίοδος της δεύτερης καραντίνας αποτελεί διάστημα πλούσιο σε εξελίξεις και γεγονότα, γεγονός που δίνει λαβή ώστε να αναπτυχθεί η επιμέρους πολιτική οπτική των εφημερίδων.

Σημαντική παράμετρος που θίγεται στη παρούσα εργασία, αλλά αποτελεί μείζον ζήτημα για εκτενέστερη μελέτη είναι το οικονομικό πλαίσιο που διέπει τα μέσα. Οι εφημερίδες, τα κανάλια, οι ραδιοφωνικοί σταθμοί αποτελούν επιχειρηματικές μονάδες που εξαρτώνται από την κρατική χρηματοδότηση και δρουν βάσει των πόρων τους. Η σχέση οικονομικού πλαισίου και μιντιακής δραστηριότητας είναι άρρηκτα συνδεδεμένη, καθώς το πρώτο θέτει το πεδίο δράσης της δεύτερης. Ο οικονομικός παράγοντας διαδραματίζει ίσως και τον σημαντικότερο ρόλο στη διαμόρφωση της δημόσιας ατζέντας των μέσων, καθώς είναι αυτός που περιορίζει πρακτικές διαδικασίες του εκάστοτε μέσου. Η συχνότητα, το εύρος της θεματολογίας, η εκτενής ανάλυση από έμπειρους δημοσιογράφους, η διαρκής ανατροφοδότηση με νέο υλικό, η σταθερή παρουσία στις πλατφόρμες κοινωνικής δικτύωσης, ακόμη και η ενασχόληση με ζητήματα που δεν άπτονται της επικαιρότητας, αποτελούν τομείς που αντικατοπτρίζουν το οικονομικό πλαίσιο των δημοσιογραφικών μονάδων. Σε κάθε περίπτωση, η πολιτική διάσταση αυτού του γεγονότος έγκειται στη παραδοχή ότι η ανάπτυξη μιας οποιασδήποτε επιχειρηματικής μονάδας συνδέεται άμεσα με τους οικονομικούς πόρους που διαχειρίζεται, και κατά συνέπεια με το χρηματοδοτικό μοντέλο που τη διέπει.

Συμπερασματικά, η σχέση αλληλεξάρτησης μεταξύ μιντιακού και πολιτικού πεδίου αποτελεί αδιαμφισβήτητα κεντρικό άξονα της διαμόρφωσης της δημόσιας θεματολογίας, καθώς τόσο τα ΜΜΕ όσο και το πολιτικό σύστημα αποτελούν ενεργούς δρώντες στη διαμόρφωση της ενημερωτικής διαδικασίας. Η προσέγγιση των ζητημάτων της επικαιρότητας, όπως φάνηκε και από τα παραδείγματα της «Καθημερινής» και της «Εφημερίδας των Συντακτών», είναι αποτέλεσμα των παραπάνω παραγόντων. Σε κάθε περίπτωση, σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να θίξει τις επιμέρους σχέσεις των ενεργών δρώντων της ενημέρωσης, αλλά και να παρουσιάσει απτά παραδείγματα δημοσιογραφικής κάλυψης, σε μία έντονη πολιτικά συγκυρία, προκειμένου να εντοπιστούν οι διαφορές αλλά και οι ομοιότητες των εν λόγω εφημερίδων. Πυρήνας λοιπόν αυτού του εγχειρήματος ήταν η σκιαγράφηση των διαδικασιών που προηγούνται της διαμόρφωσης της δημόσιας ατζέντας, αλλά και η εξέταση του βαθμού επιρροής της κοινής γνώμης.

Βιβλιογραφία

Τσιλιγιάννης Π. (2017). ΜΜΕ και καθορισμός της θεματολογίας του κοινού: η τρέχουσα θεωρητική συζήτηση. *Ελληνική Επιθεώρηση Πολιτικής Επιστήμης*, 23(1), σ. 89–106. <https://doi.org/10.12681/hpsa.14733>

Κουντούρη, Φ. (2015). *Τα δημόσια προβλήματα στην πολιτική ατζέντα* [Προπτυχιακό εγχειρίδιο]. Κάλλιπος, Ανοικτές Ακαδημαϊκές Εκδόσεις. <https://hdl.handle.net/11419/4426>

Η Καθημερινή <https://www.kathimerini.gr/> (Ανακτήθηκε 1/11/2022)

Η εφημερίδα των Συντακτών <https://www.efsyn.gr/> (Ανακτήθηκε 1/11/2022)

Dearing, J. - Rogers, E. (1993) The Anatomy of Agenda-Setting Research, *Journal of Communication*, τόμ. 43, τχ. 2, σ. 68-84.

Schroeder, R. (2018) Media systems, digital media and politics, *Social Theory after the Internet: Media, Technology, and Globalization*, UCL Press, pp.28-59 <https://doi.org/10.2307/j.ctt20krxdr.5>

Galtung, J., & Ruge, M.H. (1965). The Structure of Foreign News. *Journal of Peace Research*, 2(1), pp. 64-91

Molotch, H., & Lester, M. (1974). *News as purpose behavior: On the strategic use of routine events, accidents and scandals*. *American Sociological Review*, 39 (1), pp. 101-112.

Bennett, W.L. (2000). Media power in the United States. In J. Curran (Ed.), *De-Westernizing Media Studies*. M.-J. Park, London: Routledge.